

**HILLOTOLPPIA JA POLITIIKAN
MONIKÄRKIOHJUKSIA**

Retorinen vertailu Timo Soinin oppositio- ja hallitusajan teksteistä

Joel Juutinen

Pro gradu-tutkielma

Valtio-oppi

Yhteiskuntatieteiden

ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

kevät 2018

TIIVISTELMÄ

HILLOTOLPPIA JA POLITIIKAN MONIKÄRKIOHJUKSIA

Retorinen vertailu Timo Soinin oppositio- ja hallitusteksteistä

Joel Juutinen

Valtio-oppi

Pro gradu-tutkielma

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Ohjaaja: Marja Keränen

Kevät 2018

Sivumäärä: 89 sivua

Tutkimuksen tehtävänä on vertailla Timo Soinin retoriikkaa ennen ja jälkeen puolueen hallitukseen nousun. Vuoden 2015 eduskuntavaalien jälkeen Perussuomalaiset nousi hallitukseen ensimmäistä kertaa puolueen historiassa. Samalla puolueen puheenjohtajasta Timo Soinista tuli Suomen ulkoministeri.

Tarkoituksena on selvittää ensinnäkin, muuttuuko Timo Soinin retoriikka ja miten se muuttuu, kun perussuomalaiset pääsee hallitukseen ja hän ministeriksi. Tarkoituksena on myös tarkastella, kuinka populistisella retoriikalla voi pärjätä koalitiollahituksessa.

Tutkimuksen aineiston muodostavat Timo Soinin blogitekstit vuosilta 2013 ja 2015. Tarkemmin aineisto on rajattu koskemaan molemmilta tarkasteluvuosilta aikaväliä toukokuusta elokuuhun.

Analyysimenetelmänä on käytetty niin Kenneth Burken identifikaatioteoriaa ja sitä tukevia käsitteitä kuin populismin teoriaakin. Identifikaatioteorian lisäksi Burken käsitteistä hyödynnetään syntipukin, mortifikaation, transsendenssin ja ironian käsitteitä. Populismin teoria on pääosin ammennettu käyttäen hyväksi Canovanin, Taggartin, Albertazzin ja McDonnellin tuotantoa.

Tutkimustulokset osoittavat huomattavan muutoksen Soinin retoriikassa hallitukseen astumisen jälkeen. Tämä muutos ilmeni erityisesti syntipukkistrategiassa, kun siihen asti kaksi olennaista syntipukkia, EU ja euro jäivät kokonaan pois Soinin retoriikasta. Niiden tilalle hän nosti toisen syntipukin, asiantuntijaeliitin, minkä lisäksi hän suoritti myös mortifikaation eli niin sanotun katumusharjoituksen.

Tämän lisäksi tutkimuksen tulokset osoittavat myös sen, että populistisella retoriikalla koalitiollahituksessa pärjääminen on huomattavan vaikeaa, sillä vahvaan vastakkainasetteluun kansan ja eliitin välillä nojaava populistinen retoriikka ei ole parhaimmillaan silloin, kun populistit itse on hallituksessa edustamassa niin sanottua eliittiä.

Avainsanat: populismi, retoriikka, identifikaatio, syntipukki, mortifikaatio, Timo Soini

Sisällysluettelo	
1. JOHDANTO	2
1.1 Aineisto	4
1.2 Aiempi tutkimus	5
2. BURKELAISEN TULKINNAN PERUSKÄSITTEITÄ	7
2.1 Identifikaatio	7
2.2 Symbolinen toiminta lähtökohtana	9
2.2.1 Mortifikaatio.....	11
2.2.2 Syntipukki	12
2.2.3 Transsendenssi	13
2.3 Ironia ja kolme muuta kielikuvaa	14
3. POPULISMIN MONET KASVOT.....	17
3.1 Populismi osana edustuksellista demokratiaa.....	17
3.2 Populismin määrittelyä	18
3.3 Populismi hallituksessa.....	21
3.4 Populismi Suomessa	24
4. OPPOSITIOAJAN TEKSTIEN ANALYYSI.....	26
4.1 Euro – ensimmäinen syntipukki	27
4.2 Media – toinen syntipukki	29
4.3 Hallituspuolueet – kolmas syntipukki.....	31
4.4 Yhteistyö Euroopassa ei ole brysselisten yksinoikeus.....	34
4.5 Puoluekokous.....	36
5. HALLITUSAJAN TEKSTIEN ANALYYSI.....	41
5.1 Hallitukseen äänestäjien tahdosta	42
5.2 Oppositio syntipukkina	45
5.3 ”Pöhköt asiantuntijat” ja media syntipukkeina.....	50
5.4 Kreikan tukipaketti – historian virheistä katumusharjoitukseen.....	52
6. OPPOSITIOSTA HALLITUKSEEN – MUUTTUIKO MIKÄÄN?	60
6.1 Pääroolissa syntipukkistrategia.....	60
6.2 Sivuroolissa mortifikaatio	69
6.3 Transsendenssin kaksoisrooli	70
6.4 Ironisia sävyjä.....	73
6.5 Muutos populismin viitekehyksessä	76
7. JOHTOPÄÄTÖKSET	81
8. LÄHTEET	84

1. JOHDANTO

Kevään 2015 eduskuntavaalien jälkeen Perussuomalaiset (myöhemmin perussuomalaiset) nousi ensimmäistä kertaa koko puolueen historian aikana hallitukseen hallituskumppaneinaan Kansallinen Kokoomus (kokoomus) ja Suomen Keskusta (keskusta). Puolueen puheenjohtajasta, Timo Soinista tuli samalla Suomen uusi ulkoministeri. Edellisen kerran populistiseksi luokiteltava puolue – perussuomalaisten edeltäjä Suomen maaseudun puolue – oli ollut Suomen hallituksessa vuonna 1990. Soini oli siis aivan uuden haasteen edessä – kuinka säilyttää kansan suosio hallitusvastuun painaessa harteilla? Muun muassa tästä kysymyksestä kumpuaakin tutkimukseni innoitus, sillä eräät populismin teoreetikot ovat väittäneet populismin suosion olevan vaiheittaista sekä keräävän, mutta myös menettävän kannatuksensa nopeasti. On kuitenkin populistipuolueita, jotka ovat olleet olemassa useita vuosikymmeniä, mikä on tarkoittanut esimerkiksi puolueen onnistunutta sisäistä vallanvaihtoa. Eräät populistipuolueet ovat olleet myös onnistuneesti osana koalitiollahituksia eli ne ovat onnistuneet säilyttämään kannatuksensa hallitustyöskentelystä huolimatta. Onkin todettu, että populistipuolueet ottavat suuremman riskin astuessaan hallitukseen verrattuna muihin puolueisiin. (Albertazzi 2009, 1–2; Albertazzi & McDonnell 2015, 7–8.) Aiempi tutkimus myös osoittaa, että populistipuolueet ovat omaksuneet erilaisia strategioita ollessaan koalitiollahituksen osana, mutta astuminen valtaan ei ole väistämättä tarkoittanut retorisen tyylin muuttamista (Albertazzi 2009, 8). Aiempien tutkimustulosten pohjalta nousevatkin kaksi työni tutkimuskysymystä: muuttuuko Timo Soinin retoriikka ja miten se muuttuu, kun perussuomalaiset nousee hallitukseen ja hän ministeriksi? Entä miten populistisella retoriikalla voi pärjätä hallituksessa?

Tämän pro gradu -tutkielman tarkoitus on ensinnäkin tehdä retorista analyysia sekä vertailla kahden eri aikavälin blogikirjoituksia keskenään. Aineistonani toimii Timo Soinin blogitekstit kesältä 2013 ja 2015. Ensiksi mainitulla ajanjaksolla Soini puolueineen oli oppositiopuolueen asemassa ja jälkimmäisellä ajanjaksolla perussuomalaiset oli päässyt hallitukseen ja Soini ministeriksi.

Käytän tulkinnassani apuna yhdysvaltalaisen retoriikan tutkijan Kenneth Burken (1897–1993) käsitteitä, mutta analyysini ei rajoitu pelkästään siihen, vaan peilaan aineistoani laajemmin myös populismin näkökulmasta.

Otsikossa esiintyvät Soinin käyttämät käsitteet ”hillotolppa” ja ”politiikan monikärkiohjus” ilmentävät työtäni kahdella tavalla. Yhtäältä ne osoittavat Soinin käyttämän kielen värikyyden ja toisaalta otsikko ilmentää oppositioretoriikan ja hallitusretoriikan välistä eroa, kun Soini joutui hallituksessa vaihtamaan poliittisen ohjuksensa ”EU-kärjen” johonkin toiseen kärkeen. Tämän kaiken hän puolestaan tekee säilyttääkseen edellisissä vaaleissa saavutetun ”hillotolpan”, jolla Soini siis viittaa äänestäjien suosioon.

Kuten tiedetään, perussuomalaisessa puolueessa koettiin dramaattisia hetkiä kesäkuun 10. päivä vuonna 2017. Tuolloin puolueen puheenjohtajaksi äänestettiin uusi hahmo, kun Jussi Halla-aho sai taakseen jäsenistön enemmistön. Soini itse ei ollut enää ehdolla puheenjohtajaksi, joten vallanvaihto puolueessa olisi tapahtunut joka tapauksessa. Se, mikä kuitenkin yllätti monia, oli niin sanotun ”soinilaisen” linjan jatkajan, Sampo Terhon vaalitappio. Puolueen radikaalimpi siipi valloitti myös muut johtopaikat, kun varapuheenjohtajiksi valittiin Laura Huhtasaari, Teuvo Hakkarainen ja Juho Eerola. Heti seuraavalla viikolla perussuomalaisten hallituskumppanien, keskustan ja kokoomuksen puheenjohtajat toivat esiin, ettei hallitusyhteistyölle ole jatkoedellytyksiä Halla-ahon johtaman perussuomalaisten kanssa. Pian tämän jälkeen tapahtuikin puolueen hajoaminen, kun puolueesta irtautui ryhmä, jossa oli Soinin lisäksi mukana muun muassa puolueen Eurooppa-, kulttuuri, ja urheiluministeri Sampo Terho. Irtautunut porukka perusti oman eduskuntaryhmänsä, joka sai nimekseen Uusi vaihtoehto. Uusi vaihtoehto jatkoi hallituksessa perussuomalaisten jäädessä oppositioon. (Haikonen , Palonen, Ruotsalainen & Saresma 2017, 342.) Hieman myöhemmin ryhmä perusti Sininen tulevaisuus -yhdistyksen, joka hyväksyttiin puolurekisteriin 15.11.2017 (Dahl 2017). Kesäkuun 2017 puoluekokous ja sitä seuranneet tapahtumat eivät kuitenkaan vaikuta siihen, miten tässä työssä perussuomalainen puolue hahmotetaan – populistisena puolueena, jota johtaa Timo Soini.

Tutkimukseni etenee aineiston esittelystä burkelaisen tulkinnan peruskäsitteisiin luvussa kaksi. Sen jälkeen, luvussa kolme teen katsauksen populismin teoriaan, minkä jälkeen analysoin oppositio- ja hallitusaikojen blogitekstejä luvuissa neljä ja viisi. Siitä siirryn varsinaiseen oppositio- ja hallitusretoriikan vertailuun luvussa kuusi ja lopuksi päätän työni johtopäätöksiin luvussa seitsemän.

1.1 Aineisto

Aineistoni koostuu Timo Soinin blogiteksteistä vuosilta 2013 ja 2015. Aineistoksi on valikoitunut Soinin ”plokki”, sillä katson, että blogitekstit edustavat soinilaisuutta parhaimmillaan. Niissä kiteytyvät Soinin retoriikan olennaisimmat piirteet. Olen rajannut aineistoni koskemaan molemmilta vuosilta aikaväliä toukokuu–elokuu. Aineistoksi on valikoitunut molemmilta vuosilta juuri touko–elokuu, sillä tähän aikaan blogin aiheet olivat vaihtelevia. Yhteensä vuodelta 2013 blogitekstejä aineistossani oli 25 ja vuodelta 2015 tekstejä oli 27. Tekstejä oli pitkälti saman verran molempina ajankohtina eli suurta määrällistä eroa ei siis näytä olevan sen välillä, oliko perussuomalaiset hallituksessa vai ei. Tekstit on julkaistu Soinin omilla verkkosivuilla osoitteessa <http://timosoini.fi/> ja sieltä ne on kopioitu sellaisinaan erilliseen Word-tiedostoon. Lainauksissa esiintyvät kirjoitusvirheet ovat siis alkuperäisen kirjoittajan. Käsittelen tekstejä kuin ne olisivat Soinin itsensä kirjoittamia, vaikka tosiasiallinen kirjoittaja voi olla myös joku muu kuin Soini itse. Kirjoittajalla ei ole lopulta suurta väliä, sillä katson, että tekstit edustavat kuitenkin vähintään Soinin itsensä hyväksymää retoriikkaa ja tyyliä.

Vuonna 2013 Soini kirjoitti mm. perussuomalaisten puoluekokouksesta ja Kreikan tukipaketista, mutta kommentoi myös yleisemmällä tasolla sen hetkisiä ajankohtaisia asioita. Vuoden 2015 teksteissä näkyivät juuri käydyt eduskuntavaalit, mutta Soini kirjoitti myös osin samoista asioista kuin kahta vuotta aiemmin: Kreikan tukipaketista ja perussuomalaisten puoluekokouksesta. Samaan tapaan kuin vuoden 2013 teksteissä kommentoitiin tuona vuonna myös muita silloin pinnalla olleita asioita. Kumpanakaan ajanjaksona blogiteksteissä ei siis ollut yhtä hallitsevaa teemaa, mutta osittain samat aiheet tuovat aineistoon oman, mielenkiintoisen piirteensä. Halusin, että tutkittava aineisto olisi mahdollisimman monipuolinen sisällöltään, ja tähän aineistoni vastaa mielestäni hyvin.

Soinin blogitekstit vaihtelevat pitkistä selostuksista lyhyisiin, päiväkirjamaisiin päivityksiin. Blogissa ei ole kommentointimahdollisuutta, minkä vuoksi Soini pääsee itse määrittelemään täysin bloginsa sisällön. Burkelaisittain ajateltuna kommentointimahdollisuuden estäminen estää Soinin näkökulman ironisoinnin. Ironia syntyy, kun kaksi tai useampaa ”ääntä” keskustelee, ja kommentoinnin salliminen synnyttäisi luonnollisesti myös mahdollisuuden

kilpailevien näkökulmien esiintuomiseen. Tällä voi olla suurikin merkitys sille, miten lukija identifioituu tekstiin. Toisaalta myöskään positiivisia tai muutoin Soinin viestiä vahvistavia kommentteja ei ole mahdollisuutta lähettää. Blogista löytyvät kuitenkin sosiaalisen median jakopainikkeet, joiden avulla tekstejä voi jakaa joko Facebookin tai Twitterin kautta. Keskustelua blogiteksteistä voi käydä siis sosiaalisessa mediassa – ironista kuitenkin – ilman Soinia, sillä hän ei tunnetusti ole läsnä sosiaalisessa mediassa. Tai kuten Soini (22.8.2015) asian ilmaisee, ”epäsosiaalisessa mediassa”.

1.2 Aiempi tutkimus

Populismi on ollut tutkijoiden kiinnostuksen kohteena viime aikoina enenevässä määrin, niin Suomessa kuin muualla Euroopassa. Myös perussuomalaiset ja Timo Soinin retoriikka on ollut tutkimuksen kohteena.

Juuri ilmestyneessä teoksessa *Jätkät & jytkyt: perussuomalaiset ja populismin retoriikka* (Palonen, Saresma, Kovala, Lähdesmäki, Parkkinen, Pöysä, Ruotsalainen & Vaarakallio 2017) analysoidaan kattavasti niin Soinin retoriikkaa kuin perussuomalaisen puolueen retoriikkaa laajemminkin.

Atte Koskinen (2016) tutki pro gradu-tutkielmassaan Soinin blogitekstien retoriikkaa identifikaatioteorian näkökulmasta osana muiden presidenttiehdokkaiden blogitekstejä ennen presidentinvaaleja 2012. Soinin blogi oli kuitenkin vain osa tutkielman laajempaa aineistoa, joten uskon, että keskittymällä vain Soinin blogiteksteihin, pääsen analyysissäni syvemmälle.

Tutkimusta populistipuolueesta osana koalitionhallitusta ei ole Suomessa juurikaan tehty. Koenkin, että aihetta olisi syytä tutkia, sillä aiempi tutkimus muualta Euroopasta on todennut, että niin populistipuolueelle kuin mille tahansa muulle puolueelle hallitukseen meno ensimmäistä kertaa on haaste niin organisatorisesti kuin kannatuksenkin kannalta (Albertazzi and McDonnell 2015, 8). Tutkimuksen puolesta puhuu myös se, ettei saatuja tuloksia muualta Euroopasta voi suoraan yleistää koskemaan myös Suomea johtuen monista eroista koskien niin poliittista kulttuuria kuin historiaakin. Sen lisäksi, koska populismia voidaan pitää vahvasti kontekstisidonnaisena ilmiönä (Taggart 2004, 275), on perusteltua tutkia populismia ja populistista retoriikkaa osana Suomen koalitionhallitusta. Ja koska

politiikka ylipäättään on pitkälti kielen käyttöä, on retorinen näkökulma suorastaan luonnollinen näkökulma tutkia asiaa.

2. BURKELAISEN TULKINNAN PERUSKÄSITTEITÄ

Tässä luvussa esittelen burkelaisen tulkintani teoriataustan. En kuitenkaan pyri millään tavoin tyhjentävään katsaukseen, vaan esittelen lyhyesti tulkinnassa käyttämäni käsitteet, joita syvennän vielä myöhemmin työn edetessä. Ennen siirtymistä varsinaiseen teorian käsittelyyn on syytä huomata, ettei Burke koskaan tuottanut mitään selkeää ”analyysikehikkoa”, jota voisi sellaisenaan soveltaa suoraan aineistoon (Summa 1996, 62). Analyysikehikon puuttuminen asettaa tutkijalle omat haasteensa, sillä tutkijan oman tulkinnan merkitys korostuu. Burken laajasta tuotannosta löytyy kuitenkin monia käsitteitä, jotka mahdollistavat retorisen analyysin. Lähtökohtani on identifikaation käsite, jota täydentävät syntipukin, mortifikaation ja transsendenssin käsitteet. Näiden lisäksi keskityn kielikuvista ironiaan, sillä kuten tulen myöhemmin osoittamaan, ironia on osaltaan keskeisessä roolissa Soinin retoriikassa.

2.1 Identifikaatio

Burken yksi kuuluisimmista käsitteistä on identifikaation käsite, joka Diane Davisin (2008, 123) mukaan perustuu psykologi Sigmund Freudin ajatuksiin. Burken retorinen teoria kuitenkin perustuu antiikin retoriikkaan (Summa 1996, 57). Identifikaatio on Burkelle retoriikan perusprosessi, jonka avulla reetori pyrkii vakuuttamaan yleisönsä. Identifikaatiota tapahtuu, kun esimerkiksi henkilö, hänen tavoitteensa tai toimintansa, samastuu laajempaan kokonaisuuteen, toiseen henkilöön tai ryhmään. Se ei kuitenkaan Burken mielestä ollut sama kuin klassisen retoriikan suostuttelu (*persuasion*), sillä identifikaatio on muutakin kuin vain tietoista yleisön suostuttelua, johon klassisessa retoriikassa tähdättiin. Sen sijaan suostuttelu on osa laajempaa kokonaisuutta, johon kuuluvat esimerkiksi ideat, asenteet sekä käsitykset, kuin myös eleet ja ilmeet. (Burke 1969b, 55; Summa 1996, 56–57; Woodward 2003, 8.)

Yksinkertaisimmillaan identifikaatiota tuottaisi esimerkiksi, kun Soini toteaa torilla olevansa ”tavallinen suomalainen mies” tai kun poliitikko mainostaa puheessaan yliopisto-opiskelijoille ”lukeneensa itsensä maisteriksi”. Yksinkertaisimmillaan se on siis jonkin yhteisen nimittäjän etsimistä Soinin ja yleisön välille. Identifikaatiota voi kuitenkin tuottaa myös monin muin tavoin.

Identifikaatiota voi tuottaa monella eri tasolla. Ensinnäkin sitä voi tuottaa tyylillisillä keinoilla, kuten trooppien eli kielikuvien käytöllä. Sitä voi tuottaa jaottelulla meihin ja muihin, jolloin puhuja käyttää muotoa ”me teemme sitä, mutta nuo tekevät tätä”. Sitä voi tuottaa nimeämällä yleisön kanssa yhteinen vihollinen ja syntipukki, jolloin identifikaatio toimii erottautumisen kautta. Samalla kun vihollisesta erottaudutaan, identifioidutaan omaan ryhmään. Identifikaatiota voi tuottaa myös käyttämällä tyylillisiä keinoja, kuten sellaisia lauserakenteita, joihin on helppo samaistua niiden sisäisen loogisuuden takia, ei niinkään sisällön takia. (Summa 1996, 58.) Tällaisesta tyylillisestä keinosta Burke (1969b, 58) antaa esimerkin vuodelta 1948 Berliinin kriisin ajalta: ”*who controls Berlin controls Germany; who controls Germany controls Europe; who controls Europe controls the world*”. Lauserakenteen vuoksi yleisön on helppo samastua väittämään, vaikka ei hyväksyisikään sen imperialistisia lähtökohtia (Summa 1996, 58–59).

Burke itse ei ollut niinkään kiinnostunut vakuuttavasta viestinnästä, vaan hän oli paljon kiinnostuneempi retoriikan ”salakavaluudesta” eli sellaisista erottautumisista ja identifikaatioista, jotka tapahtuvat ei-niin-tietoisella tasolla. Tällaisesta ”salakavalasta” identifikaatiosta Burke tarjoaa esimerkin, jossa lampaiden kasvattaja tähtää toiminnallaan yhtäältä siihen, että lampaat säilyvät hengissä ja turvassa, mutta toisaalta hänen toimintansa voi tähdätä siihen, että lampaat myydään markkinoilla. Toisin sanoen, lampaankasvattaja voi identifioitua yhtäältä lampaiden suojelijaksi ja toisaalta myyjäksi. Kuuluminen johonkin joukkoon on siis pohjimmiltaan retorista. (Burke 1969b, 27–28; Summa 1996, 59; Woodward 2003, 26–27.)

Identifikaatio käsitteenä pohjaa psykologiaan, ja siihen, että ihminen muokkaa itseään ympäristön vaikutuksesta. Se, millaisena näemme itsemme, muodostuu pitkälti vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Mielikuva itsestä on samalla jatkuvassa muutoksessa, ja samalla tavalla vaikutamme jatkuvasti myös muihin. (Woodward 2003, 12; Tili 2012, 20.)

Identifikaatiota tarvitaan siellä missä on erottautumista, eli samastaminen ja erottautuminen kulkevat Burken mielestä käsi kädessä. Täydellisessä erottautumisessa ei identifikaatio olisi mahdollista, sillä identifikaatioon tarvitaan aina jokin yhteinen nimittäjä, joka mahdollistaa kommunikaation. Jos taas ihmiset olisivat täysin yhtä mieltä (*”truly of one substance”*),

tällöin täydellinen viestintä olisi mahdollista ja suoraan kuin Raamatun enkeleiden puhetta, eikä siis retoriikkaa tarvittaisi mihinkään. (Burke 1969b, 22, 25; Summa 1996, 57.)

Juuri tämä erottautuminen on Burkelle luonnollinen asia. Erillisyys itsen ja toisen välillä on identifikaation motiivi. Identifikaation tehtävä on ylittää tämä luonnollinen erillisyys (edes hetkeksi), ja reetorin tehtävä on tuottaa identifikaatiota. (Davis 2008, 128.)

Lopulta siis samastaminen ja erottautuminen ovat saman kolikon kaksi eri puolta (Woodward 2003, 27). Ilman ”muita” ei olisi ”meitä”, ja ystävät tarvitsevat myös vihollisia. Jokainen identifikaatio sisältää siis aina kolikon toisen puolen eli erottautumisen jostakin. Samaan tapaan erottautuminen jostakin vaatii aina samastumista johonkin muuhun. Se voi tapahtua myös tiedostamatta ja huomaamatta. Juuri tästä syystä Burke oli enemmän kiinnostunut retoriikan piilevästä tehosta kuin varsinaisista retorisisista taidoista. Tällaista piilevää tehoa voi tuottaa esimerkiksi toistolla, jonka teho on identifikaation tuottamisessa monesti suurempi kuin ”poikkeuksellisten” retoristen taitojen. (Burke 1969b, 26.)

Tämän työn kannalta identifikaation käsite on olennainen. Työssä lähtökohtani on, että Soini pyrkii saamaan bloginsa lukijat identifioitumaan hänen kanssaan. Käsitän identifikaation siis ensisijaisesti lopputuloksena – se on jotain, johon Soini pyrkii. Mutta kuten Woodward (2003, 5) toteaa, identifikaatio on sekä prosessi että lopputulos. Identifikaation käsite ei yksinään kuitenkaan vielä riitä pitkälle, vaan on tutkittava tarkemmin niitä keinoja, joita Soini erityisesti retoriikassaan käyttää. Niitä keinoja käsittelen seuraavaksi.

2.2 Symbolinen toiminta lähtökohtana

Burken ajattelun lähtökohtana on ihmisen symbolinen toiminta: ihminen nähdään ”symbol-using, symbol-misusing, symbol-making, and symbol-made animal” (Burke 1966, 63). Se, mitä tiedämme maailmasta ja miten todellisuutta jäsenämme, tapahtuu kaikki kielen kautta. Kieli on samalla yhteys sanattomaan, mutta samalla se myös erottaa meidät siitä, sillä kielen avulla valitsemme sen, mitä haluamme kulloinkin maailmasta näyttää. (Burke 1966, 5.) Esimerkkinä Burke (1966, 5) käyttää karttaa: se ohjaa ihmisen haluttuun paikkaan, mutta se

ei kerro sitä suurta joukkoa yksityiskohtia, joita matkalla voi kohdata. Kaikki ihmisen toiminta, olipa se kielellistä tai ei, on siis Burken mukaan symbolien käyttöä (Summa 1996, 55).

Ihmisen symboliseen toimintaan liittyy olennaisesti myös negaation käyttö. Negaatio mahdollistaa käskyt ja kiellot, kuten ”älä tee” (Burke 1966, 10).

Kuten Burke (1966, 9) toteaa, luonnossa ei ole kieltoja ja kiellot ovat ihmisen luoman symbolijärjestelmän tuotteita. Toisin sanoen, negaatio on puhtaasti symbolinen, sillä millä tahansa esineellä voi olla monenlaisia määritelmiä, mutta lista siitä, mikä se ei ole, jatkuu loputtomiin. Esimerkiksi pöytää kutsutaan yleensä pöydäksi, mutta se ei ole tuoli eikä se ole katu, jne. (Burke 1966, 9.) Itse asiassa sanojen käyttöön liittyy tieto siitä, mitä jokin ei ole. Tähän negatiivisuuden tajuun liittyy myös ironian taju. Esimerkiksi sateisena päivänä toteamus ”onpa kaunis päivä” tarkoittaa päinvastaista, mutta lapset, joilla ei vielä tätä ironian tajua ole, yleensä ottavat sanat ”totena”. (Burke 1966, 12.) Kiellot mahdollistavat jaottelun (Tilli 2012, 17). Eli samalla kun kuulun tähän joukkoon, en kuulu tuohon joukkoon. Negaation käyttöön liittyy olennaisesti se, että sillä on positiivinen vastapari (kyllä-ei). Samaan tapaan toimivat monet käsitteet, kuten esimerkiksi ”tosi-valhe”, järjestys-kaos”, rakkaus-viha, jne. Niinpä siis kaikki moraaliset termit ovat samaan tapaan ”vastakohtaisia”. (Burke 1966, 11–12.)

Burken ajattelussa tärkeässä osassa on myös hierarkia. Hierarkia tarkoittaa yksinkertaisimmillaan mitä tahansa järjestystä, mutta tarkemmin määriteltynä se tarkoittaa arvolatautunutta (*value-charged*) struktuuria, jonka avulla asiat, ideat ja ihmiset arvotetaan (Rueckert 1983, 131). Ihmiset yrittävät elää keskenään harmoniassa, mutta sen tekee välillä vaikeaksi se tosiasia, että ihmiset ovat mysteerejä toisilleen esimerkiksi taloudellisten, kansallisten tai seksuaalisten eroavaisuuksien vuoksi. Burken teoriassa kaikki outo, tuntematon ja vieras on mysteeri. Mysteerejä puolestaan käsitellään hierarkian kautta. Hierarkia on sosiaalinen järjestys, jossa roolit, oikeudet ja vastuut asetetaan hierarkkiseen asemaan suhteessa muihin. Esimerkiksi opettaja ja oppilas ovat mysteerejä toisilleen, mutta hierarkian avulla heidät järjestetään niin, että heidän keskinäiset roolinsa selkenevät. (Brummet 1980, 65–66.) Samalla tavalla hierarkian avulla ihmiset järjestäytyvät esimerkiksi äänestäjiin ja poliitikkoihin. Hierarkiaan liittyy myös syyllisyys. Ne jotka ovat

hierarkian yläpäässä, tuntevat syyllisyyttä ylemmyydestään, ja ne jotka ovat hierarkian alapäässä, kokevat puolestaan syyllisyyttä alemmuudestaan. (Burke 1966, 15.)

Ihmisen toiminta tähtää aina täydellisyiden tavoitteluun – tavoittelemme parasta. Burken mukaan täydellisyyttä ei kuitenkaan ole mahdollista saavuttaa vain sen takia, että se on ihmiselle inhimillisenä olentona yksinkertaisesti ”liian täydellistä”. Tämä ihmisen epätäydellisyys johtaa puolestaan syyllisyyteen. Syyllisyys ei johdu kuitenkaan ihmisen henkilökohtaisesta rikkeestä tai teologisesta synnistä, vaan yhteiskunnan poliittisten, taloudellisten ja sosiaalisten rakenteiden (joihin me kaikki siis synnymme) synnyttämistä ideaalien ja käskyjen noudattamattomuudesta. Syyllisyydestä irti pääseminen vaatii puolestaan pelastusta (redemption). Identifikaation avulla pystymme saavuttamaan edes hetkellisesti vapahduksen tästä syyllisyydestä. (Tilli 2012, 19-20.)

2.2.1 Mortifikaatio

Hierarkian luoman sosiaalisen järjestyksen rikkominen puolestaan aiheuttaa jo aiemmin mainitun syyllisyyden. Syyllisyydestä tulee tällöin motiivi, sillä se on jotain, josta haluamme eroon. Syyllisyyden tunteesta voi päästä eroon esimerkiksi uhraamalla retorisesti itsensä. Retorista itsensä uhraamista kutsutaan mortifikaatioksi (mortification). (Brummett 1980, 66.) Mortifikaation ideana on kieltää jokin osa itsestä, *“saying no to another aspect of himself”* (Burke 1970, 190). Esimerkiksi Martin Luther Kingin kuoleman jälkeen Yhdysvalloissa vallitsi jaettu syyllisyys siitä, että sosiaalista järjestystä, jonka pohjana olivat tasa-arvon ja keskinäisen kunnioituksen periaatteet, oli rikottu. Yleinen mielipide olikin, että syyllinen murhaan olivat maan rapautuneet moraalikäsitteet ja väkivalta. Syyllinen löytyi siis kollektiivisesti koko kansasta, eli kaikista ”meistä”. (Brummett 1980, 66.) Reetori voi symbolisesti kasata kaiken yhteisön kokeman syyllisyyden itsensä päälle ja uhrata itsensä lieventääkseen tätä syyllisyyttä.

2.2.2 Syntipukki

Syylisyydentunteesta voi päästä eroon myös itsensä uhraamisen sijasta käyttämällä syntipukkia. Syntipukkimekanismissa joku tai jokin uhrataan retorisesti syyttämällä sitä omista synneistämme. Syntipukin täytyy edustaa uhrattavaa syntiä. Kun syntipukki retorisesti uhrataan, tuhotaan samalla synnit, joita se edustaa. Syntipukki toimii siis ikään kuin viattomana sijaiskärsijänä. Syntipukki voi edustaa niin henkilökohtaisia syntejä kuin historiallisia ja kulttuurisia syntejä. Tähän perustuu varmasti yksi kuuluisimmista syntipukki-tapauksista eli teologinen Kristuksen uhraaminen. Kristushan uhrattiin Raamatussa maailman syntien tähden. Jotta syntipukkimekanismi toimisi, syntipukin täytyy olla vähintään yhtä painava kuin vaakakupin toisella puolella painavat synnit. Syntipukkimekanismi luo siis yhtäältä identifikaatiota sen ryhmän sisällä, jonka syylisyydentuntoa täytyy purkaa, mutta toisaalta se luo erottautumista syntipukista, joka voi olla niin jokin ryhmä kuin vaikkapa rikoksesta tuomittu henkilö. Toisin sanoen, kukaan tai mikään ryhmä, rotu, sukupuoli, sukupolvi, ideologia tai maa ei ole turvassa syntipukkeudelta. (Burke 1969a, 406–408; Brummet 1980, 66–67; Carter 1996, 20.)

Syntipukkimekanismi toimii kolmen periaatteen kautta: Ensimmäkin ryhmässä on jaettu pahuus, joka aiheuttaa syylisyyden. Toiseksi tarvitaan syntipukki, joka puhdistaa ryhmän. Samalla syntyy erottautumista, kun syntipukki etäännytetään ryhmästä. Näin ryhmälle syntyy ”puhdistettu identiteetti” ja ryhmä saavuttaa vapahduksen syylisyydestä, mutta vain hetkeksi. (Burke 1969a, 406.) Koska reetori ei varsinaisesti tarvitse osoittaa yleisölle syylisyyttä, jää reetorin tehtäväksi siis sopivan syntipukin löytäminen ja uhraaminen, jolloin reetori pystyy tuottamaan identifikaatiota yleisössään.

Kelvataksaan syntipukin rooliin, kohde täytyy tehdä sylliseksi. Burke listaakin kolme tällaista yleistä sylliseksi tekemisen muotoa: ensimmäkin kohde voi olla legalistinen eli esimerkiksi uhri voidaan esittää lainrikkokijana, jolloin syntipukki ”saa ansionsa mukaan”. Toiseksi uhri voidaan tehdä sylliseksi fatalistisesti, toisin sanoen niin, että yleisö johdatellaan uskomaan, että uhri on ennalta valittu ja sen kohtalo on välttämätön. Perinteisesti esimerkiksi ennustuksia on käytetty tällaiseen. Kolmannessa muodossa syntipukki voi olla ”liian hyvä ollakseen tässä maailmassa”, jolloin se on kaikista täydellisin uhri. Esimerkkinä tästä on teologian Kristus ja sen erilaiset maallistuneet muunnelmat. (Burke 1957, 35.)

Toisaalla Burke täsmentää vielä ajatustaan, ja toteaa, että on erotettavissa neljä erilaista uhrin ideaalimuotoa:

- 1) Niin kutsuttu Kristus-uhri, joka valitaan, koska hän on kaikista viattomin
- 2) Rikollisuhri, joka valitaan, koska hän on kaikista syyllisin
- 3) Traagisen virheen johdosta uhriksi joutunut
- 4) Ylimääräiset uhrit (supernumerary victims), jotka ovat uhrattavissa juonen takia.

Käytännössä kuitenkin nämä neljä ideaalimuotoa limittyvät toistensa kanssa eri tavoin. (Burke 1959, 361.)

Olipa kyseessä mortifikaatio tai syntipukki, jonka avulla syyllisyyttä pyritään lieventämään, on tuloksena kuitenkin katharsis – hetki, jolloin syyllisyys on lievennetty ja järjestys saavutettu (Tilli 2012, 138).

Soinin identifikaatioon tähtäävässä retoriikassa tärkeässä osassa on syntipukkimekanismin käyttö, kuten tulen myöhemmin osoittamaan.

2.2.3 Transsendenssi

Kahden syyllisyyden lieventämisen muodon lisäksi reetori voi myös kokonaan kieltää syyllisyyden. Kiellettyä syyllisyyttä asetetaan osaksi laajempaa kontekstia, jossa se määritellään uudelleen hyveenä tai vaatimuksena johonkin parempaan ja jalompaan hierarkiaan. (Brummett 1981, 256.)

Siinä missä mortifikaation ja syntipukin käyttö tuottavat yleisölle katharsiksen kokemuksen ja tähtäävät sitä kautta identifikaatioon, syyllisyyden kieltäminen eli transsendenssi toimii eri tavalla. Reetori ”rakentaa sillan” ylemmälle tasolle, jolloin alemman tason synnit kielletään, sillä ne muuttuvat vaatimukseksi kohti ylemmän tason tavoitetta. (Burke 1966, 186–187.) Tällaista syntien kieltämisen taktiikkaa käytti esimerkiksi Ronald Reagan presidentinvaalikampanjassaan vuonna 1980. Puheessaan hän kielsi alati jatkuvan tuotannon ja kulutuksen syntisyyden esittäen ne hyvinä arvoina, jotka ovat osaltaan tekemässä parempaa maailmaa ”yhdistäen ihmisiä ja puolueita”. Yhdysvalloissa ilmenneet ongelmat, kuten työttömyyden ja inflaation hän kielsi johtuvan edellä mainittujen ainaisen tuotannon ja kulutuksen tavoittelusta. Sen sijaan hallitus nähtiin seisovan näiden perusarvojen tiellä,

mistä ongelmat johtuivat. Näin hän siis asetti tuotannon ja kulutuksen täysin toiseen kontekstiin, jossa ne nähtiin vaatimuksena Yhdysvaltojen menestykseen. (Brummet 1981, 259.)

Transsendenssia voi käyttää myös muulla tavalla kuin jo mainittuun syyllisyyden kieltämiseen. Sen avulla reetori voi rakentaa sillan niin ylemmälle tasolle kuin myös alemmallekin tasolle (Burke 1966, 189). Olipa sitten kyseessä liike ylä- tai alatasolle, periaate on molemmissa sama: “...*transcendence involves dialectical processes whereby something here is interpreted in terms of something there, something beyond itself*” (Burke 1966, 200). Ylätasolle suuntautuvasta transsendenssista voisi olla esimerkkinä se, kun jokin teko on tehty jonkin suuremman tai ideaalin vuoksi, olipa kyseessä sitten jumala, totuus tai vaikkapa oikeus. Alatasolle suuntautuvasta transsendenssista voi olla yksinkertaisimmillaan kyse, kun jokin teko tehdään “puhtaasti rahan takia”. (Burke 1937, 338.) Toisin sanoen on kyse siitä, millaisia merkityksiä teoille annetaan: tehdäänkö niitä jonkin suuremman tähden vai “pelkän” materialismin vuoksi.

2.3 Ironia ja kolme muuta kielikuvaa

Identifikaatio toimii monesti myös tyylillisellä tasolla. Ironia on yksi neljästä päätroopista eli kielikuvasta (*master tropes*), jotka Burke esitteli *Grammar of Motives* -teoksen liitteessä. Kolme muuta päätrooppia ovat metafora, metonymia ja synekdokee. (Burke 1969a, 503.) Tosin Burke (1969a, 503) huomauttaa, että kaikki neljä trooppia nivoutuvat yhteen: “*Give a man but one of them, tell him to exploit its possibilities, and if he is thorough in doing so, he will come upon the other three.*”

Metaforan avulla voi kuvata jotakin käyttämällä jonkun muun asian termejä. Metonymiaa käytetään, kun puhutaan jostakin aineettomasta käyttämällä aineellisia ilmaisuja, kuten esimerkiksi sydäntä käytetään toisinaan tunteiden symbolina.

Synekdokee on puolestaan ”täydellinen esimerkki”, ikään kuin osa, joka voi edustaa kokonaisuutta – ja toisinpäin, kokonaisuus, joka edustaa myös sen osaa. Se tarkoittaa siis asian ymmärtämistä jonkin toisen välityksellä. (Summa 1996, 54–55.)

Tässä työssä näistä neljästä tärkeimmäksi nousee kuitenkin ironia, joten on syytä tarkastella sitä tarkemmin. Populistista retoriikkaa sävyttää usein ironia (Dorna 2007, 599) ja näin on myös Soinin tapauksessa.

Burken (1969a, 517) mukaan “*what goes forth as A returns as non-A*”. Siinä missä kolme muun päätrooppien kautta voi nähdä maailman eri näkökulmasta, ironia on “perspektiivien perspektiivi”. Toisin sanoen muut kolme ovat jossakin määrin metaforisia perspektiivejä, mutta ironia puolestaan syntyy vasta, kun kaksi tai useampi perspektiivi keskustelee keskenään. Se ei siis ole näkökulma, vaan kahden tai useamman näkökulman päällekkäisyys. Ironian luonne on vahvasti dialoginen, sillä se riippuu aina muiden ihmisten perspektiivistä. Näkökulma voidaan siis aina ironisoida tuomalla esiin toinen näkökulma. (Murray 2002, 22, 29.)

Ironia on itse asiassa synekdokeen vastinpari, jossa kyseenalaistetaan yhden näkökulman edustavuus tuomalla esiin vastakkainen näkökulma (Summa 1996, 55).

Vaikka yksinkertaisin esimerkki ironiasta onkin Burken (1970, 18–19) mukaan, kun huonolla säällä toteamme päivän olevan kovin kaunis, ei ironia kuitenkaan rajoitu tähän. Ironista voi olla esimerkiksi se, että sairauteen tarvitaan lääke tai rikollisen pysäyttämiseksi tarvitaan sankari. Ironiseksi tilanteen tekee se, että ilman sairautta ei olisi lääkettä tai ilman rikollista ei olisi myöskään sankaria. Lääke ja sankari tarvitsevat siis sairautta ja rikollista ”täydellistyäkseen”. (Moore 1996, 23.)

Burkelle ironia näyttäytyi kahdessa eri muodossa. Romanttisena ironiana (*romantic irony*) sekä dialektisena (tai aitona) ironiana (*dialectic irony*). Ensiksi mainittu on erottautuvaa, jakautumista aiheuttavaa sekä ylimielistä, kun taas viimeksi mainittu edusti Burkelle vaatimatonta ironiaa, joka on myötätuntoista ja assosiatiivista. Dialektisessä ironiassa ironisoija ei asetu kohteensa yläpuolelle, vaan tiedostaa sen, että hän tarvitsee uhriaan, kuten sankari tarvitsee rikollista: “*True irony, humble irony, is based upon a sense of fundamental kinship with the enemy, as one needs him, is indebted to him, is not merely outside him as an observer but contains him within, being consubstantial with him*”. (Burke 1969a, 514; Moore 1996, 24.)

Mark Moore (1996, 23) on analysoinut ironian käyttöä Yhdysvaltain presidenttikampanjaehdokkaiden retoriikassa. Hänen mukaansa ironian avulla ehdokkaat loivat identifikaatiota kolmen toisiinsa liittyvän vaiheen avulla. Ensimmäisessä vaiheessa ironiaa käytettiin äänestäjien erottautumiseen hallituksesta. Toisessa vaiheessa sitä käytettiin luomaan äänestäjille ylemmydentunnetta hallitusta kohtaan, ja lopuksi ylittämään hallituksen ongelmat ja palauttamaan ne arvot sekä ideaalit, jotka hallitus oli hukannut. (Moore 1996, 23.)

Vaikka työni pääpaino ei ole Soinin blogitekstien ironisessa tulkinnassa, niin en voi välttyä ironialta jo aineistoni luonteen vuoksi. Perussuomalaisten ja Soinin nousu oppositiosta hallitukseen on nimittäin itsessään jo ironinen tapahtuma, sillä Soini tulee itse osaksi sitä hallitusta, jota aiemmin oppositiosta käsin niin äänekkäästi vastusti. Tämä ironinen ulottuvuus kuuluu tosin olennaisesti politiikan luonteeseen.

3. POPULISMIN MONET KASVOT

Työni toisena tulkintakehyksenä toimii populismin teoria. Käsite vaatii kuitenkin täsmennystä, ja sen teen seuraavaksi. Pohjaan teoriani Daniele Albertazzin ja Duncan McDonnellin toimittamaan kirjaan *Twenty-First Century Populism: The Spectre of Western European Democracy* (2008) sekä Paul Taggartin artikkeliin *Populism and representative politics in contemporary Europe* (2004) ja Margaret Canovanin artikkeliin *Populism for political theorists?* (2004). En kuitenkaan rajoita näkemystäni vain edellä mainittuihin teoksiin. Käsittelen populismia nimenomaan eurooppalaisessa viitekehyksessä, vaikka luonnollisesti ilmiö ei rajoitu ainoastaan Eurooppaan.

3.1 Populismi osana edustuksellista demokratiaa

Veikko Vennamon Suomen maaseudun puolueen nousu ajoittui Suomessa 1950- ja 1960-lukujen vaihteeseen. Ajanjaksoon, jossa suomalainen yhteiskunta oli rakennemuutoksen kourissa. Suomi oli kovaa vauhtia kaupungistumassa ja sitä myöten siirtymässä maatalousyhteiskunnasta kohti teollisuus- ja palveluyhteiskuntaa. Vennamon agraaripopulismi vetosi etenkin kaupungistumisen uhreihin, joita olivat erityisesti pienviljelijät. (Ylä-Anttila 2017, 25.) Sen sijaan sodanjälkeisessä Länsi-Euroopassa edustuksellinen politiikka on Taggartin (2004, 269) mukaan tähdännyt eurooppalaiseen integraatioon. Samalla kun instituutiot ympäri Eurooppaa vahvistuivat kansallisella tasolla, alkoivat valtiot ympäri Eurooppaa tiivistää yhteistyötään monilla eri aloilla. Paradoksaalisesti integraatioprosessi on ollut eliitin projekti, eikä ole niinkään perustunut edustukselliseen politiikkaan. (Taggart 2004, 269.)

Euroopan integraatioprosessi itsessään on luonut omalta osaltaan otollisen maaperän populismin kasvulle Euroopassa, mutta se ei suinkaan ole ainoa tekijä. Muina tekijöinä voidaan mainita muun muassa se, että vanhat puolueet ovat epäonnistuneet äänestäjien silmissä vastaamaan useisiin ilmiöihin, kuten taloudelliseen ja kulttuuriseen globalisaatioon, maahanmuuttoon, ideologia- ja luokkapolitiikan heikentymiseen ja niin edelleen. Poliitikasta on tullut monen silmissä myös aiempaa kaukaisempaa sekä merkityksettömämpää. Poliitikoista on puolestaan tullut kyvyttömämpiä, voimattomampia

ja itsekkäämpiä kuin ennen. Populisti sen sijaan lupaa yksinkertaisia vastauksia yhteiskunnan monimutkaisiin ongelmiin. Margaret Canovan onkin määritellyt populistien politiikan ”pelastuksen politiikaksi” (politics of redemption) vaihtoehtona eliitin pragmaattiselle politiikalle. (Canovan 1999; Albertazzi & McDonnell 2008, 1-2.)

3.2 Populismien määrittelyä

Populistit ovat siis onnistuneet haastamaan vanhat puolueet ja nousemaan merkittäväksi voimaksi Euroopassa. Populismille löytyy kuitenkin monia määritelmiä, joten on syytä tarkastella niitä tarkemmin. Toisin kuin monella muulla ”ismillä”, populismilla ei ole mitään yhtenäistä tai yhdistävää historiaa, ideologiaa tai ohjelmaa (Canovan 2004, 243). Populismi tuntuu siis pakenevan perinteistä ismi-määritelmää, joten onko yhteisen määritelmän löytäminen mahdotonta? Taggartin (2004, 270) mukaan se ei ole mahdotonta, mutta sen vaihtelevan muotonsa vuoksi vaikeaa.

Monesti populismi on liitetty äärioikeistoon, mutta tämä on kuitenkin varsin yksiulotteinen näkökulma – suorastaan harhaanjohtava, sillä populismi istuu hyvin myös vasemmistolaiseen ideologiaan. Yhtä lailla populistisina liikkeinä voidaan käsittää esimerkiksi euroskeptismi tai erilaiset globalisaatiota vastustavat ruohonjuuritason liikkeet. (Taggart 2004, 271; Albertazzi & McDonnell 2008, 3.) Esimerkiksi perussuomalaisia ei voisi luokitella populistiseksi puolueeksi, mikäli populismin määritelmään sisällytettäisiin äärioikeistolaisen ajattelun vaatimus.

Albertazzi ja McDonnell tarjoavat seuraavanlaisen määritelmän populismille:

”an ideology which pits a virtuous and homogeneous people against a set of elites and dangerous ‘others’ who are together depicted as depriving (or attempting to deprive) the sovereign people of their rights, values, prosperity, identity and voice” (Albertazzi & McDonnell 2008, 3).

He siis määrittelevät populismin ideologiana, jossa hyveellinen ja homogeeninen kansa asettuu eliittiä ja vaarallista ”toiseutta” vastaan suojellakseen oikeuksiaan, arvojaan, hyvinvointiaan, identiteettiään ja ääntään. Määritelmä poikkeaa esimerkiksi Canovanin määritelmästä jo siinä, että kirjoittajat määrittelevät populismin ideologiana. Voiko

populismi kuitenkin olla ideologia samaan tapaan kuin esimerkiksi sosiaalidemokratia on ideologia? Määritelmässä on kuitenkin monia elementtejä, joita löytyy myös Canovanin määritelmästä. Canovan (2004, 242) argumentoi esimerkiksi, että populistit väittävät puolustavansa ”unohdetun kansan” etuja. Populistit yleensä myös suhtautuvat kriittisesti ammattipoliitikkoihin sekä mediaan. Populistit käyttävät Canovanin mukaan värikästä kieltä ja pyrkivät etäännyttämään itsensä poliittisesta eliitistä korostamalla omaa tavallisuuttaan. (Canovan 2004, 242.)

Taggart (2004, 273) puolestaan on määritellyt populismin ideaalityypin viiden ominaisuuden kautta. Ensimmäisenä ominaisuutena populismille hän pitää sen vihamielisyyttä edustuksellista politiikkaa kohtaan. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö populismia voisi esiintyä myös siellä missä ei ole edustuksellisen politiikan instituutioita tai ideoita, vaan ennemminkin sitä, että populismi esiintyy edustuksellisen politiikan luomien olosuhteiden vallitessa. Toisin sanoen, edustuksellisuus vaatii populismia muuttumaan kulttuurisesta johtoaiheesta (*leitmotif*) täysin kehittyneeksi liikkeeksi tai ideologiaksi. Tähän liittyy myös populistipuolueiden monesti toistuva kaava siitä, että puolueita johtaa karismaattinen henkilö, kuten esimerkiksi Silvio Berlusconi Italiassa tai Jean-Marie Le Pen Ranskassa. Populistit eivät siis niinkään tavoittele edustavampaa hallitusta, vaan parempaa hallitusta. (Taggart 2004, 273.)

Toinen kriteeri populismille on populistien vetoaminen ydinalueeseen (*heartland*), joka edustaa ideaalia käsitystä yhteisöstä, jossa populistit vaikuttavat. Tästä ydinalueesta johdetaan puolestaan kansan käsite. Kun populistit vetoavat kansaan, he siis vetoavat tähän ydinalueeseen. Ydinalue on puolestaan konstruktio, joka rakennetaan historian varaan. Ydinalue on siis jotain, joka on joskus ollut olemassa, mutta menetetty. Taustalla vaikuttaa ajatus, että asiat olivat paremmin ennen kuin korruptoitunut eliitti pääsi sotkemaan asiat. (Taggart 2004, 274.)

Kolmas populismin ominaisuus on se, ettei sillä Taggartin (2004, 274) mukaan ole ydinarvoja, sillä populismin arvot löytyvät jo edellä mainitulta ydinalueelta. Populismin monimuotoisuus selittyy siis itse käsitteen muovautuvuudella, mikä puolestaan selittyy ydinarvojen puuttumisella. Kun mitään varsinaisia kaikkia populistieja yhdistäviä universaaleja arvoja ei ole, niitä voidaan tilanteen mukaan muokata. Populismi on siis vahvasti kontekstisidonnaista. Taggartin mukaan populistit myös monesti haluavat

määritellä itsensä mieluummin omien ominaisuuksiensa kautta kuin osaksi laajempaa populistista ilmiötä. Tästä käsitteen notkeudesta osoituksena on se, että populistieja on löytynyt niin vasemmalta kuin oikealtakin. (Taggart 2004, 274–275.)

Neljäs populismin piirre on, että se on reaktio äärimmäiseen kriisintajuun. Populismi ei ole vakauden politiikkaa, vaan se saa voimansa muutoksesta, kriisistä ja haasteista, joita yhteiskunta kohtaa. Olennaista ei siis ole esimerkiksi se, onko Euroopassa demokratiavaje, vaan se, että asia on esillä eli onko ilmassa sen uhka. Tämä populismin ”kriisiluonne” liittyy populismin viimeiseen piirteeseen – siihen, miten se pystyy säilyttämään suosionsa pidemmällä aikavälillä. Populismi perustuu osaltaan epätavallisuuteen, mutta sen säilyttäminen pidempään on vaikeaa. Samalla kun populismista tulee osa valtavirtaa, se menettää osan voimastaan. Viidenteen piirteeseen liittyy myös se, että populistit luottavat (ja ovat luottaneet) karismaattiseen johtajaan. Karismaattinen johtaja antaa etua lyhyellä aikavälillä, mutta haittapuolena on se, että yleensä liikkeen poliittinen elinkaari on monesti yhtä pitkä kuin sen johtajalla. (Taggart 2004, 276.)

Populismin tutkimisen vaikeudet johtuvatkin Taggartin (2004, 276) mukaan pitkälti siitä, ettei populismi ole kuten muut ideologiat. Jo määrittelyn vaikeus osaltaan vaikeuttaa ilmiön tutkimista, mutta se ei toki tarkoita, etteikö sitä tulisi tutkia.

Albertazzi ja McDonnell täydentävät aiemmin esiteltyä populismin määritelmäänsä neljällä toisiinsa kietoutuvalla periaatteella:

- 1) Kansa on yhtenäinen ja se on luontaisesti oikeassa. Kansa on homogeeninen ja sen erimielisyydet ovat eliitin luomia valheita. Se, kenestä kansa muodostuu, voidaan päättää perustuen esimerkiksi rotuun, luokkaan tai paikalliseen identiteettiin. Yhteistä populistieille on kuitenkin vastakkainasettelu ”hyvän” kansan ja ”pahan” eliitin ja vaarallisen ”toiseuden” kanssa. Tuo toiseus puolestaan muodostetaan Länsi-Euroopassa yleensä maahanmuuttajista, joiden nähdään aiheuttavan niin sosiaalisia kuin taloudellisia ongelmia.
- 2) Kansa on suvereeni. Päättäjät ovat moraalisesti velvoitettuja valvomaan kansan etua. Kun kansan ääni kuuluu populistien kautta, demokratia toteutuu niin kuin pitäisi: puhtaana kansan tahtona.
- 3) Kansan kulttuuri ja elämäntapa ovat ylimpiä arvoja. Tämän kulttuurin väitetään juontavan juurensa historiaan, mikä tekee siitä ”oikeaa” ja jotain jota täytyy vaalia ja

suojella. Populismien ideologinen muovautuvuus johtuu nimenomaan tästä periaatteesta. Kun populismi kohtaa kilpailevia kulttuureja, oman kulttuurin vaaliminen johtaa ”toiseuden” ulossulkemiseen.

- 4) Populistijohtaja sekä populistipuolue ovat yhtä kansan kanssa. Karismaattisen johtajan nähdään yhtäältä edustavan täysin kansaa, vaikka samalla on varsin poikkeuksellinen. Karismaattinen johtaja sekä tämän suhde äänestäjään on siis suorastaan elinehto populistiselle puolueelle. (Albertazzi & McDonnell 2008, 6–7.)

Albertazzin ja McDonnellin määritelmässä voi nähdä nyt enemmän yhtymäkohtia Taggartin määritelmään. Ajatus yhtenäisestä kansasta, populistijohtajan karismaattisuus sekä yhtenäisen kulttuurin ajatus ovat samansuuntaisia kuin Taggartin viisiosaisessa määritelmässä.

Tämän työn kannalta olennaista ei ole niinkään se, vastaako Soinin perussuomalaiset määritelmiin populismista vai ei. Olennaista on se, miten populistisella retoriikalla voi pärjätä hallituksessa. Näkökulmani on, ettei populismi ole varsinainen ideologia, vaan enemmänkin se on retoriikkaa. Koska tutkimusotteeni on muutoinkin retorinen, on tämä luonnollinen valinta. En kuitenkaan täysin hylkää ajatusta, etteikö populismi voisi olla myös ideologia.

3.3 Populismi hallituksessa

Albertazzi ja McDonnell (2015) ovat tutkineet myös tämän tutkimuksen kannalta tärkeää kysymystä: miten populistit pärjäävät hallituksessa?

Taggart ja Canovan molemmat väittävät populismien olevan vaiheittaista sekä keräävän kannatuksensa nopeasti, mutta menettävän sen lähes yhtä nopeasti. On kuitenkin populistipuolueita, jotka ovat pystyneet säilyttämään kannatuksensa vuosikymmeniä. Ranskalainen Front National -puolue on jo kuitenkin yli 40-vuotias. Italialainen Lega Nord -puolue puolestaan on ollut pystyssä jo yli kaksi vuosikymmentä. Itävaltalainen FPÖ -puolue on toipunut puolueen jakautumisesta sekä heikosta hallitusmenestyksestä edellisen

vuosikymmenen lopulla ja onnistunut kampeamaan itsensä jälleen menestykseen. Mikä merkittävämpää, kaikki kolme puoluetta ovat pystyneet toteuttamaan vallanvaihdon puolueen sisällä hallitusti ja onnistuneesti. Tämä on osoitus siitä, ettei populistipuolueen elinkaari ole aina täysin sidottu sen johtajaan. Populistipuolueita on viime vuosien aikana tullut yhä lisää, mutta samalla populismista on tullut entistä hyväksyttävämpää ja populistipuolueista on tullut hallituskelpoisia toisten puolueiden silmissä. Tämä on osaltaan aiheuttanut populistille myös vaikeuksia. Suurimpana kysymyksenä kirjoittajat näkevät valinnan oppositioon jättäytymisen ja hallitukseen menon välillä. Kumpi on suurempi riski, jättäytyä suosiolla oppositioon ja säilyä samalla ”puhtaana” oppositiona, mutta samalla mahdollisesti näyttäytyä äänestäjien silmissä merkityksettömänä vai mennäkö hallitukseen muiden puolueiden kanssa päästen vaikuttamaan asioihin, mutta samalla ehkä menettäen uskottavuuttaan ydinkannattajiensa silmissä? Ensimmäistä kertaa hallitukseen meno aiheuttaa aina puolueelle organisatorisia haasteita, olipa kyseessä populistipuolue tai ei. Oman haasteensa on löytää ministerirooleihin tarpeeksi pätevät henkilöt puolueen keskuudesta, minkä lisäksi puolueen tulee tarpeeksi nopeasti oppia perustelevaan äänestäjille vaikeatkin kompromissipäätökset, joita väistämättä koalitionhallituksessa joutuu tekemään. (Albertazzi & McDonnell 2015, 7-8.)

Siinä missä jokainen puolue ottaa riskin kannatuksen menettämiselle astuessaan hallitukseen, tämä riski on kuitenkin suurempi ”radikaaleilla” puolueilla, mukaan lukien populistipuolueet. Suuremmasta riskistä huolimatta Euroopasta löytyy populistipuolueita, jotka ovat pystyneet säilyttämään suosionsa hallitustyöskentelystä huolimatta. Tällaisia puolueita ovat olleet esimerkiksi Forza Italia ja Lega Nord Italiassa sekä Lega dei Ticinesi ja Schweizerische Volkspartei/Union Démocratique du Centre Sveitsissä. (Albertazzi 2009, 1-2.)

Daniele Albertazzi (2009) on tehnyt mielenkiintoisen huomion Italian ja Sveitsin populistipuolueiden hallitusretoriikassa. Hänen mukaansa puolueet omaksuivat kaksi erilaista taktiikkaa toimiessaan koalitionhallituksessa. Ensimmäinen taktiikka oli näyttäytyä hallituksen sisäisenä oppositiona ja kritisoida (joitakin tai kaikkia) hallituskumppaneitaan tai esityksiä eikä suostua lieventämään retoriikkaansa. Toisessa taktiikassa ”vastuullisen” ja ”radikaalin” roolit oli jaettu puolueen sisällä eri henkilöille. (Albertazzi 2009, 2.) Esimerkiksi Sveitsissä hallituksen sisäisenä oppositiona toimiminen tarkoitti retoriikan

lieventämisen ja hallituskumppanien kritisoimisen lisäksi myös kansanäänestysten vaatimista kiistanalaisista aiheista, jotka olivat ristiriidassa hallituksen harjoittaman politiikan kanssa. Kansanäänestysten vaatiminen Sveitsissä, jossa niitä järjestetään monta kertaa vuodessa, ei itsessään ole suuri asia, vaan suurempi asia ovat niiden aiheet, jotka aiheuttivat häpeää hallituskumppaneissa. (Albertazzi 2009, 3.)

Sen sijaan Italiassa Lega Nord -puolue valitsi tarkkaan hallituskumppaneistaan liittolaisensa ja vihollisensa. Suuntaamalla huomion ristiriitoihin vihollistensa kanssa, puolue sai samalla huomiota pois monista kompromisseista, joita se joutui hallituksessa ollessaan tekemään. Puolue kuitenkin vastusti monia hallituksen esityksiä säilyttääkseen ”aitoutensa”. Se esimerkiksi vastusti Turkin liittymistä EU:hun, vastoin maan yleistä mielipidettä. Puolue kritisoi toistuvasti EU:ta tuomitsemalla EU-johtajat ”rikollisiksi” sekä vastustamalla euroa. (Albertazzi 2009, 4.)

Toinen taktiikka oli jakaa roolit puolueen sisällä niin, että yhtäältä puolue oli hyvä hallituskumppani ja toisaalta se pystyi säilyttämään oman, tinkimättömän identiteettinsä. Siinä missä sveitsiläisen LDT -puolueen ministeri Marco Borradori totuttiin näkemään kompromissihakuisena ja yhteistyöhaluisena, puolueen ”ikuinen puheenjohtaja” Giuliano Bignasca piti yllä puolueen radikaalia linjaa esimerkiksi käyttämällä varsin epäkorrektia kieltä niin puoluelehdessä, jota hän toimitti, kuin alueellisissa televisio -ja radiohaastatteluissa. (Albertazzi 2009, 5–6.)

Vaikka puolueen sisällä oli mitä ilmeisimmin myös todellisia jännitteitä ”institutionaalisen” ja ”vallankumouksellisen” linjan välillä, nämä jännitteet palvelivat Albertazzin (2009, 6) mukaan erityisesti puolueen retorisia tarpeita. Sellaisessa poliittisessa järjestelmässä, jossa puolueet voivat muodostaa käytännössä ainoastaan koalitiohallituksia muiden puolueiden kanssa, LDT on näyttänyt löytäneen täydellisen tasapainon verbaalisen äärimmäisyyden ja pragmaattisuuden välillä. Puolue tuo avoimesti esiin kahden linjan väliset ristiriidat, joten se on siis selkeästi omaksunut hyvin kaksoisroolinsa. (Albertazzi 2009, 6.)

Samanlaisen taktiikan omaksui italialainen Forza Italia, jonka perusti ja jota johti mediamoguli Silvio Berlusconi. Puolue henkilöityi vahvasti Berlusconiin ja hänen suorastaan pelastukselliseen rooliinsa, joten siksi puolueen olisi ollut vaikea hyväksyä sisäisiä ristiriitoja. Tämän lisäksi Berlusconi oli aina hallitusten johtaja, mikä tekee kriittisen hallituskumppanin roolin hänelle mahdottomaksi. Näistä syistä Forza Italia otti hallituksessa vastuullisen ja maltillisen puolueen roolin jättäen toiselle populistipuolueelle,

Lega Nordille täyden vallan asioihin liittyen esimerkiksi maahanmuuttoon ja yleiseen järjestykseen. Näin Berlusconi, joka oppositiossa ollessaan käytti kärkeästä ja jyrkkää kieltä, siirsi ”radikaalin” roolinsa hallituskumppanilleen omaksuen itse vastuullisen roolin. (Albertazzi 2009, 6-7.)

Esimerkit Sveitsistä ja Italiasta osoittavat siis sen, että populistipuolueet voivat pärjätä hallituksessa muuttamatta tyylään maltilliseksi. Populistipuolueet eivät myöskään ole tuomittuja epäonnistumiseen hallituksessa eli ne voivat säilyttää kannatuksensa hallitusvastuusta huolimatta. (Albertazzi 2009, 8.) Vaikka Sveitsin tai Italian esimerkeistä ei voikaan tehdä mitään johtopäätöksiä tilanteeseen Suomessa, on roolien jakamisen ajatus mielenkiintoinen.

3.4 Populismi Suomessa

Populismi ei ole Suomessakaan vieras ilmiö. Ennen perussuomalaisia populistiseksi luokiteltava puolue oli Suomen maaseudun puolue, SMP, jonka perusti Veikko Vennamo vuonna 1959 erottuaan Maalaisliitosta. Puolue edusti tyypillistä agraaripopulismia, johon kuului olennaisesti ”unohdetun kansan” puolustaminen poliittista ja taloudellista eliittiä vastaan. Tämä unohdettu kansa tarkoitti vennamolaisessa retoriikassa erityisesti pienviljelijöitä sekä muita kaupungistumisen uhreja. (Ylä-Anttila 2017, 25.)

Puolue saavutti historiansa aikana kaksi suurta vaalivoittoa, ensimmäisen eduskuntavaaleissa vuonna 1970 sekä toisen niin ikään eduskuntavaaleissa vuonna 1983, jolloin puolue nousi myös hallitukseen (Ylä-Anttila 2017, 25–26).

Ylä-Anttilan mukaan (2017, 26) SMP:n hallitustyöskentelyä sävyttivät puolueen sisäiset ristiriidat, kun Veikko Vennamon puolueen puheenjohtajana oli korvannut hänen poikansa Pekka, joka oli samalla myös puolueen ministeri. Veikko, joka silti oli puolueen eduskuntaryhmän puheenjohtaja, jatkoi edelleen samanlaista kärkeästä retoriikkaa, jota hän oli oppositiossa ollessaan harjoittanut (Ylä-Anttila 2017, 26). Puolueen voi katsoa siis harjoittaneen samankaltaista kahden roolin politiikkaa, kuin jo aiemmin mainittu sveitsiläinen LDT harjoitti hallituksessa ollessaan. Erona vain se, että SMP lopulta menetti kannatuksensa ja puolue hajosi lopullisesti ristiriitoihin vuonna 1995 (Ylä-Anttila 2017, 26).

SMP:n raunioille perustettiin kuitenkin uusi puolue, Perussuomalaiset, jota oli perustamassa myös tämän tutkielman kannalta olennainen henkilö, Timo Soini. Soini nousikin puolueen puheenjohtajaksi muutamaa vuotta myöhemmin, vuonna 1997, ja toimi puheenjohtajana yhtäjaksoisesti aina vuoteen 2017 saakka (Palonen & Saresma 2017, 19).

Eduskuntavaaleihin 2011 mennessä puolue ei ollut saavuttanut kovinkaan suurta suosiota. Eduskuntavaaleissa vuonna 2003 se oli saanut läpi kolme kansanedustajaa, vuoden 2007 vaaleissa viisi (Haikonen ym. 2017, 337–338). Vuoden 2011 vaalit muuttivat kuitenkin kaiken: puolue sai eduskuntavaaleissa (joita myös jytkeyvaaleiksi kutsutaan) läpi 39 edustajaa, ja siitä tuli samalla Suomen kolmanneksi suurin puolue 19 prosentin kannatuksella (Niemi 2013, 78; Palonen & Saresma 2017, 19). Puolue siirtyi siis pienpuolueesta suurten puolueiden joukkoon. Tämän todistaa osaltaan myös puolueen jäsenmäärän kasvu: vuonna 2004 jäseniä sillä oli 2700, mutta vuonna 2016 jo 9500 (Palonen & Saresma 2017, 19). Vuoden 2011 vaalien jälkeen puolue päätti jäädä oppositioon, mikä loi hyvät asetelmat jo seuraavia eduskuntavaaleja ajatellen. Vuoden 2015 eduskuntavaaleissa puolue tekikin lähes yhtä hyvän tuloksen kuin edellisissä vaaleissa ja päätti lähteä mukaan hallitukseen.

Kuten Palonen ja Saresma (2017, 21–22) huomauttavat, niin sekä SMP:n että perussuomalaisten nousun aikaan myös muualla Euroopassa elettiin muutosten aikaa. SMP:n nousun tapahtuessa muualla Euroopassa ”valtavirtapuolueita” haastettiin samalla kun yhteiskunta muuttui nopeaan tahtiin. Samaan tapaan perussuomalaisten nousu kytkeytyy laajempaan eurooppalaiseen viitekehukseen, kun Yhdysvalloista alkanut talouskriisi muuttui Euroopassa pankkikriisiksi, mikä osaltaan vaikutti populismin nousuun ympäri Eurooppaa. Tosin suomalaisen populismin nousu alkoi muita maita aiemmin. (Palonen ym. 2017, 22.)

Kuten jo aiemmin totesin, Taggartin mukaan populismi saa voimansa kriisistä ja haasteista, joita yhteiskunta kohtaa. Siinä mielessä niin SMP:n kuin perussuomalaisten suosion nousu vahvistavat Taggartin väitteen, sillä uskoakseni niin SMP kuin perussuomalaiset hyötyivät omien aikojensa kriiseistä.

4. OPPOSITIOAJAN TEKSTIEN ANALYYSI

Tässä luvussa analysoin Timo Soinin blogitekstejä touko–elokuulta 2013, jolloin perussuomalaiset oli oppositiossa yhdessä keskustan kanssa. Tällöin hallituksessa olivat vaalien 2011 jälkeen kokoomus, SDP, vasemmistoliitto, RKP, vihreät sekä kristillisdemokraatit (Yle 2012). Tekstien aiheet vaihtelivat laidasta laitaan, mutta pääosin ne käsittelivät ajankohtaisia aiheita, joita olivat esimerkiksi Kreikan vakuusneuvottelut, perussuomalaisten puoluekokous sekä yleinen hallituspuolueiden kritiikki. Lähes kaikki hallituspuolueet olivat ainakin jossain määrin Soinin pilkan kohteena, mutta aineistosta nousi esiin erityisesti kritiikki vasemmistoliittoa kohtaan. Soini painotti ajanjaksolla paljon myös yhteistyötä ja kansainvälisyyttä. Tämä yhteistyö oli nimenomaan eurokriittisten puolueiden välillä tapahtuvaa yhteistyötä. Soini myös mainitsi useaan otteeseen mielenkiinnon perussuomalaisia kohtaan maailmalla, niin Euroopassa kuin muuallakin.

Kansainvälisyyden ja yhteistyön lisäksi Soini korosti tavallisuuttaan kertomalla muun muassa, kuinka hän oli käynyt ”Status Quon konsertissa Kaisaniemessä.” (Soini, 15.6.2013), kuinka hän on ”ollut marjanpoiminnassa” sekä viettänyt aikaa hevosurheilun parissa Vermossa (Soini, 21.8.2013). Kieli on Soinin tyylille ominaista, huolittelematonta sekä kansanomaista. Tekstit sisältävät yleensä paljon huumoria, joka on revitty muiden kustannuksella. Soini siteeraa myös paljon populaarikulttuuria, esimerkiksi laulujen sanoja: ”Näin se kesäloma toimii” (Soini, 30.6.2013). Kuten Laura Parkkinen (2015) on todennut, Soinin oppi-isä Veikko Vennamo käytti puheissaan paljon suomalaisen kirjallisuuden sitaatteja, mutta Soini puolestaan on omaksunut teksteihin nykyaikaan paremmin sopivaa populaarikulttuuria eli laulujen sanoja. Identifikaation näkökulmasta populaarikulttuurin lainauksien viljely on tehokasta – laulut, jotka lähes kaikille ovat ainakin jollain tasolla tuttuja, tarjoavat tarttumapinnan monille.

Tässä luvussa käyn läpi ja analysoin teemoittain esiinnoitettuja aiheita. Olen teemoitellut aineiston viiteen eri teemaan, jotka ovat eurokritiikki, hallituspuolueiden kritiikki, mediaa vähättelevät tekstit, yhteistyö Euroopassa sekä puoluekokous. On kuitenkin huomattava, että tyypillisesti samassa blogikirjoituksessa Soini ottaa kantaa useaan eri aiheeseen ja täten sama teksti voi olla monessa eri teemassa yhtä aikaa. Esimerkiksi EU-kriittisissä teksteissä syyllisiä olivat myös hallitus ja media.

Draaman keskeinen elementti on Burken teoriassa syntipukki. Syntipukki edustaa kaikkea pahuutta, josta pitää pyrkiä pois. Burken mukaan syntipukki on aina läsnä, kun yhtenäisyyttä rakennetaan luomalla yhteinen vihollinen. Se, miten ilmeistä syntipukin läsnäolo retoriikassa on, vaihtelee. Käytännössä syntipukki voi olla kuka tai mikä tahansa, ihminen, idea tai asia. Myös itse reetori voi asettaa itsensä syntipukin asemaan, jolloin kyseessä on mortifikaatio (mortification). (Hart & Daughton 2005, 270) Hyvin moni Soinin teksteistä rakentui juuri syntipukkistrategian varaan, mutta myös esimerkiksi lukijan imartelua esiintyi. Imartelu on identifikaation yksi erityismuoto (Burke 1969b, 55).

4.1 Euro – ensimmäinen syntipukki

Eurokritiikin teemasta aineistossani oli yhteensä kuusi blogitekstiä, joissa ainakin sivuttiin kyseistä teemaa. Näistä kirjoituksista kaksi käsitteli pelkästään eurokriisiä ja Kreikan vakuussopimusta, joka julistettiin Soinin mukaan ”laittomasti” salaiseksi. Soini kertoo kirjoittaneensa sopimuksesta jo aiemmin blogiinsa ja olleensa oikeassa (Soini, 14.5.2013). Tekstissä otsikolla *Peruspomo oikeassa* Soini kirjoittaa tapansa mukaan lyhyillä virkkeillä, mistä on kyse. Soini aloittaa toteamalla hallituksen salailevan ja tämän jälkeen toivoo tiedostusvälineiden tekevän ”tehtävänsä”. Tämän jälkeen Soini huomauttaa olleensa oikeassa sopimuksen suhteen ja kertoo totuuden ”esiinmarssin” alkaneen. Tämä totuuden esiinmarssi puolestaan johtaa hallituksen kannatuksen putoamiseen. Hän vaatii, että hallitus ja ”myötäjuoksijamedia” kertovat ”maksavalle Suomen kansalle, mistä on kyse”. Viimeisessä osiossa Soini irvailee EU:n kustannuksella ironian avulla, kun kertoo miten ”EU, nobelisti” puolustaa ”suomalaisia työpaikkoja”. Kuten Burke on todennut (1970, 18–19): *”The most obvious formal instance of this feeling for the negative discount is in irony, a figure which, at its simplest, states A in terms of non-A (as when, on a day of bad weather, we might say, ‘What a beautiful day it is!’)”*. Burkelaisen negaation kautta ”EU on menetystarina”, josta on päästävä eroon. Eroon pääseminen vaatii hallituksen vaihtamista, ja Soini lopettaakin tekstin toteamalla perussuomalaisten olevan ”Suomen tarpeellisin puolue”.

”Valtiovarainministeriö salasi hallituksen siunauksella Kreikka-sopimuksen. Vakuussopimukseksi mainostetussa asiakirjassa ei edes mainita sanaa vakuus. Toivon, että tiedotusvälineet tekevät myös tehtävänsä. Minulla on kyllä hyviä kysymyksiä. Kirjoitin jo kuukausia sitten tässä plokissa minkälaisesta sopimuksesta on kysymys. Kyseessä on Total Return Swap-sopimus. Olin oikeassa. Totuuden esiinmarssi on alkanut. Vakuuksien viikunanlehti putoaa. Ja hallituksen kannatus. Hallitus ja möytäjuoksijamedia, herätys. Kertokaa maksavalle Suomen kansalle, mistä on kysymys. EU on menetystarina. Näin puolustetaan suomalaisia työpaikkoja. EU, nobelisti. Perussuomalaiset on Suomen tarpeellisin puolue.” (Soini, 14.5.2013)

Yllä oleva teksti kuvastaa hyvin Soinin retoriikkaa, mitä tulee EU:hun. Vaikka EU onkin ”menetystarina”, tarinan pääsyyllinen ei ole itse EU. Sen sijaan Soini käyttää sitä osoittaakseen lukijalle, kuinka Suomen hallitus on epäonnistunut. Syyllinen löytyy siis ennemmin Suomen hallituksesta, joka on tehnyt vääryyttä salailemalla totuutta. Ilman ”Suomen tarpeellisinta puoluetta” tämä totuus ei olisi kuitenkaan ikinä tullut julki, sillä ”moytäjuoksijamedia” osallistuu samaan salailuun kuin hallituskin. Soini kuitenkin toivoo median tekevän tehtävänsä, mutta jo seuraavassa tekstissä, otsikolla *EU saa Neuvostoliiton kohtelun*, hän toteaa suomalaisen median olevan ”EU-puudeli” (Soini, 17.5.2013). Soinin retoriikassa näyttääkin olevan yhteistä italialaisen populistijohtajan, Beppe Grillon kanssa. Grillo muun muassa käyttää unionia retorisenä välineenä osoittaakseen Italian poliittisten johtajien vieneen maan kohti katastrofia sekä väittäen, että unionin instituutioihin päätyvät ne poliitikot, joita kansa ei ole äänestänyt kansalliseen parlamenttiin (Corbetta & Vignati 2014, 56). Samanlainen ajatus on myös Soinilla:

”Mikael Pentikäinen saattaa Brysseliin päätyäkin. Kepu junailee hänelle herranpaikkaa pää märkänä. Kansa tuskin häntä sinne lähettää.” (Soini, 21.8.2013)

Vaikka näyttääkin siltä, että EU ja samalla euro ovat Soinille pitkälti välineitä jonkun muun syntipukin tunnistamiseksi, on teksteistä luettavissa silti esiin myös euron syntipukkiisuus.

”Euro on katastrofi sanoo professori Vesa Kanninen. Euro on ylivahva sanoo Björn Wahlroos.” (Soini, 16.8.2013)

”Ylivahva euro tappaa talossa ja puutarhassa. Mitä siitäkään keskustelemaan....” (Soini, 14.8.2013)

Euro, ja eritoten ”ylivahva” euro on Soinin mielestä sellainen asia, joka uhkaa Suomen menestymistä. Yllä olevassa lainauksessa Soini käyttääkin tunnetun hyönteismyrkyn mainoslauseetta hyväkseen, kun pyrkii esittämään euron syyllisenä. Myöhemmin hän tekee selväksi, ettei syntipukin retorinen uhraaminen tuota puolueelle ongelmia, sillä ”Perussuomalaiset eivät ole sitoutuneita euroon” (Soini, 16.8.2013).

Kaiken kaikkiaan Soini ei nosta euroa yhtä suureen syntipukin rooliin kuin voisi olettaa. Taktiikalle voi olla useita eri syitä, mutta yksi mahdollinen selitys on, että vahvasti eurokriittinen kanta voisi kostautua Soinille myöhemmin ja siksi media ja hallituksen kritisoiminen on helpompaa. Eurosta irtautumista kun ei vielä mikään jäsenmaa ole tähän mennessä toteuttanut. Mari K. Niemi (2013) on analysoinut Soinin blogitekstejä ennen kevään 2011 eduskuntavaaleja ja todennut Soinin retoriikan olleen vahvasti EU-kriittistä. Vuoden 2011 vaalit toki käytiin eurokriisin ollessa valloillaan. Tällöin Soinin argumentaatio on perustunut vahvasti kansan suvereniteettiin. (Niemi 2013, 83.) Kuten jo edellä todettu, vuoden 2013 teksteistä ei voi lukea esiin yhtä suoraa eurokritiikkiä.

4.2 Media – toinen syntipukki

Kuten jo edellisestä temasta on voinut huomata, Soini näkee monesti median olevan osallisena EU:n ja hallituksen tekemiin synteihin. Media on siis toinen syntipukki, jota Soini käyttää erottautumisen taktiikassaan. Milloin media syyllistyy ”hyysäämiseen”, milloin ”valehteluun ja salailuun”. Soini kuitenkin sanoo uskovansa ”painettuun sanaan, printtimediaan. Kun se tehdään hyvin.” (Soini, 4.6.2013)

Median pilkkaaminen ja syytökset median epäreilusta kohtelusta esiintyvät Soinin blogissa säännöllisesti. Nimenomaan mediaa negatiiviseen sävyyn käsitteleviä kirjoituksia oli aineistossa yhteensä kuusi.

Tekstissä *EU saa Neuvostoliiton kohtelun* (17.5.2013) Soini kuvailee median valehtelevan ja sen olevan suorastaan EU:n talutushihnassa:

”On tässä EU-valehtelun sekamelskassa yksi hyvä puoli. Toimituksista ei ole kukaan kehdannut kysyä mielipidettäni euroviisuista. Sehän olisi tärkeämpää kuin laittomasti pimitetty johdannaissopimus. - -

Suomalaisen median itsesensuuri pahenee. EU saa Neuvostoliiton kohtelun. Suomalainen media on EU-puudeli. Epäkohdat, jopa selvät laittomuudet selitellään parhain päin.” (Soini, 17.5.2013)

Tässä tekstissä media on syyllistynyt ”act of disobedienceen”, koska se ei ole pystynyt noudattamaan omia sääntöjään uutisoinnista, johon kuuluu oikeudenmukainen ja reilu uutisointi, vaan se antaa erityiskohtelua EU:lle. Tämä ”act of disobedience” johtaa Burken mukaan epäjärjestykseen, jonka vuoksi syyllisiä on rangaistava (Burke 1970, 184).

Mediaa kutsutaan monesti myös vallan vahtikoiraksi. Myös Soini vertaa mediaa koiraan – tosin vahtikoira on Soinin kielessä vaihtunut sylikoiraksi. Puudeli on puhekielinen ilmaisu ja tarkoittaa villakoiraa (Kotimaisten kielten keskus 2016). Villakoiraa kuvaillaan puolestaan esimerkiksi miellyttämisenhaluisena koirarotuna (Suomen Villakoirakerho). Vertaamalla mediaa puudeliin, Soini saa median näyttämään epäonnistuneelta vahtikoiralta. Vertaus siis vahvistaa mielikuvaa median epäonnistumisesta.

Samalla Soini vertaa EU:ta koskevaa uutisointia Neuvostoliiton saamaan kohteluun. Tällä Soini viitanee ”suomettumisen” aikaan, jolloin Suomi myötäili Neuvostoliiton politiikkaa. On huomattavaa, miksi syntipukeiksi toistuvasti joutuvat Suomen hallitus, EU ja media. Ensin mainittu lienee kaikista selvin syntipukki, sillä oppositiopuolueena Perussuomalaisten ja Soinin tehtävänä on arvostella hallitusta. Tässä ei siis ole mitään erikoista. Kaksi jälkimmäistä ovat sen sijaan kiinnostavampia syntipukkeja. Populismille tyypillistä on median ja ”eliitin” arvostelu (Canovan 1999, 3).

Median rooli näkyy muissakin kuin EU-aiheissa, sillä Soini myös väittää, että ”Vihreä kupla kelluu pinnalla punavihreän median hyysäämänä.” (Soini, 11.5.2013). Toisin sanoen, Soini esittää vihreiden menestyksen johtuvan ainakin osittain vihreitä arvoja kannattavista toimittajista, jotka ”hyysäävät” eli tässä tapauksessa kirjoittavat myönteiseen sävyyn

vihreistä sekä vasemmistosta. ”Punavihreän median hyysäys” tulee ilmi kahden kansalaisaloitteen uutisoinnissa:

”Eduskuntaan tulee syksyllä kolme kansalaisaloitetta, yksi on jo hylätty.

Otan kantaa kahteen. Homoliittoaloitetta en kannata, pakkoruotsista luopumista kannatan.

Kyse ei ole pelkästään minun mielipiteestäni. Mielenkiintoista on, miten julkisuudessa ja mediassa aloitteisiin suhtaudutaan.

En ole vielä lukenut politiikan toimittajalta tai keltään muultakaan toimittajalta kolumnia ja mielipidettä, jossa puolustetaan miehen ja naisen välistä avioliittoa. En yhtäkään. Mitä tämä kertoo? Tuskin sitä, että heitä ei olisi.... -
- Maan päälehti teki peräkkäisinä päivinä kaksi isoa juttua pakkoruotsista. Suunvuoron saivat Carl Haglund ja Alexander Stubb. Ajattelin, että kolmantena päivänä suunvuoron saa vaikkapa Jussi Niinistö...mitä vielä.”
(Soini, 14.8.2013)

Tekstissä Soini siis vihjailee median olevan vahvasti asenteellinen – nimenomaan niin, etteivät ”pakkoruotsin” vastustajat tai ”miehen ja naisen välisen avioliiton” puolustajat saa suunvuoroa. Soinin siis itse täytyy edustaa ja olla äänitorvena unohdetulle kansanosalle, koska kyse ei ole pelkästään Timo Soinin mielipiteestä.

Kaiken kaikkiaan, media siis edustaa Soinin teksteissä valehtelevaa ja asenteellista roolia, joka tietoisesti pyrkii uutisoimaan Soinin edustamien arvojen vastaisesti eikä konservatiivisille arvoille anneta palstatilaa.

4.3 Hallituspuolueet – kolmas syntipukki

Hallituspuolueiden kritiikkiä esiintyi aineistossani yhteensä yhdeksässä tekstissä ja sitä oli siis määrällisesti eniten. Hallituspuolueista eniten kritiikkiä sai vasemmistoliitto, mutta muutkin puolueet saivat osansa – kristillisdemokraatteja lukuun ottamatta.

Vihreiden rappio -otsikolla ilmestyneessä tekstissä Soini nostaa vihreät varoittavaksi esimerkiksi vallan rappeuttaneesta puolueesta. Hän kuvailee, kuinka vihreät ovat nykyään kuin RKP eli ”kaikki käy, kunhan ministeripaikat säilyvät” ja hänen mukaansa ”Vihreillä ei ole mitään kynnyksysymyksiä. Ei ole vastauksiakaan.” (Soini, 11.5.2013). Burkelaisittain tulkittuna tämä negaatio ilmentää ihmisen epätäydellisyyttä ja epäonnistumista ja se antaa myös mahdollisuuden erottautumiseen ja luokitteluun (Tilli 2012, 17). Soini siis tekee vihreistä syntipukin osoittamalla puolueen epäonnistuneen tehtävässään kansan äänestettyä sen valtaan. Soinin mielestä on ”anteeksiantamatonta, että Vihreät ovat päässeet sotkemaan Suomen vaalijärjestelmää.” ja että se ”on mahdollista vain siksi, että Kokoomus ja Sdp sallivat vaalipiirien sotkemisen.” Soini pyrkii siis osoittamaan yleisölle, ettei vihreät ole vastuullinen vaihtoehto, sillä valtaan päästyään he ovat vain ”rakastuneet valtaan”. Toisin sanoen vihreät ei ota vastuuta. Tällaisen toiminnan kokoomus ja SDP sallivat, joten ne eivät ole sen parempi vaihtoehto. Näin Soini rakentaa identifikaatioprosessinsa vahvasti negaation kautta erottautumiseen. Äänestämällä perussuomalaisia voi erottautua epäonnistuneista puolueista, kuten vihreistä, kokoomuksesta sekä SDP:stä.

Hallituspuolueista suurimman kritiikin Soini suuntaa kuitenkin vasemmistoliitolle. Kesäkuussa kirjoitetut kolme peräkkäistä aihetta koskevaa tekstiä nousevat selkeästi pintaan. Ensimmäisessä, otsikolla *Apupuolueiden puoluekokoukset* (Soini, 10.6.2013) hän kertoo lukijalle, että vasemmistoliitto on perustettu ”kommunismiin läpimädälle perinnölle”:

”Kommunismiin läpimädälle perinnölle perustettu Vasemmistoliitto piti harvalukuisen kokouksensa Tampereella. Päätöstä ei syntynyt edes turkistarhauksen kieltämisestä. Esitys oli heikko, kuten esittäjäkin.” (Soini, 10.6.2013)

Hän leimaa vasemmistoliiton kykenemättömäksi tekemään päätöstä ”edes turkistarhauksen kieltämisestä”. Näin lukijaa herätellään ajattelemaan, miten vasemmistoliitto pystyisi tekemään päätöksiä Suomen yhteisistä asioista, kun päätöstä ei synny edes paljon vähäpätöisemmästä asiasta. Tässä pelastusdraaman ensimmäisessä askeleessa tunnistetaan asia, joka aiheuttaa epäjärjestyttä: kykenemättömyys tekemään päätöksiä.

Seuraava teksti otsikolla *Kommunismien uhrit* (Soini, 12.6.2013) käsittelee puolestaan kommunismia ja sen kauheuksia. Soini kertoo ottaneensa osaa Washingtonissa järjestettyyn kommunismin uhrien muistotilaisuuteen.

”Osallistuin tänään Washingtonissa kommunismin uhrien muistotilaisuuteen osana NB8- kokouksen ohjelmaa. Kommunismien kauhut eivät saa toistua milloinkaan. Suomessakin on aika perata kommunismin mätää valtakautta. - - Ei enää kommunismia. Vastustakaa perkelettä, niin se teistä pakenee. Totuus on aina kommunismin ensimmäinen uhri.” (Soini, 12.6.2013)

Ei liene sattumaa, että edellisessä tekstissä Soini oli leimannut vasemmistoliiton kommunismin perinnön jatkajaksi. Lukijan on helppo työ yhdistää ”kommunismien kauhut” vasemmistoliittoon. Kommunismi on Soinille paholaistermi sanan varsinaisessa merkityksessä, kun hän vertaa sitä ”perkeleeseen”. Tämä ei kuitenkaan vielä jää tähän, vaan kommunismiteemaiset blogitekstit saavat jatkoa vielä seuraavassa tekstissä otsikolla *Savo-Karjalan galluppi ja kommareiden kina* (Soini, 15.6.2013), jossa tulee vihdoinkin ratkaisu ongelmaan:

”Kommarit tappelevat keskenään. Arhinmäki on erottamassa Yrttiahoa. Tapelkaa pojat niin saatte tupakkaa. Mikään ei ole puolueelle tuhoisampaa kuin sisäinen eripura. Kommarit ovat toistensa kurkussa. Siitä jää työkansan asiat toiseksi. On jäänyt jo. Kasvisruokaa kommareille-linjalla ei vaaleja voiteta.

”Onneksi on Perussuomalaiset työväestön ja pienyrittäjien puolue.” (Soini, 15.6.2013)

Vastauksena siis siihen, että vasemmistoliitto on epäonnistunut työkansan asioiden hoidossa ja on kaiken lisäksi kykenemätön tekemään päätöksiä, Soini tarjoaa helpon ratkaisun: äänestä perussuomalaisia, joka on työväestön ja pienyrittäjien puolella. Määrittelemällä perussuomalaiset juuri työväestön ja pienyrittäjien puolueeksi, Soini ikään kuin ”ylittää” perinteisen oikeisto-vasemmisto -dikotomian. Tällainen transversaali poliittinen ideologia on todettu olevan joissakin tapauksissa populistisille puolueille tyypillistä (Woods, Wejnert & De la Torre 2014, 33).

Burkelaisesta näkökulmasta käsin on kyse transsendenssista. Retorisen transsendenssin avulla reetori voi yhdistää asioita, joita pidetään erillisinä, ja jopa vastakkaisina toisilleen. Esimerkiksi fasismia ja kommunismia yhdistävä tekijä on poliittinen ideologia, vaikka niiden ajatellaankin edustavan hyvinkin eri asioita. (Tilli 2012, 21.) Tässä tapauksessa Soini siis yhdistää pienyrittäjyyden ja työväestön. Asiat, joita voi ehdottomasti pitää erillisinä ja jopa vastakkaisina toisilleen.

Kolmiosainen tekstisarja alkaa siis vasemmistoliiton leimaamisella kommunistien perinnön jatkajaksi. Toinen teksti puolestaan keskittyy kuvailemaan, mitä kauheuksia kommunismi sai aikaan. Viimeisessä tekstissä tulee tähän ongelmaan ratkaisu: hylkää vasemmistoliitto niin kuin se on hyljännyt sinut ja äänestä perussuomalaisia!

4.4 Yhteistyö Euroopassa ei ole brysselistien yksinoikeus

Yhteistyö Euroopassa on neljäs aineiston teemoista. Tähän teemaan liittyviä tekstejä oli aineistossa yhteensä neljä. Yhteistyöllä Euroopassa Soini viittaa lähinnä yhteistyöhön muiden eurokriittisten puolueiden välillä, joiden kanssa hänellä on omien sanojensa mukaan hyvät välit ja paljon ”yhteisiä näkemyksiä”. Yhteistyötä Soini virittelee niin Britannian kuin Ranskan suuntaan.

Yhteistyöstä puhuttaessa Soini muistuttaa siitä, miten ”yhteistyö ei ole brysselistien yksinoikeus” (Soini, 27.5.2013). Brysselistillä Soini viitanee EU:n parlamentin jäseniin, jotka pitävät päämajaansa Brysselissä, mutta brysselistin käsitteen voisi tulkita myös olevan yleisesti EU-myönteinen henkilö.

Mitä Soini sitten tällä yhteistyön korostamisella Eurooppaan haluaa kertoa? Ehkä hän haluaa saada aikaan mielikuvan, että perussuomalaiset ei ole ainoa eurokriittinen puolue Euroopassa. Soini selkeästi haluaa identifioida itsensä ja puolueensa laajempaan kansainväliseen eurokriittiseen liikkeeseen – tässä tapauksessa eurooppalaisiin euroskeptisiin puolueisiin. Myös esimerkiksi Britanniassa euroskeptiset puolueet ovat pyrkineet samanlaiseen kansainväliseen yhteistyöhön muiden maiden kesken (Gifford 2014, 522).

Toisaalta Soini pyrkii myös transsendenssin avulla identifioimaan lukijan johonkin suurempaan. Perussuomalaisten menestys ei siis ole vain Suomen mittakaavassa historiallista, vaan myös ”eurooppalaista poliittista historiaa”. Toisin sanoen, lukijalle syntyy mielikuva siitä, että perussuomalaisten menestys on jotain suurempaa ja arvokkaampaa. Se on suorastaan historiallista. Tämän menestyksen ovat huomanneet myös muut maat, jotka haluavat ”ottaa oppia” ja pyytävät sitä.

”Perussuomalaisten menestys on sekä suomalaista että eurooppalaista poliittista historiaa. Meistä otetaan oppia. Sitä pyydetään. Autan, sillä Eurooppaa ei saa antaa brysselistien yksinoikeudeksi.” (Soini, 15.6.2013)

Soini pyrkii luomaan lukijalle mielikuvan, jossa ”brysselistit” ovat kaappaamassa (tai jo kaapanneet) ”yksinoikeuden” Eurooppaan. Hän ei ole mielipiteensä kanssa yksin, sen todistavat jo avunpyynnöt muualta. *Onnittelut Nigel Farage* -tekstissään Soini puolestaan kertoo seuraavaa:

”Ystäväni Nigel Farage ja Britannian Itsenäisyyspuolue, UKIP, oli paikallisvaalien suurvoittaja. Tulos on todella kova. Juttelin Nigelin kanssa helmikuussa Lontoossa pitkät tovit. Meillä on paljon yhteisiä näkemyksiä. Eurovaaleissa vuoden päästä tulee suuria muutoksia. Mitä parempi yhteistyö, sitä suurempi muutos. Eri puolilla Eurooppaa.” (Soini, 5.5.2013)

Nigel Farage oli tuolloin Britannian Itsenäisyyspuolueen (UKIP) puheenjohtaja. Puolueen yksi tavoitteista on ollut Britannian ero Euroopan unionista (Cole 2012, 183). Soinin mainitsemat yhteiset näkemykset liittyvät varmasti siis ainakin Euroopan unioniin.

On siis selvää, että Soini ei ole hylkäämässä Eurooppaa – päinvastoin. Yhteistyö Euroopassa on Soinin mielestä suorastaan toivottavaa. Yhteistyötä voi kuitenkin tehdä Soinin mukaan ilman Euroopan unionia. Yhteistyön korostaminen eurokriittisten puolueiden kesken vahvistaakin kuvaa jo aiemmin mainitusta EU:sta syntipukkina. Vaikka jo aiemmin totesin

EU:n tai euroalueen syntipukkisuuden olevan varsin vähäistä, euroskeptisyyden leiriin identifioituminen vahvistaa kuitenkin epäsuorasti EU:n pahuutta. Pahuutta, josta täytyy pyrkiä pois. Burkelaistain kyseessä on jälleen negaatio.

Kuten Soini kirjoittaa, ei pidä myöskään unohtaa sitä, että vuoden päässä odottavat jo europarlamenttivaalit. Soini edusti Euroopan parlamentissa ollessaan Europe of Freedom and Democracy Group (EFD) -ryhmää, joka nykyään tunnetaan nimellä Europe of Freedom and Direct Democracy (EFDD) (Soini 2016). Samaa parlamenttiryhmään kuuluvat muun muassa UKIP. Toisin sanoen, Soini pyrkii siis jo kampanjoimaan lähestyviä eurovaaleja varten toiveena eurokriittisten ryhmien menestyminen vaaleissa. Laaja eurokriittisten puolueiden menestyminen vaatii kansainvälistä yhteistyötä. Kuten Soini toteaa, ”mitä parempi yhteistyö, sitä suurempi muutos”. Populisteja löytyy ympäri Eurooppaa, mutta Soini näyttää valinneen liittolaisikseen erityisesti Britannian ja Ranskan. Molemmat ovat suuria Euroopan maita, mutta molemmista maista löytyy myös vahvat populistipuolueet. Britanniasta UKIP ja Ranskasta Front National.

4.5 Puoluekokous

Edellisten teemojen identifikaatioprosessi on rakentunut monesti pelastuskertomukseen, jossa syntipukki tunnistetaan ja uhrataan symbolisesti, ja sitä myöten vahvaan erottautumiseen. Blogista löytyy kuitenkin myös erilaiseen strategiaan perustuvia tekstejä ja niitä käsitellenkin seuraavaksi. Kesäkuussa 2013 pidettyyn perussuomalaisten puoluekokoukseen liittyviä tekstejä löytyi yhteensä kolme. Ensimmäinen teksti puoluekokouksen tiimoilta kulkee otsikolla *Hyvää Juhannusta*, jossa Soini kertoo päätöksestään jatkaa puolueen puheenjohtajana. Hän selostaa ”vaikeaa ja oikeaa” päätöstään näin:

”Minun täytyy tehdä vaikea ja oikea päätös. Tutussa ympäristössä on tuntematon kohdattava. Puserran päätöksen paperille Heinoon mökillä. Juhannuksena. Siltä paperilta sen sitten viikon päästä luen. Normaalisti

minulla ei ole Juhannuksena muuta luettavaa kuin Kokemäen raviohjelma. Puheenjohtajana jatkan, koska haluan ja minulla on siihen kannatus.” (Soini, 21.6.2013)

Soini kuvailee siis päätöksen olevan ”vaikea ja oikea”, mutta huomionarvoista tekstissä on identifikaation näkökulmasta se, missä tuo kyseinen päätös on tehtävä. Päätös täytyy tehdä ”tutussa ympäristössä - - Heinoon mökillä. Juhannuksena”. Suomalaiset ovat todistetusti mökkikansaa, ja Suomessa onkin tilastojen mukaan yli puoli miljoonaa kesämökkiä (Tilastokeskus 2015). Siksi onkin luonnollista, että Soinin täytyy pohtia vaikeaa päätöstä niin monelle suomalaiselle tutussa ja turvallisessa paikassa, kesämökillä juhannuksena. Näin Soini pyrkii ylittämään sirpaleisuuden edes hetkeksi ja identifioitumaan tavallisen mökkikansan kanssa. Kekkonen teki tärkeät päätökset saunassa ja Soini tekee ne mökillään. Tuttuja paikkoja suomalaisille molemmat ja senpä takia juuri hyvin tehokkaita identifikaation näkökulmasta.

Seuraava teksti ilmestyi heti juhannuksen jälkeen otsikolla *Siivestäjät liikkeellä*. Tekstissä Soini kehuu puolueensa olevan ”Suomen mielenkiintoisin” ja kertoo, kuinka perussuomalaisten menestys on tuonut mukanaan myös paljon arvostelijoita, eli Soinin omien sanojensa mukaan ”siivestäjiä”. Hän myös mainitsee, kuinka puoluekokoukseen on ilmoittautunut yli 1000 virallista edustajaa.

”Perussuomalaiset on Suomen mielenkiintoisin puolue. Minkäs sille mahtaa...Lähestyvä puoluekokous saa siivestäjät liikkeelle. Heijastuneeseen kunniaan on tunkua. Keskustelupalstat täyttyvät Perussuomalaisia koskevista kirjoituksista. Me puhumme politiikkaa ja kirjoittajat kirjoittavat Perussuomalaisista. Kiitän palsta- ja bittitilasta. Kyllä vankkurit liikkuvat, kun Perussuomalaiset vetävät ja vastustajat työntävät. Meidän Perussuomalaisten on oltava tyytyväisiä. Rakkaudesta se hevonenkin potkii ja rättingsä perään räkänokka itkee. Puoluekokouksen virallisten edustajien määrä on poikkaissut 1000 edustajan rajan. Suomi nousuun työllä, yrittämällä ja välittämällä.” (Soini, 25.6.2013)

Teksti rakentuu identifikaation näkökulmasta pitkälti imartelulle ja se onkin suunnattu pitkälti puolueväen suuntaan, sillä sanamuodot ”me” ja ”meidän Perussuomalaisten” viittaavat tyypologiseen me vastaan muut jaotteluun, joka on identifikaation perusprosessi.

Tällainen jaottelu ”meihin” ja ”muihin” toimii kahdella tasolla – tyyllillisesti ja sisällöllisesti. (Summa, 1996, 58.)

Lopulta kolmiosainen puoluekokousta käsittelevä tekstisarja saa viimeisen osansa, kun kokous on ohi. Otsikolla *Joensuun puoluekokous oli minulle tärkeä* Soini otsikon mukaisesti kommentoi puoluekokousta ”tunti puoluekokouksen päättymisen jälkeen”. Teksti rakentuu vahvasti positiivisten tunteiden varaan. Soini kuvailee, kuinka ”kenttäväki kätteli ja halasi kasaan”. Samainen väki samalla ”antoi voimaa”. Soini mainitsee nauttineensa ”jopa tanssimisesta, vaikka Cicerokin jo opetti, että terve mies ei tanssi”. Kuten voi huomata, Soini käyttää kuvailussaan verrattain positiivisia sekä tunteita herättäviä sanoja, mikä poikkeaa selkeästi blogitekstien yleisestä linjasta. Jos edellinen teksti rakentui ”me”- sanamuodon käytölle, palasi Soini tässä tekstissä jälleen kommentoimaan asiaa omasta näkökulmasta käsin. Syy Soinin toiminnalle löytyy kentältä:

”Kenttäväki antoi voimaa. Päätökseni jäädä Suomeen oli iso asia tuhansille Perussuomalaisille. Sähköposti täyttyi myös kannustavista posteista muiden puolueiden kannattajilta...en sinua ja porukkaas äänestä, mutta ilman teitä Suomen politiikka olisi köyhä... - - Sain mitä hain. Varmuuden siitä, että oli oikein jäädä. Se oli oikein kannattajia kohtaan , se oli oikein myös henkilökohtaisella tasolla. Sain kaksarin kiinni. Kentän ja läheisten tuen.” (Soini, 30.6.2013)

Soini kertoo siis, kuinka hänen päätöksensä oli merkittävä asia ”tuhansille Perussuomalaisille”, mutta myös muiden puolueiden kannattajille. Näin lukijalle syntyy kuva, että perussuomalaiset ovat suorastaan korvaamattomia Suomen politiikassa tai vähintäänkin ilman heitä ”Suomen politiikka olisi köyhä”.

Puoluekokoukseen liittyvät tekstit rakentuvat selkeästi vahvan identifikaation varaan. Soini pyrkii imartelun ja muiden tyyllillisten keinojen avulla identifioimaan lukijaa Soinin kanssa. Kun muissa teemoissa taktiikka perustui pitkälti erottautumisen ja negatiivisten tunteiden kautta identifikaatioon, nämä tekstit perustuivat lähinnä muihin keinoihin. Soini pyrkii rakentamaan positiivisiin tunteisiin vetoavia tekstejä. Kuten Jouni Tilli (2012, 176) ansiokkaasti tiivistää: ”Koska mikä tahansa tapa olla olemassa ja toimia pohjautuu jaettuihin

käsitteisiin, mielikuviin, ideoihin ja asenteisiin, suostuttelu on mahdollista ainoastaan siinä määrin kuin pystytään vakuuttavasti osoittamaan, että puhujalla tai kyseessä olevalla aiheella on jotain yhteistä yleisön kanssa”.

Kaiken kaikkiaan, Soinin tarkasteltavat tekstit vuodelta 2013 rakentuvat siis pitkälti syntipukkistrategian varaan, kuten jo aiemmin todettu. Tekstit voivat käsitellä vain yhtä aihetta kerrallaan, mutta yleisempää näyttää olevan usean eri aiheen käsittely samassa tekstissä. Elokuun 2013 viimeinen blogiteksti tiivistää melko hyvin aineistoni pääteemat sekä tekstien rakenteen. *Soinin päivänä* -otsikolla (Soini, 21.8.2013) ilmestynyt blogiteksti alkaa arkisesti: ”Olen ollut marjanpoiminnassa. Suosittelen näin Soinin päivänä”. Tämän jälkeen Soini kertoo kuinka ”Kreikka tarvitsee uuden tukipaketin” ja vertaa tätä Päiväni murmelina -elokuvaan: ”Tämähän on kuin Päivä Murmelina elokuva, joka alkaa joka aamu samanlaisena uudestaan”. Kun Soini on todennut tukipaketin uhkaavan vallitsevaa järjestystä, hän kuvailee syntipukin ongelmaan. Ja tämä syntipukki on, mikäpä muukaan kuin ”kommunistien perustama vasemmistoliitto”:

”Kommunistien perustama Vasemmistoliitto keulii päivä päivältä pahemmin. Puheenjohtaja Arhinmäki antaisi Kreikan ensimmäisen paketin anteeksi, siis sen, jonka antamista hän itse Eduskunnassa vastusti. Sinne vaan teollisuusduunarin tilipussista suoraan eurooppalaisille suurpankeille. Arhinmäki armahtaa pankkipelurit.” (Soini, 21.8.2013)

Kun tukipakettiasia on käsitelty, siirtyy Soini seuraavaan aiheeseen, joka on tällä kertaa lähestyvät eurovaalit. Aihe kuitenkin linkittyy vielä edelliseen asiaan, kun Soini toteaa kannattavansa ”Tukipakettikomissaari” Olli Rehnin ehdokkuutta, mutta ei kuitenkaan hänen valintaansa.

”Kannatan Olli Rehnin ehdokkuutta – en kannata hänen valintaansa. Olli Rehnin euroehdokkuus olisi parempi Perussuomalaisille kuin sata jänistä pakkasessa. Haluan todella nähdä kun Tukipakettikomissaari Rehn mittauttaa kannatuksensa vaaleissa, juna menisi Brysselin sijasta Mikkeliin. Veikkaan, että Rehn vetää länget kaulaan ennen lähtöviivaa. Mikael Pentikäinen saattaa Brysseliin päätyäkin. Kepu junailee hänelle herranpaikkaa pää märkänä. Kansa tuskin häntä sinne lähettää.” (Soini, 21.8.2013)

Seuraavassa osiossa Soini ennakoi jo seuraavaa vaalikautta ja vertaa politiikkaa jalkapalloon:

”Jos politiikassa olisi siirtoikkuna. Mä ottaisin tuon Juha Rehulan kuin Celtic Teemu Pukin. Siinä taitaa olla mies, joka ensi eduskuntakaudella vie soteuudistuksen läpi yhdessä Perussuomalaisten kanssa.” (Soini, 21.8.2013)

Jalkapalloon Soini palaa vielä tekstin lopussa, kun kertoo olleensa katsomassa naisten jalkapallo-ottelua ”Sastamalan keskus kentällä”. Tätä ennen innokas ravimies Soini oli kuitenkin ollut Vermossa katsomassa, kuinka ”A.T.Vihtori juoksee tänään Vermossa. Se on joko tili tai hll. Jännä hetki. Soinin päivän kohokohta.”

Kuten Laura Parkkinen (2015) on todennut, Soini repii huumoria lähes aina muiden kustannuksella. Tyyllisesti huumori toimii siis identifikaation välineenä Soinille. Hän itse tulee tiivistäneensä tämän osuvasti: ”Voitat naurun, voitat asian” (Soini, 4.6.2013).

5. HALLITUSAJAN TEKSTIEN ANALYYSI

Tässä luvussa analysoin vuoden 2015 blogitekstejä touko–elokuulta. Aineiston ajanjakson aikaan eduskuntavaalit oli juuri käyty ja hallitus oli saatu muodostettua toukokuun alussa kolmen suurimman puolueen kesken. Perussuomalaiset oli noussut vaaleissa Suomen toiseksi suurimmaksi eduskuntapuolueeksi keskustan jälkeen. Kokoomus oli menettänyt vaaleissa yhteensä seitsemän paikkaa ja jäänyt kolmanneksi suurimmaksi puolueeksi. (Yle 2015)

Tuona aikana Soini oli uuden haasteen edessä: perussuomalaiset oli ensimmäistä kertaa mukana hallituksessa ja samalla Soini toimi ensimmäistä kertaa ministerinä.

Teksteissä Soini keskittyi kommentoimaan muun muassa vaalitulosta, hallitusneuvotteluja, opposition toimintaa sekä jonkun verran myös kansainvälisiä aiheita – olihan Soini nyt myös puolueensa puheenjohtajan lisäksi ulkoministeri. Soini otti teksteissään kantaa myös Kreikan tukipakettiin, jota perussuomalaiset nyt joutuivat hallituksessa ollessaan tukemaan. Kreikan tapaus osoittaa, kuinka Soini joutui uuden tilanteen eteen joutuessaan perustelemaan lukijoilleen Kreikan tukipaketteja, joita perussuomalaiset oli kiivaasti vastustanut. Myös median kritiikkiä esiintyi, mutta rinnalle oli tullut kritiikki ”pötköjä asiantuntijoita” (Soini, 8.5.2015) kohtaan. Mielenkiintoista oli kuitenkin erityisesti tutkijoiden ja muiden ”asiantuntijoiden” nouseminen syntipukeiksi edustamaan eliittiä median rinnalle. Ulkoministerinä Soini kommentoi blogissaan myös muutamia muita asioita sisäpolitiikan lisäksi, kuten esimerkiksi Venäjän pakotteita sekä muiden populistipuolueiden menestystä Euroopassa, mutta tekstien pääpaino oli selkeästi kuitenkin sisäpoliittisissa asioissa.

Teksteistä voi lukea esiin Soinin roolinmuutoksen, sillä muiden retorisen uhraamisen sijasta Soini uhraa teksteissään kerran myös itsensä. Syntipukkeja oli aineistossa yhteensä kolme: tutkijat, media sekä oppositiopuolueet. Soinimaiseen tapaan oppositiopuolueet nähtiin kuitenkin syyllisinä, joiden ansiosta perussuomalaiset joutui kärsimään. Edellisen luvun tapaan olen teemoitellut aineiston viiteen eri teemaan. Näitä teemoja ovat hallitusneuvottelut, vaalituloksen kommentointi, kritiikki opposition toimintaa kohtaan, tutkijoiden ja median kritiikki sekä Kreikan tukipakettien kommentointi.

5.1 Hallitukseen äänestäjien tahdosta

Hallituksen kasaamiseen ja sen työskentelyyn liittyviä tekstejä esiintyi aineistossa yhteensä yhdeksän. Teksteissä Soini pääosin keskittyy kuvailemaan hallituksen työskentelyä sekä nostamaan esiin perussuomalaisten aikaansaannoksia hallitusneuvotteluissa. Teemaan sisältyviä tekstejä Soini rakensi paljon hierarkian varaan kertoessaan esimerkiksi, kuinka perussuomalaiset ovat nousseet ”20. vuodessa kääpiöstä kakkoseksi” (Soini, 8.5.2015).

Hallitusta Soini nimittää ”Perussinimullaksi. Sehän on lyyrisen kaunis ilmaisu, eikä loukkaa ketään” (Soini, 9.5.2015). Etenkin hallituksen alkutaipaleella, toukokuun alussa Soini korostaa hallituksen tekevän kovasti työtä, kun hallitusohjelmaa ollaan vasta kasaamassa. Otsikolla *Työ maistuu – tulosta tulee* -ilmestynyt teksti kuvailee hallitusohjelman kasaustyötä:

”Kyllä tästä hallitus tulee.

Perussuomalaisten äänestäjät, jäsenistö ja kannattajat haluavat puolueemme hallitukseen. Työ maistuu -tulosta tulee.

Julkistimme tänään yhdessä hallituksen vision, strategiset tavoitteet ja kolme erillistä ohjelmakohtaa. Kohtuullisia kompromisseja, joissa puolueemme kädenjälki näkyy.” (Soini, 13.5.2015)

Tekstissä Soini kuvailee, kuinka ”äänestäjät, jäsenistö ja kannattajat haluavat” perussuomalaiset hallitukseen. Hallitus tekee sanojensa mukaan ”kohtuullisia kompromisseja”, mutta kuitenkin niin, että ”jokainen hallituspuolue saa näkemyksiään läpi” (Soini, 14.5.2015). Hallitustyöskentely näyttäytyy siis varsin sopuisana ja ratkaisukeskeisenä kuitenkin puolueiden omien tavoitteiden kärsimättä. Vaikka Soini kehuukin hallituksen työskentelyä, muistuttaa hän myös lukijaa hallituspolitiikan realiteeteista toteamalla, ettei se ole ”mitään paraatimarssia” (Soini, 13.5.2015) viitaten arvatenkin kompromisseihin, joita perussuomalaisetkin joutuvat hallituksessa tekemään.

Soini myös useaan otteeseen toteaa puolueensa vaikuttavan:

”Perussuomalaisten käden jälki näkyy Suomessa. Entistä enemmän. Me emme katoa mihinkään, vastahan tässä on alkuun päästy.” (Soini, 8.5.2015)

Otsikolla *Luulot pois Persuilta* ilmestyneessä tekstissä Soini kuvailee hallitukseen menoa suorastaan johdatuksellisesti:

Pitkän linjan tukimies soitti. Hallitukseen piti mennä. Kokenut kenttäjyrä sanoi, että nyt yritetään ottaa Persuilta luulot pois. Syytä huoleen ei ole. Meteli kertoo muutoksesta, johon ei osata suhtautua.

Nämä miehet ja viisaat naiset mahdollistivat vaalimenestyksen. He organisoivat kenttätyön, pystyttivät teltat, altistivat itsensä Perussuomalaisina. Ottivat löylyt. Samaa viisautta vaaditaan meiltä ja minulta.

Kun sinulla on oma suunnitelma, et ole osa toisten suunnitelmaa. Tämän puun juurelle tukimies minut talutti. Kalmarin saunasta on Katajanokalle pitkä matka. Näkemisen ja kokemisen arvoinen, kaikkine mutkineen. (Soini, 7.6.2015)

Soini kertoo siis, kuinka ”tukimies” oli soittanut hänelle ja todennut, että ”hallitukseen piti mennä”. Samalla tämä ”kokenut kenttäjyrä” oli kertonut, kuinka perussuomalaisilta yritetään ottaa luulot pois, mutta ”syytä huoleen ei ole”. Tässä vaiheessa lukijalle syntyy kuva, että päätös hallitukseen menosta olisi ollut ikään kuin jonkun korkeamman käsissä eikä niinkään Soinin oma päätös. Soini kuvailee, kuinka tämän suorastaan mystisen ”kenttäjyrän” kaltaiset miehet ja naiset olivat perussuomalaisten vaalimenestyksen takana. Nämä samaiset ”miehet ja viisaat naiset” ”altistivat itsensä Perussuomalaisina”. Vaalimenestys tehtiin ”kenttätyöllä”.

Tukimies oli ”taluttanut” Soinin tämän oman suunnitelmansa luokse. Soini häivyttää itsensä aktiivisen tekijän roolista, ”Tämän puun juurelle tukimies minut talutti”. Kokonaisuudessaan tekstiä voisi kuvailla johdatukselliseksi, sillä ”tukimies” jää lukijalta vain arvailun varaan. Kuka on tämä ”tukimies” ja ”kenttäjyrä”, jolta Soini kertoo saaneensa suunnitelman ja joka hänet ”talutti”? Laura Parkkinen (2015) on tulkinnut Soinin johtajuuden olevan ikään kuin ”ylhäältä annettua”, ja tähän tulkintaan on helppo yhtyä. Burke (1969a, 393) puolestaan on todennut poliittisen retoriikan olevan eräänlaista maallistunutta saarnapuhetta (*secular prayer*). Tässä Soinin tekstissä voikin nähdä maallikkosaarnan piirteitä.

Kun kristillisessä puheessa ja pappien saarnoissa voidaan puhua Jumalan suunnitelmasta, niin Soini puhuu ”omasta suunnitelmasta” lähes yhtä johdatuksellisesti. Parkkinen (2015) onkin kuvaillut Soinin puheita evankelisten saarnapuheiden kaltaisiksi, joissa korostetaan

nöyryyttä ja sanan kautta puhumista. Kuten yllä olevassa Soinin sitaatissa, maallikkosaarnassa ylipäättään korostuvat esimerkiksi se, että valta on ”saatu vahingossa” sekä se, että tarina esitetään matkana (Parkkinen 2017, 281).

On syytä pohtia hieman myös kenttätyön käsitettä, sillä Soini käyttää sitä ahkerasti ja mainitsee myös, että ”kenttätyö oli voittava kampanja” (Soini, 13.5.2015). Kenttiä voi olla monenlaisia ja kielitoimiston sanakirja (2016) kuvaileekin kenttää esimerkiksi pelikentäksi, kotikentäksi tai taistelutantereeksi. Kenttätyö on siis jotain, jota tehdään jossain konkreettisesti paikassa, ihmisten parissa. Kenttätyön vastinpariksi voi löytää Soinin sanastosta ilmaisun ”epäsosiaalinen media”:

”Poliitikot ja media on ylihurmaantunut epäsosiaaliseen mediaan. Kupla kuin kupla. Punavihreä tai mustasininen. Elämä ei ole siellä.” (Soini, 22.8.2015)

Tämä ”epäsosiaalinen media” on Soinin mielestä vain ”kupla”, jossa elämä ei ole. Epäsosiaalisella medialla Soini viitanee siis sosiaalisen median eri palveluihin, joita ovat esimerkiksi Facebook ja Twitter. Kenttätyö käsitteenä tuo kuitenkin selkeästi näkyväksi sen hierarkian, joka on puolueen kansanedustajien ja äänestäjien välillä. Kenttä on jotain, jonne mennään, kun halutaan kerätä ääniä ja sitä kautta vaalivoitto. Kuten Soini (13.5.2015) itse asian ilmaisee, ”kenttätyö oli voittava kampanja”.

Soini rakentaa paljon hallitusteemaan liittyvät tekstinsä hierarkian, ja etenkin siinä nousemisen varaan. Hän jaksaa painottaa, kuinka perussuomalaiset jäivät ”viime kerralla oppositioon”, mutta nyt hänellä, puolueen puheenjohtajana on tavoite: ”viedä puolue hallitukseen ja vaikuttaa isänmaan asioihin” (Soini, 13.5.2015). Tässä hierarkia näkyy siis siirtymänä oppositiosta hallitukseen. Oppositiossa ei voi vaikuttaa ”isänmaan asioihin”, mutta hallituksessa voi. Hierarkkinen muutos näkyy myös tekstissä toisella, henkilökohtaisemmalla tasolla, kun hän kertoo, että ”Olen johtanut Perussuomalaisia pian 18 vuotta” ja että ”Saarijärven saunasta on tultu kahdessakymmenessä vuodessa pitkä matka.” (Soini, 13.5.2015) Suomen toiseksi suurimmaksi puolueeksi. Toisin sanoen, Soini korostaa, että hän on nostanut puolueen siihen loistoon, jossa se on nyt.

Samassa tekstissä Soini ottaa kantaa myös puhemiehen valintaan korostamalla, että puhemiehen paikka kuuluu perussuomalaisille. Samalla Soini vihjailee, että perussuomalaiset saisivat erilaista kohtelua eduskunnassa kuin muut puolueet:

”Sama pätee puhemieheen. Siitä emme luovu. Se kuuluu meille. Sääntöjä ja käytäntöjä ei voi aina muuttaa, jos perussuomalaiset ovat jotakin vaalituloksen perusteella saamassa.” (Soini, 13.5.2015)

Soini ei kuitenkaan yksilöi, mihin tai kehen vihjailullaan viittaa, mutta passiivin käyttö voitaneen tulkita siten, että Soini viittaa tällä kaikkiin muihin puolueisiin – siis myös hallituskumppaneihinsa. Näin Soini tulee korostaneeksi eroa muihin puolueisiin – perussuomalaiset ansaitsee samanlaisen kohtelun, vaikka muut epärehelliset puolueet yrittävät muuttaa sääntöjä. Äänestäjien tahto, toisin sanoen demokratia, on Soinin tekstissä jumaltermi eli se, jota täytyy puolustaa ja johon täytyy pyrkiä. Soini perustelee perussuomalaisen puolueen olemassa oloa kansan tahdolla:

”Perussuomalaiset on väkevä voima suomalaisten puolesta. Sitä varten se on perustettu ja siksi sitä kannatetaan.” (Soini, 13.5.2015)

Soini siis rakentaa tekstinsä vahvasti draaman varaan, vaikka siltä ei aluksi näyttäisikään. Hierarkia on selkeä ja syntipukit löytyvät. Soini ei kuitenkaan sen enempää anna henkilökohtaisia syitä toiminnalleen. Miksi näin? Yksi mahdollinen tulkinta voisi olla esimerkiksi se, että henkilökohtaisten syiden pois jättäminen saa Soinin itsensä näyttämään jalolta demokratian palvelijalta, joka kuuliaisesti toteuttaa vain kansan tahtoa ilman omia intressejä.

5.2 Oppositio syntipukkina

Teemaan liittyviä tekstejä aineistosta löytyi yhteensä kahdeksan. Soinin erottautumiseen perustuva retoriikka näyttää siis jatkuvan myös hallituksessa. Oman osansa saavat kaikki

oppositiopuolueet lukuun ottamatta kristillisdemokraatteja, mutta suurimman osansa saavat SDP ja vihreät.

”On hyvä asia, että hallituksella on sekä oikeisto- että vasemmisto-oppositio. Pian otellaan.” kirjoittaa Soini (8.5.2015) heti aineiston alussa. Hän siis tarjoaa lukijalleen mielikuvan demokratian pelikentästä, jossa vastakkain ovat hallitus ja oppositio. Soini pääosin keskittyy kuvailemaan vastustajansa toimintaa, pääosin negatiiviseen sävyyn.

”SMP:n mukautuneeseen populismiin liittyy myös oppositiopuolueiden arvostelu. Ennen SMP hyökkäsi rajusti establismentia (hallituspuolueet) vastaan, nyt kritiikki on kääntynyt oppositioon” (Soini 1988, 61).

Ylläolevassa sitaatissa Soini erittelee SMP:n hallitusretoriikkaa. Sitaatti on Soinin pro gradu -tutkielmasta vuodelta 1988. Näin 2010-luvulla sitaattiin voisi sijoittaa SMP:n tilalle perussuomalaiset, ja se olisi edelleen varsin pätevä arvio ainakin Soinin omasta retoriikasta. Näyttääkin siltä, että Soini toteuttaa samanlaista kaavaa arvostelemalla itsekin kärkkäästi oppositiota, milloin mistäkin.

Vaalien jälkeisenä aikana Soini keskittyy lähinnä vaalituloksen kommentointiin – yleensä oppositiopuolueiden kustannuksella.

”Ulosjääneiden harmitus on ymmärrettävää, mutta paljastavaa. Demokratiasta parkuminen on turhaa, kun nimenomaan vaalitulos ratkaisi, eikä poliittinen peli.” (Soini, 8.5.2015)

”Kaikki puolueet olivat tunkemassa hallitukseen. Nyt ulosjääneet parkuvat kitalaki napaan asti auki. Happamia sanoi kettu...seuraaviin vaaleihin on runsaat 1440 päivää. Nyt ei kannata höyrytä.” (Soini, 8.5.2015)

Soini kuvailee hallituksesta ”ulosjääneiden” tuntemuksia ahkerasti ja väittää opposition suorastaan valittavan vaalituloksesta:

”Uudet oppositiopuolueet purkavat pahaa oloaan. Se on heidän oikeutensa. Yksi asia heidät ja meidät erottaa; me emme valita vaalituloksesta.” (Soini, 13.5.2015)

Soini kertoo siis opposition valittavan vaalituloksesta ja suorastaan purkavan pahaa oloaan todeten yhden asian erottavan ”heidät” ja ”meidät”. Tämä asia on Soinin mukaan valitus. Mielenkiintoista on kuitenkin retorinen jako ”heihin” ja ”meihin”, sillä se on tunnetusti eräs identifikaatioprosessin yksinkertaisimmista keinoista. Epäselväksi jää kuitenkin, ketä kaikkia ”meihin” lasketaan kuuluvaksi. Kuuluvatko siihen kenties kaikki hallituspuolueet vai pelkästään perussuomalaiset? Soini kuitenkin jatkaa kerraten edellisten vaalien tulosta:

”Jäimme viime kerralla oppositioon. Emme syyttäneet ketään. Teimme sellaisen päätöksen. Nyt teimme toisen päätöksen ja se on mahdollista, kun kansa kannattaa.” (Soini, 13.5.2017)

Hän mainitsee, kuinka perussuomalaiset jäi oppositioon, mutta sanojensa mukaan eivät ”syyttäneet ketään”. Yllä oleva sitaatti paljastaakin, ketkä Soini katsoo kuuluvan ”meihin”: vain oman puolueensa, eikä siis koko hallitusta.

Hän myös kommentoi eduskunnassa käytävää ”vaalitaistelukeskustelua”, johon Soini ironisesti toteaa kaiken olevan tehty väärin ja maan olevan tuhon oma:

”Eduskunnassa velloo vaalitaistelukeskustelu. Vaaleihin oli yli 1400 päivää, sitä ei tosin oppositiosta huomaa. Kaikki on tehty väärin, maa on tuhon oma. Puntarpää on herännyt henkiin, kommunistinen retoriikka rehoittaa. Ville Niinistö niittaa vihreitä vasemmistopuolueeksi.” (Soini 3.6.2015)

Soini viittaa ”puntarpään” henkiin heräämiseen. Puntarpäät ovat Kielitoimiston sanakirjan (2016) määritelmän mukaan ”heinäkasveja joiden kukinto on pehmeä tähkämäinen röyhy”. Puntarpäällä Soini siis viitanee vihreisiin, jotka ovat hänen mukaansa omaksuneet kommunistista retoriikkaa.

Seuraava blogiteksti on uhrattu kokonaan oppositiopuolueiden toiminnan kommentointiin otsikolla *Raivoa vaalituloksesta*. Soini mainitsee aluksi, kuinka RKP ja vihreät ovat

puoluekokouksissaan arvostelleet perussuomalaisten toimintaa. Tämän jälkeen hän kertoo, kuinka puolueet jäivät ulos hallituksesta:

”RKP olisi hyväksynyt Perussuomalaisten ja Keskustan keskenään läpikäymät EU-, Maahanmuutto- ja Ulko- ja turvallisuuspolitiikka- linjaukset. Samoin oli kielikokeilun laita, Eduskunnan hyväksymän ponnin suhteen. Kun tämäkään ei riittänyt vaan hallitusovi pysyi kiinni, alkoi vaikerrus.

Vihreät pullistelevat kuin sammakko härän edessä. He voittivat vaalit, mutta ajoivat itsensä yhteistyökyvyttömänä nurkkaan. Ei viidellätoista kansanedustajalla ole kausikorttia hallitukseen.” (Soini, 6.6.2015)

Sitaatista voi päätellä, että Soinin mielestä RKP oli lähellä päästä hallitukseen, hyväksytyään monia linjauksia. Vihreät sen sijaan oli kaukana hallitusyhteistyöstä, koska puolue ajoi ”itsensä yhteistyökyvyttömänä nurkkaan”.

Tämän jälkeen Soini kommentoi myös SDP:n ja vasemmistoliiton – ”poliittisen vasemmiston” tilaa kuvaillen sitä suorastaan ”surulliseksi”:

”Poliittinen vasemmisto antaa työntekijöilleen potkuja ja SDP möi jopa puolueoimistonsa. Tiedän kokemuksesta(SMP-konkurssi), että kun ensin myydään metsät, sitten pellot ja lopulta mökki, niin alamäki on varma.

Vasemmistoliitossa ei velkaelvytetä, eikä siirrytä kuuden tunnin työpäivään.

SDP: n tila on surullinen. VVO osti puoluetalon ja puoluelehti supistui viikkolipareeksi.

Vasemmisto on tällä menolla umpikujassa. Tiedän, etteivät he minun neuvojeni kaipaa. Vaarana on, että horoskooppipuolue Vihreät tulevat samalle kaukalolle. Punavihreän yhteistyön suuri häviö olisi SDP.” (Soini, 6.6.2015)

Hän mainitsee ”vasemmiston” olevan kohta umpikujassa, jos se jatkaa samaa rataa. Vasemmistolla Soini viitanee niin vasemmistoliittoon kuin sosiaalidemokraatteihin. Hän kommentoi vasemmiston ahdinkoa omaan kokemukseensa pohjaten, mutta mainitsee myös tietäen, ”etteivät he minun neuvojeni kaipaa”. Tästä tulee hieman vaikutelma kaikkitietävästä Timo Soinista, joka neuvoo muita, mutta jota ei kuunnella.

Onkin mielenkiintoista, kuinka Soini toistuvasti kääntää lukijan huomion oppositiopuolueiden toimintaan, jota hän kuvaa lähinnä vain ”valituksena” tai ”pahan olon purkamisena”. Vaatiipa Soini eräässä tekstissään oppositiota ryhdistäytymäänkin:

”Perussuomalaisten menestys ottaa lujille. Kun oppositiota kuuntelee, olemme epäonnistuneet kahdessa kuukaudessa kaikessa. Älkää nyt meitä noin helpolla päästäkö” (Soini, 13.7.2015)

Soinin mukaan oppositio on epäonnistunut haastamaan hallitusta ja päästänyt hallituksen suorastaan helpolla. Soini rakentaa oppositiosta kuvaa, jossa yhtäältä oppositio ei ole pystynyt tarjoamaan kunnon vastusta ja toisaalta se purkaa pettymystään vaalituloksesta erityisesti perussuomalaisiin.

”Voin lievittää takiaispuolueiden ja SDP: n tuskaa. Kutsukaa tulevaa hallitusta Perussinimullaksi. Sehän on lyyrisen kaunis ilmaisu, eikä loukkaa ketään.

Perussuomalaiset tuntuu taas olevan kaikkien huulilla. On se kauheaa!

Kaikki on meidän syytä. Suomi impivaaralaistuu, ahdasmielistyy, ukkoutuu, suomalaistuu, käpertyy sisäänpäin , enää puuttuvat vain heinäsiirakat ja ilmastouskonnon tyrkyttämä maailmanloppu.

Kyllä me nyt olemme tuhon omia, kun saunominen ei ole synti, formuloissa ja raveissa voi käydä ilman lupaa, lihansyöntiä ei kielletä, eikä kouluihin tule pakollista kasvisruokapäivää. Kanarian saarilla voi vieraila ilman tasa-arvoluentoja. Metsän riistaa voi paistaa parilalla, ajaa autolla Helsingin keskustassa ja pyyhkiä pöytää jäniksenkäpälällä.” (Soini, 9.5.2015)

Yllä olevassa sitaatissa Soini käyttää jälleen ironiaa retorisenä keinonaan toteamalla, kuinka ”kaikki on meidän syytä”. Näin kirjoittamalla Soini pyrkii luomaan kuvaa siitä, kuinka perussuomalaiset nähdään oppositiopuolueiden silmissä syypäänä kaikkeen. Tämän jälkeen hän luettelee pitkähkön litanian varsin tavallisista asioista, joita ei kielletä tai jotka eivät ole ”syntiä”, kuten saunomisesta ja lihansyönnistä. Näin hän itse asiassa pyrkii alleviivaamaan puolueensa ”tavallisuutta”.

5.3 ”Pöhköt asiantuntijat” ja media syntipukkeina

”Pöhköt asiantuntijat” nousivat aineistosta selkeästi esiin. Teemaan liittyen Soini oli kirjoittanut yhteensä kuusi tekstiä. ”Pöhköillä asiantuntijoilla” Soini viittaa nimenomaan politiikan tutkijoihin ja toimittajiin, jotka olivat ennustaneet vaalituloksen pieleen. Median rooli teemassa on kuitenkin vähäinen, sillä Soini suuntaa huomiota erityisesti asiantuntijoihin.

”Perussuomalaisten jatkojytky oli demokratian uroteko. Se ottaa pysähtyneistössä koville. Asiantuntijan titteli irtoaa alta lipan, jos puhuu läpiä päähänsä. Erkka Railo ja Jussi Lähde putoavat kirkkaasti luista ennustavalle shamaanille.

Pöhköjä ” asiantuntijoita ” .” (Soini, 8.5.2015)

Soini rakentaa siis kuvaa, jossa tutkijat ovat epäonnistuneet tehtävässään. Hän pyrkii leimaamaan niin tutkijat kuin toimittajat samaan epäonnistuneeseen joukkoon:

”Punavihreä puudelijournalismi paheksuu ja polkee jalkaa. Levikit putoavat. Missä vika? Analysit ovat kepeitä kuin poutapilvet. On syytä muistuttaa, että vaalien alla parasta asiantuntemusta osoitti peliyhtiö Accustore. Sinne kannattaisi mm. Eduskuntatutkimuksen Erkka Railon tehdä opintomatka.” (Soini, 24.6.2015)

Jo edellisestä luvusta tuttu ”punavihreä puudelijournalismi” on läsnä Soinin teksteissä edelleen syntipukin roolissa. Nyt samaa syntipukin roolia Soini tarjoaa myös tutkijoille. Hän jopa esimerkkinä nimeää erään hänen mielestään epäonnistuneen tutkijan, ikään kuin osoittaakseen lukijalle, mistä on kyse. Hän huomauttaa sen jälkeen, korostaakseen tätä tutkijoiden epäonnistumista, kuinka ”parasta asiantuntemusta osoitti” Accuscore – yritys, joka tarjoaa pääosin vedonlyöjille todennäköisyyslaskentaa, mutta joka tekee ennusteita myös vaaleista (Accuscore 2017). Soini tuntuukin ottavan kaiken irti tästä tutkijoiden epäonnistumisesta ja erottautuu vahvasti tästä uudesta syntipukista.

”Politiikot, tutkijat ja toimittajat esittävät mielipiteitä ajankohtaisista asioista. Se on mukavaa. Mielipiteitä on meillä kaikilla. Ja ne ovat yhtä arvokkaita. Kaikki. Siis mielipiteinä. (Soini, 26.6.2015)

Soini aloittaa tekstinsä arvostavansa kaikkien mielipiteitä ”ajankohtaisista asioista”, mutta vain mielipiteinä. Hän jatkaa vaatimuksella ”tutkijoiden analyysistä”:

Olen odotellut tutkijoiden analyysiä vaalituloksesta. - - Perussuomalalaisia oltiin koko kevät haudamassa elävältä. Gallupohjalta. Shamaani luista ennustamalla olisi voinut päästä parempiin tuloksiin. En oikein luota näihin yhteiskunnallisiin hömpötyksiin, ”horoskoopitieteisiin” .” (Soini, 26.6.2015)

Näin rinnastamalla mielipiteet ja tutkitun tiedon, Soini pyrkii vähättelemään tutkittua tietoa. Kuten ylläolevasta sitaatista käy ilmi, Soini pitää asiantuntijoiden arvioita ”yhteiskunnallisena hömpötyksenä” sekä nimittää niitä ”horoskoopitieteeksi”, johon hän itse ei luota. Hän on suorastaan odotellut tutkijoiden analyysia vaalituloksesta, mutta vaalitulosta on vain lainausmerkeissä ”analysoitu”. Gallup-tuloksia ei Soini aiemminkaan ole pitänyt minään, mutta nyt syyttävä sormi osoittaa myös tutkijoihin. Soini peräänkuuluttaakin ”faktaan ja dataan” perustuvaa ”tutkimuksellista ja valtiotieteellistä analyysia” vaalituloksesta ”horoskoopitieteiden” ja ”yhteiskunnallisten hömpötysten” sijaan:

”Hallitus on ollut koossa vajaan kuukauden. Sitä on ”analysoitu”. Missä on faktaan ja dataan perustuva analyysi vaalituloksesta? Siis tutkimuksellinen ja valtiotieteellinen analyysi, jota voi arvioida ja opponoida. Minua kiinnostaisi. Ihan akateemisesta mielenkiinnosta.” (Soini, 26.6.2015)

Tutkijoiden nostaminen syntipukiksi median ohella on varsin selkeä taktinen valinta Soinilta. Ministerinä Soinin voi katsoa kuuluvan eliittiin vielä vahvemmin, joten huomion siirtäminen tutkijoihin on suorastaan luonnollista. Populismille luonnollista on eliitin vastustaminen, kuten jo mainittu aiemminkin. Tutkijoiden voi katsoa edustavan eliittiä kaiken muun ohella (Jagers & Walgrave 2007, 324).

Varsin ironiseksi tilanteen tekee se, että toisaalta Soini peräänkuuluttaa tutkimusta ja tutkimustietoa, mutta ne tutkimukset, joita on jo tehty, eivät Soinille kelpaa, vaan hän leimaa ne vain ”horoskooppitieteeksi”.

Soini ei ole kuitenkaan yksin hallituksessa arvostellessaan tutkijoita ja itse asiassa koko yliopistoinstituutiota. Myös perussuomalaisten hallituskumppanit kokoomus ja keskusta ovat tahoillaan tarjonneet yliopistoille ja professoreille syntipukin roolia. Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen lähetti yliopistoille paimenkirjeen ja pääministeri Juha Sipilä syytti opetusministerin tavoin yliopistoja Suomen talousongelmista. (Tilli 2017) Tässä mielessä siis Soinin linjan voi nähdä yhteneväisenä kaikkien hallituspuolueiden kanssa.

5.4 Kreikan tukipaketti – historian virheistä katumusharjoitukseen

Vaikka Kreikan tukipaketeista Soini oli kirjoittanut vain kolme pitkäkököä tekstiä, ovat ne kuitenkin tärkeitä tekstejä tutkimuskysymysteni kannalta. Miten Soini onnistuu vakuuttamaan yleisön Kreikan taloudellisesta tuesta – asiasta, jota perussuomalaiset on vastustanut alusta lähtien? Huomattavaa teksteissä on yhtäältä Soinin suorittama mortifikaatio ja toisaalta tekstien rakentuminen tiettyjä draamallisia elementtejä painottaen. Kuten jo edellisessä luvussa toin esiin, Soini käyttää blogissaan toisinaan tehokeinona kolmen tekstin kokonaisuutta, jossa ensimmäisessä tekstissä pohjustetaan aihetta ja toisessa tuodaan ratkaisu ongelmaan sekä viimeisessä tekstissä vahvistetaan viestiä toistolla. Samaa kolmen tekstin kokonaisuutta Soini käyttää Kreikka-teemassaan. Koska draamaan olennaisena osana kuuluu syyllisten tunnistaminen ja uhraaminen, Soini esittää teksteissään, ei vain yhtä, vaan monta syyllistä – itsensä mukaan lukien.

Ajatuksia Brysselin Kreikka kokouksesta -otsikolla ilmestyneessä tekstissä Soini aloittaa toteamalla, että ”Kreikka pysyy otsikoissa. Vielä pitkään. Vuosia”. Tämän jälkeen hän kertoo, kuinka ”päämiehet” ovat saavuttaneet neuvottelutuloksen, jonka Kreikan parlamentti joko hyväksyy tai hylkää. Soini mainitsee tuloksen olevan ”huomattavasti kovempi” kuin se tulos, jonka kreikkalaiset kansanäänestyksessä hylkäsivät. Soini toteaa, että Suomen hallitus tekee päätöksen pohjalta oman arvionsa neuvottelujen jatkamiseksi. Kun Soini on todennut, kuinka asiat ovat, hän tekee selväksi, mikä on oppositiopuolueiden vaihtoehto asiaan:

”Yksi asia on selvä: jos Perussuomalaiset olisivat lähdössä hallituksesta, minä tietäisin siitä. Median pitäisi ehkä päivittää lähteitään. Oppositio oli Suuressa valiokunnassa Kristillisiä lukuunottamatta valmis hyväksymään Kreikan esityksen neuvotteluiden pohjaksi. Mitä järkeä olisi lähteä ja päästää nämä löysän linjan puolueet valtaan?” (Soini, 13.7.2015)

On selvää, että perussuomalaisille Kreikan tukeminen on hallituksessa vaikea paikka, mutta Soini tukeutuu perustelussaan oppositioon ja tarjoaa lukijalle vaihtoehdon päästää ”löysän linjan puolueet valtaan”, jos perussuomalaiset päättäisivät lähteä hallituksesta.

Seuraavassa tekstissä, kun hallituksen päätös oli jo tullut julki, Soini kommentoi päätöstä tekstissään otsikolla *Kreikkaa ja lepoa*. Pitkä blogiteksti alkaa väärän politiikan torjumisella, jolla Soini valmistaa lukijaa hallituksen varsin epämieluisaan päätökseen:

”Olen puhunut tukipaketeista viisi vuotta. Sanottavani olen sanonut etukäteen – en jälkiviisaana. On tehty pahoja virheitä. Nyt ne käyvät kalliiksi, kaikissa tapauksissa.

Sitä vaihtoehtoa ei ole enää olemassa, mikä oli tilanne neljä vuotta sitten. Tiesin tuolloin, että pakettipolitiikka alkaa ja että se johtaa erilaisten mekanismien rakentamiseen. En halunnut niitä, koska pidin politiikkaa vääränä. Vein puolueen oppositioon.” (Soini, 17.7.2015)

Soini kuvailee, kuinka ”on tehty pahoja virheitä” ja ”nyt ne käyvät kalliiksi”. Samalla hän on kuitenkin ”puhunut tukipaketeista viisi vuotta”. Tuo edellisen hallituksen harjoittama väärä politiikka on johtanut siihen, ettei ”sitä vaihtoehtoa ole enää olemassa, mikä oli tilanne neljä vuotta sitten”. Soinin mukaan siis neljä vuotta sitten oli tehty suorastaan peruuttamaton päätös, joka johti Suomen tähän tilanteeseen – politiikka oli väärää ja senpä takia Soini vei ”puolueen oppositioon”. Hän jatkaa pohjustustaan:

”Tuon neljän vuoden aikana hallitus rynni mukaan tukimekanismeihin ja pääomitti ne. Vastustimme. Hävisimme. Nyt se ovat olemassa ja niihin myönnetyt rahat. Muiden antamana. Tätä muiden antamaa rahaa, ei mitään muuta tai uutta, käytetään jos sopimus tehdään.” (Soini, 17.7.2015)

Perussuomalaisten ollessa oppositiossa ”väärän politiikan” hallitus ”rynni mukaan tukimekanismeihin”. Tuolloin perussuomalaiset vastusti väärää politiikkaa, mutta hävisi. Soini korostaa myös, että vain ”muiden antamaa rahaa” käytetään sopimuksen syntyessä – rahaa, jota perussuomalaiset ei ole edelleenkään hänen mukaansa myöntäneet tai antaneet. Lukijan ei siis kannata huolestua, sillä onhan Soinin mukaan ero siinä, kenen myöntämää rahaa jaetaan. Tässä vaiheessa Soini kuitenkin jo väläyttää sopimuksen tekemisen mahdollisuutta. Sen jälkeen hän jatkaa:

Perussuomalaisten äänestäjät haluavat, että puolue vaikuttaa. Se onnistuu jotenkin myös oppositiosta käsin, mutta valta on hallituksella. Oikein tai väärin, näin on marjat. (Soini, 17.7.2015)

Koska Soinin mukaan äänestäjät haluavat puolueen vaikuttavan, edellyttää se siis muiden tekemien huonojen päätöksien hyväksymistä ja vastuunkantoa ”väärästä politiikasta”. Soini käyttääkin tehokkaasti hyväkseen sitä faktaa, ettei perussuomalaiset ollut edellisessä hallituksessa, mikä tekee puolueesta olosuhteiden vangin. Näin hän pystyy hyödyntämään burkelaisittain tilannetta, jossa perussuomalaiset on ikään kuin Kristus-uhri – kaikista viattomin.

Soini jatkaa kuvailemalla jo edellisessä tekstissä esitettyä vaihtoehtoa, jossa perussuomalaiset jättäisi hallituksen, ja puolue osoittautuisi ”kuuden viikon kansanpuolueeksi”:

Hallitus on ollut kasassa kuusi viikkoa. Mikähän luotto meillä olisi, jos osoittautuisimme kuuden viikon kansanpuolueeksi. Maa menisi uusiin hajotusvaaleihin. Ei Suomea voi jättää tuuliajolle. Tukipaketti meni eteenpäin toimitusministeriöistä opposition tuella, Talvivaara, Fennovoima, Microsoft...odottaisivat uutta hallitusta myöhäissyksiksi. Tuloksena uusi sekametelihallitus ja neljä hukattua vuotta. En halua sitä. (Soini 17.7.2015)

Soini kuljettaa lukijansa siis väijäämättä kohti tarinan ratkaisua, jossa vaihtoehtoina ovat joko tukipaketin hyväksyminen tai hallituksen jättäminen. Soini kuitenkin rajaa toisen vaihtoehdon pois jo tässä, koska ”ei Suomea voi jättää tuuliajolle” ja koska ”tukipaketti meni eteenpäin” joka tapauksessa eli toisin sanoen perussuomalaisten lähtö hallituksesta

ei Soinin mukaan auttaisi itse asiaan mitään. Tämä taas tarkoittaisi sitä, että perussuomalaiset menettäisi jo saavutetun valtansa aivan turhaan. Kun toinen vaihtoehto on esitetty ja samalla hylätty, Soini paljastaa hallituksen päätöksen:

”Tänään tuli julki hallituksen toimintalinja Kreikan esityksiin. Olimme Kreikan määräaikaisen euroeron kannalla. Emme saaneet sitä läpi. Se oli koko hallituksen kanta ja Perussuomalaisten linja. Tätä kantaa ei saatu läpi. Halusimme tätä, käteen jäi toinen. Siihen saatiin kova ehdollisuus.” (Soini, 17.7.2015)

Soini kuvailee, kuinka hallitus, perussuomalaisten linjalla, oli taistellut saadakseen Kreikan määräaikaisesti ulos eurosta, mutta oli hävinnyt taistelun. Lopulta Soini kuitenkin tarjoaa lukijalle vain yhden vaihtoehdon, sillä ”muita vaihtoehtoja ei ole enää olemassa”:

”Jos Kreikka kaatuu, se oli miljardilasku. Jos sitä tuetaan, sekin on kallis. Ikävä kyllä muita vaihtoehtoja ei ole enää olemassa. Tämän ihmiset ymmärtävät, kun se heille selittää.” (Soini, 17.7.2015)

Ja koska ”ihmiset ymmärtävät”, ettei muita vaihtoehtoja ole, niin myös lukijankin täytyy se ymmärtää. Teksti ei kuitenkaan lopu vielä tähän, sillä Soini tarjoaa vielä lisätukea vakuuttaakseen lukijan. Tämä lisätuki on jo aiemmin esitetyn kaltainen:

”Nyt on aloitettu neuvottelut, joita Suomi ei olisi voinut estää. Häätötilamenettelyllä tai ilman. Lähtömme hallituksesta ei olisi auttanut itse asiaan yhtään mitään.

Olen saanut kansalaispalautetta. Viesti on ihan oikea. Perussuomalaisten kohtalo ei voi olla kreikkalaisten kommunistien taskussa. Tämä kyllä ymmärretään, kun vähän mietitään.” (Soini, 17.7.2015)

Viimeisenä Soini kertoo vielä, kuinka ”Suomi ei olisi voinut estää” nyt aloitettuja neuvotteluja ja kuinka perussuomalaisten lähtö hallituksesta ”ei olisi auttanut itse asiaan yhtään mitään”. Soini maalaa kuvaa Suomesta eräänlaisena ajopuuna, jonka kohtalo on muiden käsissä, eikä perussuomalaisten hallitusero olisi vaikuttanut tapahtumien kulkuun

mitenkään. Ero hallituksesta ei siis olisi Soinin mielestä uhrauksen arvoista, sillä tämä uhraus olisi joka tapauksessa turha. Lopuksi Soini kertoo saaneensa tapansa mukaan ”kansalaispalautetta”, jonka mukaan viesti kyllä ymmärretään, kun sitä ”vähän mietitään”. Huomattavaa tässä on myös, kuinka jälleen kerran kommunismi nähdään vihollisena, kun Soini toteaa, että ”perussuomalaisten kohtalo ei voi olla kreikkalaisten kommunistien taskussa”.

Kolmas Kreikkaan liittynyt blogiteksti ilmestyi noin kuukausi edellisten jälkeen, 13. elokuuta otsikolla *Katkerä pala*. Tekstin rakenne on lähes identtinen edellisen tekstin kanssa ja huomionarvoista on tekstin sisältämä toisto. Ensin Soini toteaa Kreikan tukemisen olevan hänelle otsikon mukaisesti ”katkerä pala” ja sen jälkeen hän kertoo jälleen tilanteessa olevan vain huonoja vaihtoehtoja. Tämän jälkeen Soini kertoo, miksi ja miten tähän tilanteeseen on tultu – ja mikä tärkeintä, kuka on syyllinen tilanteeseen:

”Kreikan tukeminen on minulle katkerä pala. En usko tukipakettipolitiikkaan. Hyviä vaihtoehtoja ei ole, vain huonoja. En valitse huonointa, enkä kehu huonoa.

Viisi vuotta vastustin kaikkia tukipaketteja. Hävisin ne taistelut. Puolue jäi myös vuonna 2011 oppositioon. Tämän seurauksena syntyi sixpack hallitus, joka oli maalle katastrofi. Hallitus, jonka taival päättyi äänestämiseen omia esityksiä vastaan. Kesken leikin vielä Vasemmistoliitto ja Vihreät ottivat hatkat. Vihreät Fennovoiman takia, joka tulee sittenkin.

Tämän viiden vuoden aikana on synnytetty sellaisia rakenteita, joilla pienten maiden asemaa on heikennetty. EVM on tällainen rakenne. Kaupat on tehty, maksu on kesken. Sixpackin aikaansaannoksia.” (Soini, 13.8.2015)

Tukipakettien takana oli ”sixpack hallitus, joka oli maalle katastrofi”. Soini kertoo myös, kuinka vasemmistoliitto ja vihreät lähtivät edellisestä hallituksesta. ”Vihreät Fennovoiman takia, joka tulee sittenkin”. Näin hän tarjoaa lukijalle varoittavan esimerkin – vihreät lähti hallituksesta turhan takia. Siispä perussuomalaiset ei saisi toistaa tätä samaa virhettä ja lähteä hallituksesta Kreikan tukipaketin takia. Sen lisäksi, että ”se tukipaketti on läpi joka tapauksessa”, Soini huomauttaa, että mikäli perussuomalaiset lähtisi hallituksesta, ”maassa olisi hallituskriisi” ja tämän tuloksena saattaisi olla ”punavihreiden pääsy hallitukseen”. Tämä on arvatenkin erityisesti Soinin kannattajakuntaan vetoava väite.

”Mikäli olisimme Suuressa Valiokunnassa äänestäneet hallituksen linjasta poiketen maassa olisi hallituskriisi. Tuloksena saattaisi hyvin olla punavihreiden pääsy hallitukseen- vaalien kautta tai ilman. Ei houkuttele. Sitäpaitsi se tukipaketti on läpi joka tapauksessa. Vihreät ja RKP tukivat sitä.” (Soini, 13.8.2015)

Kun Soini on kertonut syyllisen ja kerrannut mahdolliset uhat, joita vastaan taistella, hän siirtyy jo edellisessäkin tekstissä esiintyneeseen viestin kertomiseen kansalle – tässä tapauksessa puolueväelle puoluekokouksessa, jossa hän kertoi ”asian suoraan ja seikkaperäisesti”:

”Meillä oli puoluekokous. Puolueemme historian suurin. Kerroin avauspuheessani asian suoraan ja seikkaperäisesti. Sali oli hiljaa. En kiljunut riemusta, eikä kukaan muukaan. Kävelin salista omin jaloin ulos. Seuraavana päivänä osallistuin huippusuositettuun ministerien kyselytuntiin. Se olisi voinut olla Perussuomalaisten ministerien ensimmäinen ja viimeinen kyselytunti.

Tämä linjani oli mahdollista haastaa puheenjohtajavaalissa. Sitä ei tehty vaan minut valittiin yksimielisesti uudestaan. Kantani on ollut tiedossa 17.7 alkaen, joten aikaa olisi ollut. Huutiakin on tullut ja hyvä niin.” (Soini, 13.8.2015)

Soini kertoo, kuinka hänet valittiin ”yksimielisesti uudestaan” puheenjohtajaksi. Tämä kertoo Soinin mukaan siitä, että hänen linjansa on saanut hyväksynnän puolueen jäsenistön parissa. Tämän jälkeen Soini myöntää tukipaketin olevan huono:

”Tukipakettipäätös on huono. En sitä selittele. En voi vaan sallia, että asia, jota emme yksin voi estää, vie meiltä vaikutusmahdollisuudet hallituksessa. Tämä linja on tuomiolla ensi vaaleissa, jotka ovat edessä 2019. Itse olen seuraavan kerran tuomiolla puoluekokouksessa 2017.” (Soini, 13.8.2015)

Tämän jälkeen Soini kuitenkin siirtyy kehumään kaikkia puoleensa saavutuksia. Saavutuksia, joita perussuomalaiset ovat saaneet hallituksen budjettiin ”läpi” ikään kuin vastalahjana Kreikan tukipakettipäätöksestä:

”Saimme budjetissa läpi monia meille tärkeitä asioita. Takuueläkkeen nosto, omaishoitajien aseman parantaminen, toimeentulotuen indeksi, työtulovähennyksen nosto muutamia mainitakseni.

Hallitusohjelmassa on paljon meidän tavoitteita. Niiden läpimeno varmistetaan hallituksessa. Tiemäärärahojen nosto, puolustusmenojen nosto, kehitysavun leikkaaminen, paskalain huomattava helpottaminen, työperäisen maahanmuuton tarveharkinnasta ei luovuta, ulkomaisille opiskelijoille voidaan asettaa lukukausimaksu, arvolisävero ei nouse, bensaverot ei nouse ja monta muuta. Pidämme huolen, että nämä pitävät.” (Soini, 13.8.2015)

Kreikan tukipaketin taakka on ilmeisen iso Soinille, sillä saavutukset lueteltuaan Soini vielä kuitenkin retorisesti uhraa itsensä esittäen eräänlaista marttyyria, joka kärsii muiden virheistä olosuhteiden uhrina:

”Jos syyllistä halutaan etsiä, minä se olen, puolueen puheenjohtaja. Älä selitä, älä valita. Elämä jatkuu entistä arpisempana. Ei maailmani tähän kaadu, vaikka lukua otankin. Kehään takaisin. Kohti uusia voittoja ja pettymyksiä.” (Soini, 13.8.2015)

Teeman viimeinen blogiteksti huipentuu siis retoriseen itsensä uhraamiseen eli mortifikaatioon, jossa Soini lopulta kertoo olevansa syyllinen kärsimykseen.

Vaikka Soinin mielestä todelliset syylliset löytyvätkin entisestä hallituksesta, Soini taitavana reetorina uhraa lopulta myös itsensä, mikä on omiaan samastamaan lukijaa ja rakentamaan kuvaa Soinista nöyränä miehenä: me kaikki teemme virheitä, joista tulisi kantaa vastuu. Soini kantaa vastuunsa, ei vain omista, mutta myös muiden tekemistä virheistä. Näin hän tekee itsestään marttyyrin, joka Burken (1970, 248) mukaan on täysin vapaaehtoisena itsensä uhraamisen idea. Mortifikaatiossa ketään muuta ei tarvitse uhrata itsensä lisäksi. Mortifikaatiota, kuten syntipukkimekanismia ylipäätään voidaan käyttää niin identifikaatioon kuin erottautumiseen. (Rueckert 1983, 147.) Tässä tapauksessa Soini käyttää mortifikaatiota identifikaation välineenä, mutta toisaalta myös erottautuakseen erityisesti vihreistä ja vasemmistoliitosta, jotka eivät kantaneet omaa vastuutaan, vaan päätyivät eroamaan edellisestä hallituksesta.

Mielenkiintoista kuitenkin on se, miten kovasti Soini rakentaa tekstinsä historian virheisiin ja ”väärän politiikan” harjoittamiseen edellisen hallituksen toimesta. Mielenkiintoiseksi tilanteen tekee juuri se, että edellisestä ”sixpack” hallituksesta nykyisessä hallituksessa mukana on kokoomus. Samalla kun Soini vierittää vastuun perussuomalaisten kärsimyksistä edelliselle hallitukselle ja erottautuu ”väärästä politiikasta”, hän tekee kokoomuksesta syntipukin tähän kärsimykseen erottautuen samalla hallituskumppanistaan. Mutta kuten Jouni Tilli (2016) ansiokkaasti tiivistää: ”Hienovarainenkin itsekritiikki omaa puoluetta tai hallituskumppaneita kohtaan on yleensä tehokas retorinen keino. Siten voidaan luoda mielikuvaa itsestä mahdollisimman puolueettomana päättäjänä”.

6. OPPOSITIOSTA HALLITUKSEEN – MUUTTUIKO MIKÄÄN?

Kahdessa edellisessä luvussa olen analysoinut Soinin blogitekstejä oppositio- ja hallitusajoilta. Tässä luvussa siirryn varsinaisiin tutkimuskysymyksiini, jotka kuuluvat: muuttuuko Timo Soinin retoriikka ja miten se muuttuu, kun perussuomalaiset pääsee hallitukseen? Tämän lisäksi kysyn, miten populistisella retoriikalla voi pärjätä hallituksessa. Lähestyn ensimmäistä tutkimuskysymystäni Burken käsitteiden avulla. Toista tutkimuskysymystäni lähestyn populismin teoriaan peilaten.

Soinin oppositioretoriikka perustui pitkälti syntipukkistrategian varaan. Tämän lisäksi Soini käytti myös lukijan imartelua kertoessaan puoluekokouksesta. Aineistosta löytyi kolme syntipukkiä, joita olivat EU ja euro, media sekä hallituspuolueet. Euron syntipukkisuus ei kuitenkaan ollut pääosassa, sillä enemmän syytä Soini vieritti median ja hallituksen niskaan. Ironia tyyllillisenä keinona tehosti Soinin syntipukkistrategiaa. Transsendenssia Soini käytti liittäessään puolueensa osaksi suurempaa eurokriittistä liikettä.

Soinin hallitusretoriikkaan syntipukit kuuluivat myös, mutta niiden lisäksi Soini uhrasi myös itsensä. Hallitusretoriikan syntipukkeihin kuuluivat oppositiopuolueet, media ja asiantuntijat sekä edellinen hallitus. Tämän lisäksi Soini käytti harvakseltaan ironiaa tyyllillisenä keinona ja käyttipä hän syntien kieltämisen taktiikkaakin. Myös transsendenssi oli läsnä – erityisesti hallitukseen menemisen perusteena.

6.1 Pääroolissa syntipukkistrategia

Soinin lukijan identifikaatioon tähtäävässä retoriikassa olennaisena osana kuuluu syntipukkistrategian käyttö. Kuten Carter (1997, 18) luonnehtii, ihmiset pyrkivät löytämään jonkun, jota voi syyttää omista virheistään ja epätäydellisyydestään.

Jos lähdetään liikkeelle oppositio- ja hallitusretoriikan yhteisistä syntipukeista, niin kuten jo aiemmissa luvuissa olen osoittanut, yhteisiä syntipukkeja löytyi kaksi: media ja muut puolueet. Populismin teoriat ovat osoittaneet, että media on populistille varsin usein syntipukki eikä Soini tee tässä poikkeusta. Mediaa kun voi syyttää huolimatta siitä, onko

vallassa tai ei. Hallituksessa ollessaan Soini puolestaan vyörytti erityisesti Kreikan tapauksessa syytä edelliselle hallitukselle, mutta myös oppositio puolueille sen tähden, että ne olivat Soinin mukaan epäonnistuneet tehtävässään eli eivät tarjonneet hallitukselle ”kunnon vastusta”. Samaan tapaan media oli epäonnistunut tehtävässään. Oppositio retoriikassa media epäonnistui toteuttamaan Soinin mukaan totuudellista uutisointia, kun media sortui esimerkiksi ”itsesensuuriin”:

”Suomalaisen median itsesensuuri pahenee.

EU saa Neuvostoliiton kohtelun. Suomalainen media on EU-puudeli. Epäkohdat, jopa selvät laittomuudet selitellään parhain päin” (Soini, 17.5.2013)

Hallituksessa Soini puolestaan näki median epäonnistuneen hieman eri tavalla, kun Soini viittasi esimerkiksi Iltalehden uutisointiin vaalien alla:

”” Jytky sulaa...” Iltalehti kävi oikein Jakomäessä ja tuli tunnin kävelykierroksen jälkeen siihen ” tulokseen”, että huonosti menee Perussuomalaisilla. Miksi näin ei käynyt? Miksi Perussuomalaiset olivat vaaleissa Jakomäen suurin puolue? Miksi Perussuomalaiset saivat varsinaisena vaalipäivänä eniten ääniä koko maassa? Miksi? Hyvää tuuria? Sää? Onnistunut loppuveto? Ja jos niin, miksi? Ellei, miksi ei?” (Soini, 26.6.2015)

Epäonnistuminen leimaakin syntipukkeja pitkälti. Epäonnistuminen viittaa negaatioon eli toisin sanoen epäonnistuminen on sama kuin ei-onnistuminen. Burken (1966, 18) mukaan reetori voi käyttää negaatiota määritellesään syntipukin ominaisuuksia. Tulkitsenkin, että Soini käyttää syntipukkistrategiassaan olennaisesti negaatiota määritellesään vastustajiaan syntipukeiksi. Erityisesti Soini käyttää tekniikkaa määritellesään muita puolueita ja mediaa. Niin oppositio- kuin hallitusretoriikassa media kyllä nähtiin epäonnistuneena, mutta oppositiossa ollessaan Soini tuomitsee median epäonnistuneen jyrkemmin sanankääntein, kun hän syyttää sitä suorastaan ”selvien laittomuuksien selittelystä”, minkä voisi tulkita valehteluksi. Soini näkee median milloin veljeilevän ”punavihreiden” kanssa, milloin taas ”peittelevän” EU:n virheitä. Media on epäonnistunut tasapuolisessa kohtelussa ja ”reilussa” uutisoinnissa, jotka Soinin mielestä ilmeisesti kuuluvat median tehtävään.

Hallituksessa ollessaan Soini selvästi rajoitti jyrkkää kieltään, sillä hän näki median epäonnistuneen lähinnä vaalituloksen ennustamisessa. Varovaisempi kieli onkin suorastaan epätyyppillistä hänelle. Sen sijaan hallituksessa hän suuntaa kritiikkiään enemmän politiikan tutkijoihin ja muihin asiantuntijoihin. He olivat epäonnistuneita omassa tehtävässään. Soini vaatii tutkijoilta, yliopistoilta ja tutkimuslaitoksilta analyysia ”mielipiteiden ohella”:

”Yliopistot, tutkimuslaitokset ja asiantuntijat. Missä on analyysi? Lukisin mielelläni faktaa, mielipiteiden ohella.” (Soini, 26.6.2015)

Soini kertoo toisaalla, etteivät tutkijat osanneet odottaa tällaista vaalitulosta, vaan sen ennusti parhaiten vaaleista ennusteita tekevä yhtiö. Samaan tapaan kuin Iltalehti median edustajana epäonnistui vaalituloksen ennustamisessa, epäonnistuivat tutkijat omissa rooleissaan. Korostaakseen asiantuntijoiden epäonnistumista, Soini nostaa esiin peliveikkausyhtiön. Hän istuttaa lukijalle samalla epäilyn siitä, minkälaisia asiantuntijoita tutkimuslaitoksilla ja yliopistoilla työskentelee, kun heitä paremmin työnsä tekee veikkausyritys.

”On syytä muistuttaa, että vaalien alla parasta asiantuntemusta osoitti peliyhtiö Accustore. Sinne kannattaisi mm. Eduskuntatutkimuksen Erkkä Railon tehdä opintomatka.” (Soini, 24.6.2015)

Soini ei siis varsinaisesti väitä mitään, mutta taitavana reetorina vain huomauttaa asiasta ikään kuin ohimennen. Vaikka analyysija on tehty, eivät ne hänelle kelpaa. Mediassa säännöllisesti julkaistavia gallupkyselyitä Soini ei aiemminkaan arvostanut, mutta hallituksessa ollessaan hän vie ajatuksen vielä pidemmälle syyttäen tutkijoita ”horoskooppitieteisiin” sortumisesta.

Logiikka on tässä hyvin samanlainen kuin median kohdalla. Asiantuntijat edustavat asenteellista eliittiä, jonka analyysi ei perustu Soinin mukaan ”faktaan ja dataan”, vaan mielipiteisiin. Tästä johdettuna nämä mielipiteet taas edustavat eliitin mielipiteitä, jotka saavat palstatilaa asenteellisessa mediassa eli ”punavihreässä puudelijournalismissa”.

Tutkijat ja asiantuntijat ovat Soinin retoriikassa nimenomaan *politiikan* tutkijoita. Hän ei siis suinkaan tee syntipukkeja akateemikoista ylipäättäen, vaan näyttää siltä, että hän keskittyy oman alansa tutkijoiden kritisoimiseen.

Soinille tutkijaeliitti onkin helppo kohde, mikä herättää kysymyksen siitä, miksei hän ole käyttänyt tutkijoita jo aiemmin syntipukkeina. Tähänkin voi etsiä vastausta identifikaation ja erottautumisen kautta. Toteamalla, että hän on lukenut valtio-oppia, Soini itse asiassa positioi itsensä akateemiseksi kadunmiehen sijasta.

”Luin itse valtio-oppia emeritusprofessori Tuomo Martikaisen johdolla. - -

Missä on faktaan ja dataan perustuva analyysi vaalituloksesta? Siis tutkimuksellinen ja valtiotieteellinen analyysi, jota voi arvioida ja opponoida. Minua kiinnostaisi. Ihan akateemisesta mielenkiinnosta.” (Soini, 26.6.2015)

Kuten todettua, identifikaatio voi syntyä huomaamatta, ja tulkitsekin, että vaatimalla ”valtiotieteellistä analyysia” Soini identifioi itsensä akateemiseen joukkoon. Arvatenkin tämä ei kuitenkaan ole omiaan identifioimaan perussuomalaisen äänestäjää, joka mitä todennäköisimmin ei omaa akateemista koulutusta eikä siten koe Soinin vaatimuksia itseä koskettavina asioina. Soini on teksteillään rakentanut kuvaa tavallisesta kadunmiehestä, mutta vaatimukset ”tutkimuksellisesta analyysista” eivät välttämättä kuulu tavallisen kadunmiehen tyyliin. On toki totta, että Soini on valtiotieteiden maisteri, mutta monesti hän ei ainakaan ole pyrkinyt alleviivaamaan tätä. Tutkijoiden nostaminen syntipukiksi itse asiassa saattaa synnyttää erottautumista Soinin omassa äänestäjäkunnassa, sillä hän joutuu samalla asettamaan itsensä lähemmäs tuota tutkijaeliittiä, jota hän samalla kritisoi. Kuten Tuula Vaarakallio (2017, 201) toteaa, myös akateemikot voidaan lukea populistien eliittiin kuuluvaksi. Esimerkki osoittaa osuvasti sen, miten identifikaatiot ja erottautumiset syntyvät joskus täysin huomaamatta.

Soini ei kuitenkaan varsinaisesti symbolisesti uhraa syntipukkeja, mutta kuten jo aiemmin olen todennut, hän ei kuitenkaan ole yksin tehdessään yliopistoista ja tutkijoista syntipukkeja, vaan myös hallituskumppanit keskusta ja kokoomus tekivät samaa. Samainen hallitus toteutti massiiviset koulutusleikkaukset, joten kyseiset leikkaukset voivat toimia tällaisena symbolisena uhraamisena, vaikka Soini itse ei näitä leikkauksia tuo blogissaan

esille missään yhteydessä. Ei siis liene sattumaa, että koko hallituksen yhteinen syntipukki olivat juuri tutkijat ja yliopistoinstituutio.

Oppositoretoriikan EU ja euro olivat Soinin tarinassa lähinnä ylimääräisiä uhreja eli uhreja, jotka voitiin uhrata juonen takia. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että Soinin täytyi uhrata EU, jotta hän pystyi osoittamaan vielä tärkeemmän syntipukin epäonnistuneen – joka oli siis hallitus. Jos oppositioajan teksteissä EU oli vain lähinnä ylimääräinen uhri, niin hallitusajan teksteissä sitä ei enää ollut ollenkaan. Tämä on mielenkiintoista, sillä niin Soinin kuin perussuomalaisen puolueenkin retoriikka oli perustunut vuosia vahvaan EU-kritiikkiin ja se oli ollut puolueen yksi terävimmistä kärjistä eduskuntavaaleissa 2011 (Niemi 2013, 83). Aineistoni kuitenkin osoittaa, että jo vuonna 2013 oppositiossa ollessaan Soini jossain määrin rajoitti kritiikkiään unionia kohtaan ja lopulta hallituksessa ollessaan sitä ei ainakaan aineistoni puitteissa esiintynyt enää ollenkaan. EU:n ja etenkin euron pudottaminen pois syntipukkiensa listalta hallituksessa ollessaan oli Soinilta varmasti siis harkittu teko, josta voi nähdä esimakua vuoden 2013 teksteistä. Näinkin olennaisen osan kuin eurokritiikin hylkääminen juuri hallitukseen nousun jälkeen vain alleviivasi Soinin siirtymistä osaksi ”eliittiä”.

Hyvä tarina tarvitsee kuitenkin aina syntipukkinsa, joten oli odotettua, että Soinin täytyi korvata EU jollain toisella syntipukilla. Tutkijoiden voi katsoa olevan yhtä etäällä ”kansasta” kuin EU:n byrokraattien, joten tutkijaeliitin nostaminen syntipukiksi on tästä näkökulmasta varsin loogista. Kuten Chris Allen Carter huomauttaa (1996, 20), syntipukki on prosessi, ei asia. Se yleensä lietsoo vihaa ulkopuolisia kohtaan, sillä sen periaate on yhdistäminen yhteisen vihollisen kautta (Carter 1996, 20). Tässä tapauksessa yksi ulkopuolinen taho korvattiin toisella, jolloin syntipukkeja oli edelleen useita. Kritiikki tutkijoita kohtaan ei ollut kuitenkaan riittävää, jotta se olisi pystynyt korvaamaan niinkin olennaista osaa Soinin retoriikassa kuin EU ja euro.

Oppositoretoriikassa hallituspuolueet olivat syntipukkeja, mutta eräät puolueet nähtiin enemmän syyllisinä kuin toiset. Suurimmat syntipukit olivat vasemmistoliitto sekä vihreät. Vasemmistoliitto, jonka Soini nimesi kommunismin perinnön jatkajaksi, oli Soinille syntipukeista suurin. Kuten jo aiemmin mainitsin, tämä voi johtua hyvinkin siitä, että

perussuomalaiset ja vasemmistoliitto kilpailevat jossain määrin samoista äänestäjistä, joten Soini yrittää erottautua eritoten vasemmistoliitosta tekemällä siitä syntipukin.

Asiaa voi lähestyä myös burkelaisittain. Kuten Burke (1966, 12) toteaa, uskonnot perustuvat monesti vastakohtaisuuksille. Tästä esimerkkinä on kristinusko, jonka vastakohtana on pakanallisuus. Burke mainitsee vastakohtina myös uskonnon ja kommunismin. (Burke 1966, 12.) Soini tunnetaan hartaana (katolilaisena) kristittyinä, joten ”kommunismin perinnön jatkaja”, vasemmistoliitto toimiikin Soinille täydellisenä vastakohtana sille mitä hän itse kristittyinä edustaa. Näin vasemmistoliitto on Soinille suorastaan luonnollinen syntipukki edustaen juuri sitä, mitä Soini henkilökohtaisesti ei edusta. Näin tulkittuna vasemmistoliitto on siis enemmänkin hänen henkilökohtaisen arvomaailmansa vastakohta, ei niinkään välttämättä koko puolueen. Uskonnollisävytteinen retoriikka, jota Soini käyttää, sopii myös populismiin, sillä sen avulla voi osoittaa oikean ja väärän luoden näin vastakkainasetteluja (Parkkinen 2017, 294). Toisaalta, kuten Parkkinen (2017, 287) toteaa, myös SMP vastusti aikanaan kommunismia. Tästä näkökulmasta Soini jatkaa siis SMP:n ideologista linjaa.

Vihreät puolestaan on syntipukkina juuri sen takia, että se on täydellinen rikollisuhri, ja äänestämällä perussuomalaisia voi varmistua siitä, ettei vihreät pääse valtaan. Kuten Niemi (2013, 84) toteaa, ”vihreät edustaa Soinin retoriikassa juuri sitä, mitä perussuomalaiset ei edusta, ja toisin päin”. Siinä, missä vasemmistoliiton voi nähdä olevan Soinin henkilökohtaisen maailmankatsomuksen kanssa vastakkainen, on vihreät koko perussuomalaisten puolueen ideologinen vastustaja. Puolueiden äänestäjäkunnat eroavatkin toisistaan merkittävästi tarkasteltaessa esimerkiksi ammattiluokkaa, koulutustasoa tai ikää (Westinen 2016, 252, 254, 259). Voineekin siis väittää, että puolueet eivät kamppaile keskenään samoista äänestäjistä samaan tapaan kuin vasemmistoliitto ja perussuomalaiset kamppailevat. Oppositiossa Soinin symbolinen uhraus näitä syntipukkeja kohtaan toteutui luonnollisesti äänestämällä perussuomalaisia.

Myös hallitusretoriikassa toiset puolueet nähtiin syyllisempinä kuin toiset. Kuten jo luvussa viisi totesin, eniten syyllisiä olivat oppositiopuolueista vihreät ja SDP. Vihreät siis säilyttävät paikkansa Soinin syntipukkilistan kärjessä, mutta hallituksessa ollessaan kritiikki vasemmistoliittoa kohtaan on vaihtunut enemmänkin kritiikiksi koko ”vasemmistoa” kohtaan. SDP näyttää olevan kuitenkin tämän ”vasemmiston” edustaja. *Puhemies Maria Lohela* -otsikolla ilmestyneessä tekstissä Soini kertoo eduskunnan puhemiehen valinnasta.

Tekstissä Soini mainitsee, kuinka SDP ”on ilmoittanut äänestävänsä tyhjää puhemiesvaalissa.”

”SDP on ilmoittanut äänestävänsä tyhjää puhemiesvaalissa.

SDP häpäisee itsensä.

Koulutettu, edustava ja pätevä nainen ei kelpaa ns. tasa-arvopuolueelle. Hävetkää!” (Soini, 28.5.2015)

Hän ilmaisee oman mielipiteensä siitä, että SDP äänestää tyhjää. Soinin mielestä SDP suorastaan ”häpäisee itsensä” tekemällä näin ja samalla hän kehottaa SDP:tä häpeämään toimintaansa. Puhemiesvaali antaakin Soinille hyvän tilaisuuden syyttää muita suvaitsemattomuudesta ja lieventää näin lukijoiden mahdollista syyllisyydentuntoa:

”On tietysti äijäfeministeille ja muille tasa-arvoajattelussaan jämähtäneille vaikea pala niellä, että nimenomaan Perussuomalaiset valitsivat ehdokkaakseen nuoren, kaupunkilaisen, älykkään, kielitaitoisen ja edustavan naisen. Se ei sovi punavihreeään prosessikaavioon.” (Soini, 30.5.2015)

Kuten jo aiemmin todettu, syntipukin täytyy edustaa uhrattavaa syntiä. Syntipukki valitaan ensisijaisesti siitä syystä, että sillä on kyky edustaa uhrattavaa syntiä eikä niinkään sen omista puutteistaan johtuen (Brummet 1980, 66). Tässä tapauksessa Soini sai hyvän tilaisuuden tehdä juuri SDP:stä syntipukin, joka oli syyllistynyt tasa-arvoon pyrkivässä nyky-yhteiskunnassamme perisyntiin eli suvaitsemattomuuteen.

Hallitusteksteissä erityisen mielenkiintoista olivat Soinin tekstit Kreikan lainaneuvotteluja koskien. Aineiston oppositioajalla Soini sivusi Kreikan tilannetta muutamissa teksteissä, mutta Kreikka ei suinkaan ollut pääosassa. Lähinnä Soini käytti Kreikan tapausta hyväkseen osoittaakseen median, hallituksen sekä jossain määrin myös EU:n epäonnistuneen ja suorastaan rikkoneen omia sääntöjään. Hallitukseen pääsyn jälkeen Soini kuitenkin joutui perustelemaan sitä, miksi Kreikalle annetaan lisälainaa. Kuten luvussa viisi osoitin, Soini vetosi muiden puolueiden tekemiin huonoihin päätöksiin, nykyisen tilanteen

välttämättömyyteen ja lopulta esitti itsensä syyllisenä. Tämä oli aineiston ainoa tilanne, jossa Soini uhrasi retorisesti itsensä. Soini ei kuitenkaan jäänyt ainoaksi syntipukiksi, vaan hän syytti edellistä hallitusta, kuten jo aiemmin esitin.

Etsimällä syyllisiä edellisestä hallituksesta ja esittämällä itsensä syyllisenä Soini pyrki tuottamaan identifikaatiota lukijan kanssa käyttämällä kahta erilaista strategiaa. Uskoakseni tälle on syynsä. Kuten Brummet (1981, 67) huomauttaa, syntipukin täytyy olla tarpeeksi tehokas lieventääkseen syyllisyyden taakkaa. Tässä tapauksessa syyllisyyden taakka oli huomattavan suuri, sillä Soini ensinnäkin syyllisti edellistä hallitusta ja toisaalta myös itseään.

Oppositiossa ollessaan Soinin ei edes itse asiassa tarvitse käyttää muuta kuin syntipukkistrategiaa, sillä perussuomalaiset ei ole vastuussa tehdystä politiikasta, ja uskoakseni syyllisyydentunnon siirtäminen muiden harteille toimii oppositioretoriikassa varsin tehokkaasti. Ei liene kovinkaan yllättävää etenkin populismin näkökulmasta, ettei Soini käytä hallitusretoriikassaan enempää mortifikaatiota tai syyllisyyden kieltämistä, vaan keskittyy pääosin etsimään syntipukkeja muualta – aivan kuin oppositiossa ollessaan. Syntipukkimekanismi perustuu vahvaan erottautumiseen (Burke 1969a, 406). Ei kuitenkaan ole mikään yllätys, että juuri syntipukkistrategia on Soinin teksteissä hallitsevana piirteenä. Nimittäin ainakin mikäli Carteria (1996, 47–48) on uskomisen, kerromme tarinoita ja jäsenämme elämäämme jatkuvasti nimenomaan syntipukkistrategian avulla alkaen aina Raamatusta, joka tarjoaa tähän ”klassisen mallin”. Syntipukin käyttäminen identifikaation välineenä toimii Burken (1957, 165) mukaan silloinkin, kun ei ole mitään muuta, johon samaistua – yhteinen vihollinen toimii aina hyvänä yhdistäjänä. Identifikaatio syntipukista erottautumisen kautta saattaa kuitenkin olla ongelmallista, sillä vahvaan erottautumiseen perustuva retoriikka ei juuri tarjoa tarttumapintaa muille kuin niille, jotka ovat jo valmiiksi puolueen kannattajia. On toki huomattava, että erottautuminen vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmän sisällä, mutta se ei liene kovinkaan tehokas keino saada lisää kannattajia. Uusien kannattajien haaliminen ei välttämättä ole Soinin ”plokien” keskeinen motiivi, joten siitä näkökulmasta katsottuna syyllisten etsiminen muualta ja sitä kautta erottautuminen identifikaation välineenä voi ajaa asiansa hyvinkin. Toisaalta kukapa poliitikko ei tähtäisi toiminnassaan uusien kannattajien tai äänestäjien houkuttelemiseen?

Kaiken kaikkiaan Soinin oppositio- ja hallitusretoriikan syntipukkistrategiaa verratessa nousee esiin molemmilta ajanjaksoilta vahvasti syntipukkien epäonnistuminen. Toisin sanoen syntipukit ovat syntipukkeja juuri sen takia, että ne ovat epäonnistuneet tehtävässään. Ne ovat Burken määritelmää seuraten syyllisiä, koska ne ovat rikkoneet lakia. Laki ymmärretään tässä yhteydessä joko moraalisenä tai oikeudellisenä (Burke 1957, 35). Oppositioretoriikan syntipukeista tähän kategoriaan tippuivat hallituspuolueet ja media, kun taas hallitusretoriikassa tällaisia olivat oppositiopuolueet, asiantuntijat ja media. Oppositioretoriikan syntipukeista jäljelle jäävät EU ja euro, jotka olivat – hieman yllättäen – ”vain” ylimääräisiä uhreja. Uhreja, jotka Soinin täytyi uhrata osoittaakseen hallituksen epäonnistuneen. Hallitusretoriikassa ei puolestaan ylimääräisille uhreille jäänyt paikkaa ollenkaan. Molemmilla ajanjaksoilla Soini pyrki rakentamaan identifikaatiota luomalla syntipukkeja sekä erottautumalla niistä pyrkien sitä kautta tuottamaan lukijalleen puhdistavan, katarsiksen kokemuksen.

Ei kuitenkaan riitä, että syntipukit vain tunnustetaan, vaan ne täytyy myös symbolisesti uhrata. Tällainen uhraus voitiin oppositioretoriikassa suorittaa yksinkertaisesti äänestämällä perussuomalaisia seuraavissa vaaleissa. Samanlaista symbolista uhrausta oli kuitenkin vaikea toteuttaa hallitusretoriikassa vaalien jälkeen, sillä perussuomalaiset oli jo äänestetty valtaan. Symbolinen uhraus toteutettiin varoittamalla lukijaa siitä mahdollisuudesta, että asiat olisivat toisin ja hylkäämällä vaihtoehto:

”Ei Suomea voi jättää tuuliajolle. Tukipaketti menisi eteenpäin toimitusministeriöistä opposition tuella, Talvivaara, Fennovoima, Microsoft...odottaisivat uutta hallitusta myöhäissyksiksi. Tuloksena uusi sekametelihallitus ja neljä hukattua vuotta. En halua sitä.” (Soini, 17.7.2015)

Vaihtoehtona, jonka Soini hylkää, olisi siis Suomen tuuliajolle jättäminen, mikä tarkoittaa Soinille tärkeiden päätösten tekemisen lykkäämistä ja uusien vaalien jälkeen neljää ”hukattua vuotta”. Burkelaisittain tällainen ”hylkääminen” (*rejection*) on ”hyväksymisen” (*acceptance*) sivutuote, jonka tavoitteena on saada aikaan muutos ihmisten ”uskollisuudessa” (Burke 1937, 21–22). Oppositioretoriikan hylkäämisestä koostuukin Soinin hallitusretoriikan keskeinen symbolinen uhraus. Toisin sanoen kannattamalla

perussuomalaisten ajamaa hallituspolitiikkaa voi hylätä muut vaihtoehdot ja symbolisesti uhrata syntipukit eli oppositiopuolueet.

Tässä vaiheessa on siis jo selvää, että Soinin retoriikkaan olennaisena osana kuuluu syntipukkimekanismin käyttö. Soini käyttää tätä strategiaa ollessaan niin oppositiossa kuin hallituksessakin. Burkelaisittain syntipukkimekanismi nouseekin aineistostani edustavaksi anekdootiksi, ikään kuin ”prototyypiksi” Timo Soinin retoriikasta. Burken (1969a, 59–61) mukaan edustava anekdootti on jotain, joka kiteyttää tutkittavan ilmiön olennaiset piirteet – ollen näin siis edustava. Aineistoni pohjalta onkin nähtävissä muutos juuri strategian sisällä. Vaikka syylliset löytyivät hallituksessakin pitkälti jostain muualta kuin itsestä, niin merkittävää oli, keitä nämä syylliset olivat. Suurin muutos Soinin syntipukkistrategiassa oli erityisesti eurokritiikin kesyyntyminen. Toinen huomionarvoinen muutos oli politiikan tutkijoiden astuminen epäonnistujien näyttämölle. Siinä missä oppositioretoriikassa median nähtiin veljeilevän EU:n ja hallituksen kanssa, olivat hallitusajan teksteissä media ja asiantuntijat lyöttäytyneet yhteen. Sen lisäksi, että syntipukit vaihtuivat, joutui Soini myös uhraamaan itsensä.

6.2 Sivuroolissa mortifikaatio

Soini ei käyttänyt ollenkaan mortifikaatiota eli katumusharjoitusta syyllisyyden lieventämisen keinona oppositiossa ollessaan. Hallituksessa ollessaan hän käytti sitä vain kerran. Soini käytti mortifikaatiota Kreikan lisälainaneuvotteluiden yhteydessä, kun neuvottelutulos oli ratkennut, ja hallitus oli päättänyt tukea Kreikkaa jälleen kerran takaamalla osaltaan sen miljardilainoja. Soini nimeää itsensä syylliseksi kolmannessa ja samalla viimeisessä aiheesta kirjoitetussa blogitekstissä:

”Jos syyllistä halutaan etsiä, minä se olen, puolueen puheenjohtaja. Älä selitä, älä valita.” (Soini 13.8.2015)

Brummettin (1981, 263) mukaan onnistunut mortifikaatio on ensisijaisesti aito. Teennäinen itsensä uhraaminen ei siis voi toimia. On siis syytä pohtia, ottaako Soini aidosti syyllisyyden

kontolleen vai onko se jopa hieman teennäistä? Aiemmin toin jo esille, että Kreikan tiimoilta Soini teki syntipukin erityisesti edellisestä hallituksesta. Tämän lisäksi Soini käytti transsendenssin strategiaa, minkä tulen osoittamaan myöhemmin. Ironista kyllä, suorittaessaan katumusharjoituksensa Soini aloittaa lauseensa sanoilla ”jos syyllistä halutaan etsiä”, vaikka edellisissä teksteissä hän oli kovasti pyrkinyt etsimään syyllisiä edellisestä hallituksesta. Tämä saa mortifikaation tuntumaan hieman ristiriitaiselta. Yhtäältä Soini vierittää aiemmissa teksteissä syyt muille, mutta toisaalta ”jos syyllistä halutaan etsiä”, niin se on hän itse. Tuleekin vaikutelma, että Soini on hieman haluton myöntämään omaa syyllisyyttään. Tämä on kuitenkin aineiston ainoa kerta, kun Soini uhraa itsensä. Voi siis huoletta väittää sen olevan Soinin retoriikassa suorastaan epätavallista. Syy tähän epätavalliseen toimintaan löytyy uskoakseni itse teemasta. Puolue, joka on profiloitunut pitkälti valuuttaunionin vastustajana, joutuukin nyt olemaan mukana tukemassa tämän nimenomaisen valuuttaunionin kriisimaan pystyssä pitämistä. Tämä jättää Soinille vähemmän liikkumavaraa, jolloin hänen täytyy käyttää myös hänelle harvinaista keinoa, mortifikaatiota. Burken (1969a, 408) mukaan retorinen itsensä uhraaminen tulee kyseeseen etenkin silloin, kun syntipukin etsiminen muualta on hankalaa, ellei jopa mahdotonta. Tässä tapauksessa syntipukin löytyminen muualta ei suinkaan ollut mahdotonta, sillä Soini löysi syntipukin edellisestä hallituksesta, mutta se oli ilmeisen hankalaa. Näyttää kuitenkin siltä, ettei Soini itsekään uskonut edellisen hallituksen olevan riittävän painava syntipukki poistaakseen kaiken sen syyllisyyden taakan puolueen keskuudesta. Kuten Burke (1957, 174) toteaa, mitä suurempi on syyllisyydentunto, sen suurempi on myös syntipukin taakka. Sitä myöten Soini joutui suorittamaan myös mortifikaation. Mitä tulee Soinin toteuttamaan mortifikaation aitouteen, sen arvioiminen on lopulta blogin lukijan tehtävä.

6.3 Transsendenssin kaksoisrooli

Syyllisyyden kieltämisen eli transsendenssin taktiikkaa Soini käytti harvakseltaan. Kuten jo aiemmin todettu, oppositiossa ollessaan, syyllisyyttä ei juuri ollut tarvetta ottaa kontolleen. Samalla tavalla syyllisyyttä ei tarvinnut oppositiossa kieltää, joten transsendenssia Soini ei käyttänyt oppositioretoriikassaan syyllisyyden kieltämiseen. Sen sijaan Soini käytti transsendenssia liittäessään puoluettaan laajempaan eurooppalaiseen populistiseen kontekstiin:

”Perussuomalaisten menestys on sekä suomalaista että eurooppalaista poliittista historiaa.” (Soini, 15.6.2013)

Näin hän pyrkii siis liittämään liikkeensä johonkin suurempaan ja jalompaan viittaamalla perussuomalaisten menestyksen olevan ”historiaa”, ja mikä tärkeintä, ei vain ”suomalaista” vaan suorastaan ”eurooppalaista poliittista historiaa”. Toisin kuin syntipukkistrategia, transsendenssin avulla pyritään vahvan erottautumisen sijaan rakentamaan identifikaatiota päinvastaisin keinoin. Tässä tapauksessa osallistumalla perussuomalaisten ”menestykseen”, joko äänestämällä puoluetta tai muuten tukemalla sitä, voi tuntea osallistuvansa johonkin suurempaan, jolloin pääsee osaltaan tekemään historiaa.

”Perussuomalaisten menestys on sekä suomalaista että eurooppalaista poliittista historiaa.” (Soini, 15.6.2013)

Vaalien jälkeen Soini puhuu ”jatkojatkystä” liittäen sen johonkin suurempaan samaan tapaan kuin oppositioretoriikassa:

”Perussuomalaisten jatkojätky oli demokratian uroteko.” (Soini, 8.5.2015)

Jatkojatkystä hän puhuu siis ”demokratian urotekona”. Toisin sanoen Soinin mukaan perussuomalaisia äänestäneet eivät vain antaneet ääntään heille, vaan tekivät jotain suurempaa – suorastaan uroteon. Näin Soini siis antaa perussuomalaisten vaalimenestykselle syvemmän merkityksen. Tästä näkökulmasta Soinin retoriikka ei siis muutu lainkaan, vaan hän käyttää sitä samaan tapaan niin oppositiossa kuin hallituksessakin. Sen sijaan se, mitä oppositioretoriikassa ei ollut, oli syyllisyyden kieltäminen.

Hallitusretoriikassa transsendenssi tapahtui myös syyllisyyden kieltämisenä. Soini käytti tätä taktiikkaa Kreikan lainapaketin yhteydessä. Soinin syyllisyyden kieltämisen taktiikka ilmeni hänen vedotessa perussuomalaisten vaikutusmahdollisuuksiin hallituksessa:

”Perussuomalaisten äänestäjät haluavat, että puolue vaikuttaa. Se onnistuu jotenkin myös oppositiosta käsin, mutta valta on hallituksella. Oikein tai väärin, näin on marjat.” (Soini, 17.7.2015)

Hän kertoo kuinka ”perussuomalaisten äänestäjät haluavat” puolueen vaikuttavan. Tämä on lähtökohta, joka edeltää varsinaista syyllisyyden kieltämistä. Tämän jälkeen hän mainitsee vallan olevan hallituksella, vaikka myöntääkin samassa, että vaikuttaminen onnistuu ”jotenkin” myös oppositiossa. Vaarana on Soinin mukaan puolueen vallan menetys, jos tukipakettia ei hyväksyttäisi:

Tukipakettipäätös on huono. En sitä selittele. En voi vaan sallia, että asia, jota emme yksin voi estää, vie meiltä vaikutusmahdollisuudet hallituksessa. (Soini, 13.8.2015)

Soini myöntää päätöksen olevan huono, mutta samalla asettaa tämän päätöksen vaatimukseksi puolueen vaikutusvaltaan, joka on jo saavutettu. Näin hän siis asettaa Kreikan tukipaketin laajempaan kontekstiin, joka on tässä tapauksessa perussuomalaisen puolueen valta. Kyse ei siis ole vain tukipakettipäätöksestä, vaan Soinin mukaan on kyse niinkin arvokkaasta asiasta kuin vallasta. Kreikan tukipaketin hyväksymisestä tulee suorastaan vaatimus sille, että puolue pääsee vaikuttamaan. Ensimmäistä kertaa vaatimusta ei lukijalle tässä yhteydessä esitetä, vaan Soini tuo esille saman vaatimuksen puolueen vallasta jo aiemmissa teksteissä, kuten alla olevassa sitaatissa toukokuun puolivälissä ilmestyneestä tekstistä käy ilmi:

”Perussuomalaisten äänestäjät, jäsenistö ja kannattajat haluavat puolueemme hallitukseen.” (Soini, 13.5.2015)

Tämä on erinomainen esimerkki siitä, kuinka transsendenssi syyllisyyden kieltämisenä toimii. Perussuomalaiset Soinin johdolla vastustivat Kreikan tukipaketteja edellisen hallituksen aikana, kuten hän itsekin toteaa. Nyt puolue joutui kuitenkin tukemaan pakettia, minkä voisi ajatella olevan puolueen vaalilupauksen pettämistä. Soini kuitenkin (muiden

strategioiden ohella) käytti transsendenttista muutosta hyväkseen esittäen, lupauksen pettämisen sijaan tukipakettipäätöksen olevan vaatimus johonkin abstraktimpaan – tässä tapauksessa perussuomalaisten valtaan. Huomionarvoista on kuitenkin se, kuinka Soini käytti syyllisyyden kieltämisen strategiaa yhdessä syntipukkistrategian ja mortifikaation kanssa. Se saa kokonaisuuden vaikuttamaan hieman ristiriitaiselta. Yhtäältä syyllisiä olivat edellinen hallitus ja Soini itse, mutta toisaalta syyllisyys kiellettiin kokonaan, kun siitä tehtiin vaatimus valtaan. Soinin ”monikärkiohjuksessa” oli tässä tapauksessa liian monta kärkeä yhtä aikaa.

Oppositioajan ja hallitusajan tekstit siis erosivat toisistaan tässä suhteessa jonkin verran. Oppositiossa ei ollut tarvetta varsinaisesti kieltää syyllisyyttä, sillä se siirrettiin aina syntipukin harteille. Tällöin transsendenssi ilmeni puolueen liittämällä laajempaan eurooppalaiseen kontekstiin. Sen sijaan hallituksessa transsendenssi ilmeni puolueen vaalivoiton nimeämisenä ”demokratian uroteoksi”, mutta etenkin syyllisyyden kieltämisenä vaatimuksena valtaan. Hallituksessa ollessaan Soini olisi voinut valita useammin syntipukkistrategian sijaan syyllisyyden kieltämisen. Tämä olisi luonnollisesti kääntänyt enemmän huomiota hallituksen toimintaan ja sitä myöten mahdollisiin kompromisseihin, joihin puolue on joutunut taipumaan.

6.4 Ironisia sävyjä

Soini käyttää ironiaa retoriikassaan paljon tyyllillisenä keinona sävyttämään kieltään erityisesti oppositiossa ollessaan. Oppositiossa ollessaan Soini käyttää sitä ensisijaisesti erottautumiseen EU:sta:

”EU on menetystarina. Näin puolustetaan suomalaisia työpaikkoja. EU, nobelisti.” (Soini, 14.5.2013)

”Kreikan seuraava tukipaketti tulee ennen vuodenvaihdetta...taas pelastetaan suomalaisia työpaikkoja.” (Soini, 16.8.2013)

Onkin siis mielenkiintoista, kuinka Soini ironian keinoin pyrkii erottautumaan EU:sta, ja etenkin eurosta. Asian tekee mielenkiintoiseksi se, että kuten olen jo aiemmin tuonut esiin, niin Soini ei langettanut EU:lle niin suurta syntipukin roolia kuin on ehkä totuttu näkemään. Ironiaa käyttämällä Soini kuitenkin pystyy tukemaan EU-kriittistä retoriikkaansa osin myös huumorin keinoin. Burken (1969, 514) mukaan ”aito” ironia perustuu samankaltaisuuteen vihollisen kanssa, toisin sanoen reetori tarvitsee vihollistaan. Tässä tapauksessa Soini tarvitsee EU:ta, josta hän tekee syntipukin. Ilman eurokriisiä, tai ylipäätään ilman Euroopan unionia, Soinin olisi ollut vaikeampi menestyä eurokriikillään.

Hallitusretoriikassa puolestaan ironia näyttäytyy hieman erilaisessa roolissa verrattuna oppositioretoriikkaan. Kuten jo todettu, ironia on synekdokeen vastinpari – toisin sanoen, kun synekdokeeta käytetään, sisältyy siihen aina myös ironian mahdollisuus. Soini käyttää ironiaa monesti juuri näin. *Perussinimulta* -otsikolla ilmestyneessä tekstissä Soini kirjoittaa:

”Kaikki on meidän syytä. Suomi impivaaralaistuu, ahdasmielistyy, ukkoutuu, suomalaistuu, käpertyy sisäänpäin, enää puuttuvat vain heinäsiirakat ja ilmastouskonnon tyrkyttämä maailmanloppu.

Kyllä me nyt olemme tuhon omia, kun saunominen ei ole synti, formuloissa ja raveissa voi käydä ilman lupaa, lihansyöntiä ei kielletä, eikä kouluihin tule pakollista kasvisruokapäivää. Kanarian saarilla voi vieraila ilman tasa-arvoluentoja. Metsän riistaa voi paistaa parilalla, ajaa autolla Helsingin keskustassa ja pyyhkiä pöytää jäniksenkypälällä.” (Soini, 9.5.2015)

Hän siis kuvailee, kuinka Suomen nyt käy, kun perussuomalaiset on hallituksessa. Hän käyttää synekdokeeta ensin kuvaillakseen ”täydellisen esimerkin” kautta, mutta tekee siitä ironisen esittämällä sen kyseenalaisessa valossa, ikään kuin tehden pilkkaa siitä. Ironia on varsin ilmeistä, joten se on tässä kontekstissa helposti ymmärrettävissä. Soini siis käyttää ironiaa apunaan arvostellessaan eräiden oppositiopuolueiden politiikkaa. Kääntäen, hän siis esittää, miten olisi käynyt, ellei juuri tämä hallitus, jota hän nimittää perussinimullaksi, olisi päässyt valtaan. Olennaistahan tässä lopulta ei ole se, onko väite totta vai ei. Pilkkaamalla oppositiota Soini käyttää ironiaa burkelaisittain sen romanttisessa muodossa, joka on erottautuvaa ja ylimielistä. Tässä se toimii erottautumisena oppositiosta, josta Soini tekee syntipukin. Näin oppositiopuolueista voi tehdä lukijan kanssa yhteisen vihollisen. Ironiaa Soini kuitenkin käyttää enää harvoin hallitusretoriikassaan. Siinä missä Soini ironisoi EU:ta

ja euroa monesti oppositiossa ollessaan, hallitusretoriikka oli tältä osin erilaista. Yllä oleva sitaattikin on aineistoni alusta, jolloin myös hallituksen taival oli ottamassa vasta alkutahtejaan. Sen jälkeen ei aineistoni puitteissa ironiaa enää samassa mittakaavassa esiintynyt. Tämä on sikäli yllättävää, sillä koska Soini pyrki tekemään oppositiopuolueista syntipukkeja ja sitä kautta erottautumaan niistä, niin tätä erottautumista olisi ironian avulla voinut tehostaa vielä entisestään. Mutta mikäli ironiaa esiintyi, oli ironian kohteena vain ja ainoastaan oppositio, kuten tässä sitaatissa, jossa Soini kommentoi eduskunnan ”vaalitaistelukeskustelua”:

”Eduskunnassa velloo vaalitaistelukeskustelu. Vaaleihin oli yli 1400 päivää, sitä ei tosin oppositiosta huomaa. Kaikki on tehty väärin, maa on tuhon oma.”
(Soini, 3.6.2015)

Carterin (1996, 122) mukaan komiikka ja ironia linkittyvät Burken teoriassa yhteen. Komiikan ja huumorin avulla voikin rakentaa identifikaatiota yhtä lailla. Tulkintani mukaan Soini käyttää ironiaa myös huumorin keinona. Samalla, kun vihollisesta tehdään syntipukki, sen kustannuksella voi tehdä vielä huumoria ironian keinoin.

”On tässä EU-valehtelun sekamelskassa yksi hyvä puoli. Toimituksista ei ole kukaan kehdannut kysyä mielipidettäni euroviisuista. Sehän olisi tärkeämpää kuin laittomasti pimitetty johdannaissopimus.” (Soini, 17.5.2013)

Oppositioiretoriikassa ironia toimiikin parhaiten, sillä Soini pääsee repimään huumoria erityisesti EU:n kustannuksella. Jää kuitenkin arvoitukseksi, miksi Soini ei enää hallituksessa jatkanut ironista linjaansa niin vahvana, sillä tulkintani mukaan se olisi voinut erityisesti huumorin keinoin vahvistaa sekä erottautumista syntipukeista että tarjota otollisempaa maaperää Soinin viestin vahvistamiseksi, sillä ”huumorin myötä lukijasta tulee näin kanssakulkija, joka altistuu viestille” (Parkkinen 2015).

6.5 Muutos populismin viitekehyksessä

Työni toinen tutkimuskysymys kuului: miten populistisella retoriikalla voi pärjätä hallituksessa? Kuten todettua, jokainen puolue ottaa ainakin jossain määrin riskin kannatuksen menettämislle astuessaan koalitiohallitukseen. Populistipuolueilla tämä riski on kuitenkin suurempi. Jos tuloksia peilataan Albertazzin saamiin tuloksiin Sveitsistä ja Italiasta, niin Soinin retoriikasta yksistään ei toki voi sanoa juuri mitään koko perussuomalaisen puolueen hallitusretoriikasta, mutta puheenjohtajana hän on luonnollisesti suuri vaikuttaja koko puolueen linjaan. On selvää, ettei Soini hallituksessa ollessaan kritisoinut hallituksen omia päätöksiä – ainakaan avoimesti. Toisaalta hän ei myöskään juurikaan tuonut hallituksen päätöksiä esiin blogissaan, vaan keskittyi opposition toiminnan kommentointiin. Siinä missä Italiassa Lega Nord -puolue valitsi hallituskumppaneistaan viholliset, joiden ristiriitoihin se keskittyi peitelläkseen kompromisseja, joihin puolue oli koalitiohallituksessa taipunut, Soini valitsi vihollisensa selkeästi oppositiopuolueiden keskuudesta keskittyen niiden tekemiin virheisiin. Uskoakseni tavoite oli Soinilla silti samankaltainen kuin Lega Nordilla aikanaan: huomion kääntäminen pois koalitiohallituksen toiminnasta ja kompromisseista. Soinin toteuttama katumusharjoitus Kreikan tukipaketin yhteydessä ilmentää hallituspolitiikan realismia – kun ei ole enää ketään muuta, jota syyttää, on uhrattava itsensä. Vaarakallio (2017, 213-214) toteaaakin perussuomalaisten olleen osittain pulassa hallituksessa, sillä puolue oli rakentanut retoriikkansa pitkälti vastustamiselle, joka ei hallituksessa toimi kovinkaan hyvin. Tämä vastustaminen ilmeni myös Soinin retoriikassa lähinnä juuri syyllisyyden vierittämisenä muille. Myös Suomen lähihistoriasta löytyy samanlainen esimerkki, kuten Soinikin gradussaan tuo esille. SMP:n ”mukautuneeseen populismiin” liittyi opposition rankka arvostelu (Soini 1988, 61). Peilaten etenkin sitä taustaa vasten, että Soini kirjoitti aikanaan gradunsa SMP:n populismista ei liene yllätys, että hän on omaksunut osin samanlaisen retorisen tyylin kuin SMP aikanaan.

Huomionarvoista on myös populismin näkökulmasta etenkin eurokriittikin kesyntyminen. Muutos näkyy kahdella tapaa. Ensinnäkin, kuten jo todettua oppositioretoriikassa vielä esiintynyt EU:n ja euroalueen syntipukin rooli hävisi kokonaan hallitusretoriikasta. Toiseksi oppositioretoriikassa Soini pyrki liittämään perussuomalaiset vahvasti osaksi laajempaa eurokriittistä ja populistista liikettä, kuten luvussa 4.4 osoitin. Hallitusajan blogiteksteissä

tätäkään ei enää juurikaan esiintynyt. Sen sijaan Soini tuo esiin oppositioteksteistä jo tutun ”ystävänsä” Nigel Faragen, kun hän kommentoi Britannian parlamenttivaalien tulosta. Ero on kuitenkin siinä, missä valossa se tapahtuu:

”Konservatiivit voittivat Britannian vaalit. Erinomainen uutinen. Meillä on yhteinen EU-parlamenttiryhmä, joka on kolmanneksi suurin. Tätä kautta tieto kulkee ja asioista saa selvää.

Ystäväni Nigel Farage menetti pelin ja erosi, kun Parlamentin ovet Westminsterissä eivät auenneet. Sääli. Syy on siinä, että puolue ei kyennyt uudistumaan ja junnasi vain kahdella teemalla. Se ei elätä.

Perussuomalaiset eivät tee samoja virheitä.” (Soini, 8.5.2015)

Hän siis iloitsee konservatiivipuolueen vaalivoitosta kertoen samalla, että perussuomalaiset ja konservatiivit edustavat samaa ryhmää europarlamentissa. Tämän jälkeen hän kertoo, kuinka Nigel Farage ”menetti pelin” viitaten puolueen jäämiseen ulos parlamentista. Tähän Soinilla oli kuitenkin heti syy, joka oli puolueen kykenemättömyys uudistumiseen. Lopulta Soini toteaa perussuomalaisten välttävän samat virheet. Virheiden välttäminen tässä yhteydessä tarkoittanee siis, että puolue uudistuu. Huomionarvoista tässä on se, kuinka Soini tekeekin pesäeroa nyt puolueeseen, jonka kanssa perussuomalaisilla oli aiemmin ”paljon yhteisiä näkemyksiä” (5.5.2013). Hallitukseen pääseminen tarkoitti Soinille siis myös eurokriittisten puolueiden hylkäämistä – ainakin niitä, jotka epäonnistuvat. Perussuomalaisten viiteryhmä vaihtuu samalla ”kansalliseen konservatismiin”. Myöhemmin Soini kommentoi Tanskan parlamenttivaaleja:

”Tanskan vaalitulokset on erinomainen. Tanskan Kansanpuolue otti suurvoiton. Kuulumme samaan ryhmään sekä Pohjoismaiden Neuvostossa että Euroopan Parlamentissa. - - EU- parlamenttiryhmän puolueilla menee hyvin. Loistava vaalikevät sekä Suomessa, Britanniassa, Puolassa sekä Tanskassa. Ryhmä on EU-Parlamentin kolmanneksi suurin. - - Nämä puolueet ovat oikea viiteryhmämme, vaikka ankea ja ammattitaidoton kommentointi muuta yrittää todistaa. Kansallinen konservatismi elää ja voi hyvin.” (Soini, 19.6.2015)

Kansallisen konservatistisuuden käsite näyttää nousevan hallitusajan teksteissä perussuomalaisten viiteryhmäksi Euroopassa. Käsitettä Soini ei aineistoni puitteissa käytä

ennen kuin puolue nousee hallitukseen. Soini siis pyrkii oppositiotekstien tapaan liittämään jälleen puoluettaan osaksi johonkin laajempaan, mutta viiteryhmä vain on eri. Joka tapauksessa Soinin tapa liittää puolueensa osaksi laajempaa eurooppalaista liikettä ei tue Taggartin (2004, 275) väitettä siitä, että populistit määrittelevät itsensä mieluummin omien ominaisuuksiensa kautta kuin osana laajempaa populistista ilmiötä.

Soinin siirtyminen edustamaan ministerinä entistä vahvemmin eliittiä, tekee retorisen vastakkainasettelun kansan kanssa yhä vaikeammaksi toteuttaa, mikä on populismille tunnusomaista. Tämä vastakkainasettelun vaikeus ilmeni juuri Soinin retoriikassa nimenomaan mortifikaationa. Kun koalitiohallituksessa on mukana tekemässä päätöksiä, niistä on vaikea syyttää ketään muuta – paitsi tietysti hallituskumppaneitaan. Tätä Soini ei kuitenkaan aineistoni perusteella halunnut tehdä. Mortifikaatio alleviivaa oppositio- ja hallituspolitiikan keskeistä eroa: hallituksessa voi vaikuttaa, mutta usein sillä on hintansa, sillä vastuuta on vaikea paeta. Hallituspolitiikkaan olennaisena osana kuuluvat myös kompromissit. Kompromissipäätökset puolestaan voivat olla sellaisia, jotka eivät miellytä omaa äänestäjäkuntaa. Hallituspolitiikkaan tottumattomilla populistiteilla hinta voi olla suurikin, sillä kompromissit eivät oikein sovi populismin jyrkkään ehdottomuuteen.

Kreikan tapaus oli monelta kannalta katsottuna merkityksellinen. Jo aiemmin esiin tulleiden asioiden lisäksi tapaus paljastaa muutoksen myös siinä, kenelle tukipakettien rahat menevät. Oppositiossa ollessaan Soini kuvaili silloisen hallituksen jakavan rahaa ”pankkipelureille” ja ”teollisuusduunarin tilipussista suoraan eurooppalaisille suurpankeille” (Soini, 21.8.2013). Tämä sanasto sopii täydellisesti populistiseen retoriikkaan, jossa asetetaan vastakkain ”teollisuusduunari” ja ”pankkipeluri”, toisin sanoen kansa ja eliitti. Kun taas perussuomalaiset oli päässyt hallitukseen ja hallitus teki päätöksen Kreikan tukipaketin hyväksymisestä, oli Soinilla täysin päinvastainen näkemys siitä, kenelle rahat menevät:

”Perussuomalaisten kohtalo ei voi olla kreikkalaisten kommunistien taskussa. Tämä kyllä ymmärretään, kun vähän mietitään.” (Soini, 17.7.2015)

Yhtäkkiä siis ”kreikkalaiset kommunistit” uhkasivat kaataa perussuomalaisten hallitustaipaleen, mikäli tukipakettia ei hyväksyttäisi ja rahaa ei jaettaisi kreikkalaisille. Tästä voikin siis päätellä, että rahat eivät suinkaan menneet enää ”pankkipelureille”, vaan ”kreikkalaisille kommunisteille”. Taloudellisen eliitin vastustuksesta ja sen vastakkainasettelusta ”teollisuusduunarin” kanssa ei ollut enää hallitusretoriikassa jälkeäkään.

Kuten Berlusconi Italiassa, henkilöityi perussuomalaiset pitkään Soinin ympärille. Soini olikin populistipuolueelle tyypillinen karismaattinen johtaja. Muun muassa tämän takia Soinin olisi ollut hankala ylläpitää hallituksessa kriittistä linjaa eli toimia niin sanottuna hallituksen sisäisenä oppositiona. Vahva johtajuus ja kritiikki hallituskumppaneitaan kohtaan olisi voinut näyttäytyä varsin ristiriitaisena. Etenkin kun Soini korosti useaan otteeseen perussuomalaisten ”kädenjäljen” näkyvän hallituksen politiikassa (Soini, 13.5.2015). Tämä ei kuitenkaan sulje pois sitä mahdollisuutta, että puolueen sisällä olisi esiintynyt myös muita, kriittisempiä rooleja. Perussuomalaisten kansanedustajia on tuomittu oikeudessa useaan otteeseen kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Tuomioita ovat saaneet esimerkiksi James Hirvisaari, jonka blogikirjoituksessa hyökättiin vahvasti muslimeja vastaan sekä Jussi Halla-aho, jonka blogikirjoitus loukkasi niin ikään muslimeja ja islaminuskoisia. (Vaarakallio 2017, 209.) Perussuomalaisissa esiintyi siis toisenlaisiakin äänenpainoja, mikä tukisi väitettä ”kahden roolin politiikasta”, josta Albertazzi (2009, 5-6) on puhunut Sveitsin ja Italian yhteydessä. Kuten Vaarakallio (2017, 210) toteaa, perussuomalaisen puolueen sisäiset linjaerot tulivat näkyviin erityisesti maahanmuuttopuheessa. Tätä näkökulmaa vasten peilaten Soinin itsensä oli helppo pitää yllä maltillista ja kompromisseja korostavaa roolia hallituksessa, kun puolueen sisältä löytyi henkilöitä, jotka pitivät yllä puolueen radikaalimpaa linjaa. Puolue ei ole kuitenkaan tuonut avoimesti esiin linjaerimielisyyksiä, vaan päinvastoin tuominnut ne ”yksityisajatteluksi” irtisanoutuen niistä kokonaan (Vaarakallio 2017, 210). Siten ei voi puhua täysin samanlaisesta ilmiöstä kuin esimerkiksi Sveitsissä, jossa LDT toi avoimesti hallitusaikanaan esiin puolueen sisäisiä ristiriitoja (Albertazzi 2009, 6). Mitään pitkälle meneviä johtopäätöksiä asiasta ei luonnollisesti voi aineistoni perusteella vetää, sillä aiheen tarkempi tutkimus vaatisi laajempaa aineistoa.

Kysymykseen siis siitä, kuinka populistisella retoriikalla voi pärjätä hallituksessa, on vastaus ainakin aineistoni valossa selvä: ei kovin hyvin. Perustan väitteeni työssäni esiin tulleisiin seikkoihin, joiden mukaan Soini pyrki pitkälti ohjaamaan lukijan huomiota pois hallituksen toiminnasta tekemällä syntipukin oppositiopuolueista, mediasta sekä asiantuntijaeliitistä. Soinin populistinen retoriikka oli siis myös hallituksessa oppositioretoriikan kaltaista puhetta, joka ei vain tunnu soveltuvan hallitusretoriikkaan.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä työssä olen analysoinut Timo Soinin oppositio- ja hallitusretoriikkaa, ja vertaillut niitä keskenään pyrkimyksenäni selvittää, onko kahden ajankohdan välillä retorista muutosta ja minkälaista tämä muutos on. Olen myös kysynyt, kuinka populistisella retoriikalla voi pärjätä hallituksessa. Niin oppositioretoriikka kuin hallitusretoriikka perustuivat pitkälti syntipukkistrategiaan, jonka avulla Soini loi ensinnäkin erottautumista syntipukeista ja toiseksi yhtenäisyyttä ryhmän sisällä. Tarkasteltaessa lähemmin erojakin kuitenkin löytyi. Syntipukkien lista vaihtui osittain: EU, joka oli ollut syntipukin roolissa aiemmin, vaihtui hallitusretoriikassa asiantuntijaeliittiin. Tämä oli tulkintani mukaan tärkeä muutos Soinin retoriikassa. Tosin sittemmin Soini on joutunut osin palaamaan hallitusretoriikkaan vanhoille urilleen, mitä tulee EU:n saamaan syntipukin rooliin (Vaarakallio 2017, 214). Vanhoille urille palaaminen mielestäni vain korostaa sitä, kuinka tärkeän elementin Soini jätti retoriikastaan pois jättäessään EU-kritiikin sivuun.

Muutoin syntipukin viitta lankesi samaan tapaan muille puolueille riippuen hallitus-oppositio -asetelmasta, sekä medialle riippumatta siitä, oliko Soini hallituksessa vai ei. Asiantuntijaeliitti tarkoitti Soinille nimenomaan politiikan tutkijoita, jotka olivat epäonnistuneet työssään.

Sen sijaan sitä, mitä oppositioretoriikassa ei nähty, oli Soinin kerran suorittama katumusharjoitus eli toisin sanoen mortifikaatio. Kuten mainittu, Soini otti vain kerran syyllisyyden niskoilleen – muutoin syyllisiä olivat kaikki muut. Soini suoritti katumusharjoituksensa sellaisessa yhteydessä, että herää kysymys, oliko katumus ”aitoa”. Edelleen, myös kolmas keino olisi voinut olla suuremmassa roolissa: syyllisyyden kieltäminen. Transsendenssin taktiikka oli Soinilla käytössä niin oppositiossa kuin hallituksessa. Sen käyttötapa vaihteli hieman, mutta siitä huolimatta transsendenssin taktiikkaa Soini käytti harvakseltaan.

Väitänkin, että syntipukkistrategia on olennainen osa Soinin retoriikkaa. Syntipukkistrategiaa tukivat vaihtelevasti muut strategiat. Näiden lisäksi ironia oli erityisesti oppositioretoriikassa tärkeä tyylillinen keino, joka sittemmin hallitusretoriikassa hieman hälveni. Aineistoni perusteella ironia ei kokonaan hallitusajan teksteistä hävinnyt, mutta muutos oli huomattavissa.

Muutosta on siis tapahtunut, kun verrataan oppositio- ja hallitusajan blogitekstejä keskenään. On luonnollisesti vaikea sanoa, kuinka Soinin retorinen linja hallituksessa onnistui tuottamaan identifikaatiota blogin lukijoiden kanssa. Siihen asti Soinin linja oli toiminut ilmeisen hyvin, minkä todistavat useat aiemmat vaalit. Jotain kertoo kuitenkin se, että puolueen kannatuksesta oli ehtinyt sulaa puolet pois kahden vuoden hallitustaipaleen aikana ennen sen hajoamista kesäkuun 2017 puoluekokouksessa (Vaarakallio 2017, 212).

Vaikka työssäni olenkin käsittänyt perussuomalaiset puolueena, jollainen se oli ennen perussuomalaisten kesäkuun 2017 puoluekokousta, koen tarpeelliseksi hieman peilata saamiani tuloksia puoluekokouksen jälkeisiin tapahtumiin. Puoluekokouksen jälkeen tapahtunut puolueen jakautuminen toistaa jossain määrin historiaa, sillä kuten aiemmin mainitsin, SMP jakautui aikanaan osin puolueen sisäisiin ristiriitoihin ja lopulta katosi Suomen puoluekartalta kokonaan. Perussuomalaiset ei ole ainakaan toistaiseksi vaipunut kokonaan historiaan, mutta perussuomalaisten hajoaminen ja niin sanotun soinilaisen linjan kannattajien ero puolueesta ilmentää myös perussuomalaisissa mahdollisesti jo pidempään kyteneitä ristiriitoja. Kuten jo aiemmin olen tuonut työssäni esille, populistipuolueen mahdollisia vaaranpaikkoja ovat muun muassa koalitiohallitukseen astuminen ja puolueen sisäisen vallanvaihdon onnistunut toteutus. Perussuomalaisten tapauksessa molemmat edellä mainitut riskit realisoituivat johtaen puolueen hajoamiseen. Soini säilytti ministeripaikkansa, mutta muuten hän on jäänyt ainakin toistaiseksi uuden Sininen tulevaisuus -puolueensa kulissemiin. Ironista kuitenkin on, kuinka Soini vuonna 2013 kommentoi vasemmistoliiton tilaa:

”Mikään ei ole puolueelle tuhoisampaa kuin sisäinen eripura” (Soini, 15.6.2013)

Sitaatti oli siis kuin enne tulevasta, sillä uskoakseni perussuomalaiset hajosivat nimenomaan sisäisiin ristiriitoihin. Samaa johtopäätökseen on päätyntä myös Vaarakallio (2017, 217). Sisäisiä ristiriitoja korostivat varmasti osaltaan myös hallitustyöskentelyn mukanaan tuomat kompromissit, joita kuvasti aineistoni Kreikka -tapaus. Perussuomalaisia äänestäneet saattoivat kokea tulleen petetyksi. Etenkin ne äänestäjät, jotka odottivat puolueen EU-kriittisen linjan jatkuvan myös hallituksessa, joutuivat kokemaan karvaan pettymyksen.

Luonnollisesti hallitusvastuu ei ole ainoa syy puolueen hajaannuksen tilaan, eikä yksittäistä syytä voisikaan nimetä, sillä asiat ovat yleensä monen tekijän summa. Sisäiset ristiriidat ja hallitusvastuu olivat kuitenkin merkittäviä muuttujia tässä yhtälössä.

Nähtäväksi jää, kuinka seuraavissa eduskuntavaaleissa äänestäjät kokevat perussuomalaisten ja puolueen hajoamisen jälkeen hallitusvastuussa jatkaneen Sinisen tulevaisuuden suoriutumisen hallituksessa. Parhaimmillaan populismi voi nostaa esiin tärkeitä teemoja ja se voi toimia ”unohdetun kansan” äänenkannattajana edistäen näin demokratiaa, mutta katteettomilla ja suorastaan epärealistisilla lupauksilla voi olla kauaskantoisia vaikutuksia. En koe, että populismi tai populistinen retoriikka itsessään olisi sen parempi tai huonompi vaihtoehto politiikan tekemisen tapana kuin mikä tahansa muu ideologia. Sen sijaan koen, että populismi haastaa erityisesti muita puolueita miettimään, kuinka ne voisivat tavoittaa potentiaaliset äänestäjensä nykyistä paremmin.

Kuten Burke (1935, 70) asian esittää: ”tapa nähdä on samalla tapa olla näkemättä”. Suuntaamalla katsettaan johonkin, vie huomion samalla pois jostain muusta. Olen siis työssäni esittänyt vain yhden tulkinnan – tai paremminkin näkökulman Soinin retoriikkaan ja populismiin. Kilpailevat tulkinnat ovat aina mahdollisia, mutta uskon silti, että valitsemani näkökulma on ollut hedelmällinen. Vaikka aineistoni ei ollut erityisen laaja, sieltä oli mahdollista lukea esiin olennaisia asioita niin Soinin kuin populismin retoriikasta. Ne ovat asioita, jotka lisäävät ymmärrystä ilmiöstä nimeltä populismi. Aineistoni yhdistettynä valitsemaani näkökulmaan on tuonut näkyväksi jotain sellaista, jota ensisilmäyksellä ei näkisi.

8. LÄHTEET

Aineisto

Soini, Timo: Ploki. Saatavilla osoitteesta www.timosoini.fi, viitattu 2.4.2017

5.5.2013 ”Onnittelut Nigel Farage”

11.5.2013 ”Vihreiden rappio”

14.5.2013 ”Peruspomo oikeassa”

17.5.2013 ”EU saa Neuvostoliiton kohtelun”

27.5.2013 ”Peruseurooppalainen Pariisissa”

4.6.2013 ”Nillittäjät”

10.6.2013 ”Apupuolueiden puoluekokoukset”

12.6.2013 ”Kommunismien uhrin”

15.6.2013 ”Savo-Karjalan galluppi ja kommarien kina”

15.6.2013 ”Status Quo”

21.6.2013 ”Hyvää Juhannusta”

25.6.2013 ”Siivestäjät liikkeellä”

30.6.2013 ”Joensuun puoluekokous oli minulle tärkeä”

14.8.2013 ”Kaksi kansalaisaloitetta”

16.8.2013 ”Katainen kiripuussa”

21.8.2013 ”Soinin päivänä”

8.5.2015 ”Hallitusratkaisu”

8.5.2015 ”Pötköjä asiantuntijoita”

9.5.2015 ”Perussinimulta”

13.5.2015 ”Työ maistuu – tulosta tulee”

13.5.2015 ”Kuka ja mikä kiinnostaa?”

14.5.2015 ”Ryhmät tekevät töitä hartiavoimin”
28.5.2015 ”Puhemies Maria Lohela”
30.5.2015 ”Pakotelista ja pari vinkkiä”
3.6.2015 ”Alkuun on päästy”
6.6.2015 ”Raivoa vaalituloksesta”
7.6.2015 ”Luulot pois Persuulta”
19.6.2015 ”Tanskan vaalit”
24.6.2015 ”On se kauheata”
26.6.2015 ”Analyysiä odottelen”
13.7.2015 ”Opposition johtaja?”
13.7.2015 ”Ajatuksia Brysselin Kreikka kokouksesta”
17.7.2015 ”Kreikkaa ja lepoa”
13.8.2015 ”Katkera pala”
22.8.2015 ”Kyllä kansa tietää!”

Kirjallisuus

Accuscore. Tietoja. Saatavilla <<http://www.accuscore.fi/tietoja.html>>. Luettu 7.2.2017.

Albertazzi, Daniele 2009: Reconciling ‘Voice’ and ‘Exit’: Swiss and Italian populists in power. *Politics* 29:1, 1-10.

Albertazzi, Daniele & McDonnell, Duncan 2008. Introduction: The sceptre and the spectre. Teoksessa *Twenty-first century populism: The spectre of western European democracy*, Daniele Albertazzi, Duncan McDonnell (toim.), 1-11. London: Palgrave Macmillan.

Albertazzi, Daniele & McDonnell, Duncan 2008: *Twenty-first century populism: The spectre of western European democracy*. London: Palgrave Macmillan.

Albertazzi, Daniele & McDonnell, Duncan 2015: *Populists in power*. London: Routledge.

Brummett, Barry 1980: Symbolic form, burkean scapegoating, and rhetorical exigency in Alioto's response to the “Zebra” murders. *Western Journal of Speech Communication* 44:1, 64-73.

- Brummett, Barry 1981: Burkean scapegoating, mortification, and transcendence in presidential campaign rhetoric. *Central States Speech Journal* 32:4, 254-264.
- Burke, Kenneth. 1935. *Permanence and change*. New York: New Republic, inc.
- Burke, Kenneth. 1937. *Attitudes toward history*. Boston: Beacon Press.
- Burke, Kenneth 1957: *The philosophy of literary form: Studies in symbolic action*. Revised edition. New York: Vintage Books.
- Burke, Kenneth 1959: On catharsis, or resolution. *The Kenyon Review* 21:3, 337-375.
- Burke, Kenneth 1966: *Language as symbolic action: Essays on life, literature, and method*. Berkeley: University of California Press.
- Burke, Kenneth 1969a [1945]: *A grammar of motives*. Berkeley: University of California Press.
- Burke, Kenneth 1969b [1950]: *A rhetoric of motives*. Berkeley: University of California Press.
- Burke, Kenneth 1970: *The rhetoric of religion: Studies in logology*. Berkeley: University of California Press.
- Canovan, Margaret 1999: Trust the people! populism and the two faces of democracy. *Political Studies* 47:1, 2-16.
- Canovan, Margaret 2004: Populism for political theorists? *Journal of Political Ideologies* 9:3, 241-252.
- Carter, Chris Allen 1996: *Kenneth burke and the scapegoat process*. Norman: University of Oklahoma Press.
- Carter, Chris Allen 1997: Kenneth burke and the bicameral power of myth. *Poetics Today* 18:3, 343-373.
- Cole, Matthew 2012: *Political parties in britain*. Politics study guides. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Corbetta, Piergiorgio & Vignati, Rinaldo 2014: Direct democracy and scapegoats: The five star movement and europe. *The International Spectator* 49:1, 53-64.
- Dahl, Päivi (Yle uutiset 15.11.2017): Sininen tulevaisuus hyväksyttiin puolueräkisteriin. Saatavilla <<https://yle.fi/uutiset/3-9932401>>. Luettu 14.1.2018.
- Davis, Diane 2008: Identification: Burke and freud on who you are. *Rhetoric Society Quarterly* 38:2, 123-147.
- Dorna, Alexandre 2007: Pistes pour une étude contextuelle du discours politique populiste. *Bulletin de psychologie Numéro* 492:6, 593-600.

- Gifford, Chris 2014: The people against europe: The eurosceptic challenge to the united kingdom's coalition government. *Journal of Common Market Studies* 52:3, 512-528.
- Haikonen, Marika, Palonen, Emilia, Ruotsalainen, Maria & Saresma, Tuija 2017: Perussuomalaiset aikajanalla 1986-2017. Teoksessa Emilia Palonen & Tuija Saresma (toim.), *Jätkät & jytkyt: perussuomalaiset ja populismin retoriikka*. s. 333-342. Tampere: Vastapaino.
- Hart, Roderick P. & Daughton, Suzanne 2005: *Modern rhetorical criticism*. 3. painos. Boston (Mass.): Pearson/Allyn & Bacon.
- Jagers, Jan & Walgrave, Stefaan 2007: Populism as political communication style: An empirical study of political parties' discourse in belgium. *European Journal of Political Research* 46:3, 319-345.
- Koskinen, Atte 2016: Presidentti - yksi kaikkien puolesta? : Vuoden 2012 presidentinvaalin ehdokkaiden kampanjaretoriikan analyysi kenneth burken identifikaatioteorian näkökulmasta. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Pro gradu-tutkielma.
- Kotimaisten kielten keskus 2016: Kielitoimiston sanakirja: "Kenttä". Luettu 14.4.2017.
- Kotimaisten kielten keskus 2016: Kielitoimiston sanakirja: "Puntarpää". Luettu 20.11.2017.
- Kotimaisten kielten keskus 2016: Kielitoimiston sanakirja: "Puudeli". Luettu 13.2.2017.
- Moore, Mark P. 1996: From a government of the people, to a people of the government. *Quarterly Journal of Speech* 82:1, 22-37.
- Murray, Jeffrey W. 2002: Kenneth burke: A dialogue of motives. *Philosophy & Rhetoric* 35:1, 22-49.
- Niemi, Mari K. 2013: The true finns identity politics and populist leadership on the threshold of the party's electoral triumph. *Javnost - The Public* 20:3, 77-91.
- Palonen, Emilia, Saresma, Tuija, Kovala, Urpo, Lähdesmäki, Tuuli, Parkkinen, Laura, Pöysä, Jyrki, Ruotsalainen, Maria & Vaarakallio, Tuula 2017: *Jätkät & jytkyt : Perussuomalaiset ja populismin retoriikka*. Tampere: Vastapaino.
- Palonen, Emilia & Saresma, Tuija 2017: Perussuomalaiset ja populistinen retoriikka. Teoksessa Emilia Palonen & Tuija Saresma (toim.), *Jätkät & jytkyt: perussuomalaiset ja populismin retoriikka*. s. 13-42.
- Parkkinen, Laura 2015: Uskonto, huumori, kannustus ja työttöly – soinin retoriset keinot ja kielen valta. Saatavilla <<http://politiikasta.fi/uskonto-huumori-kannustus-ja-tytotelly-soinin-retoriset-keinot-ja-kielen-valta/>>. Luettu 13.4.2017.
- Parkkinen, Laura. 2017. Timo soinin kaanaan kieli - pelastuksen politiikkaa ja saarnapuhetta. Teoksessa Emilia Palonen & Tuija Saresma (toim.), *Jätkät & jytkyt: Perussuomalaiset ja populismin retoriikka*., 273-296. Tampere: Vastapaino.

- Rueckert, William H. 1983: *Kenneth burke and the drama of human relations*. Berkeley: University of California Press.
- Soini, Timo 2016: Timo soini. Saatavilla <<http://timosoini.fi/timosoini/>>. Luettu 12.2.2017.
- Soini, Timo 1988: *Populismi - politiikkaa ja poltinmerkki: Smp:n roolinmuutos*. Helsinki. Helsingin yliopisto. Pro gradu-tutkielma. <<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37345/populism.pdf?sequence=1>>.
- Summa, Hilikka 1996: Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan. burke, perelman, toulmin ja retoriikan kunnianpalautus. Teoksessa Kari Palonen & Hilikka Summa (toim.), *Pelkkää retoriikkaa - tutkimuksen ja politiikan retoriikat*. s. 51-83. Tampere: Vastapaino.
- Suomen Villakoirakerho. Villakoira pähkinänkuoressa. Saatavilla <<http://www.villakoirakerho.com/villakoirasta.html>>. Luettu 13.3.2017.
- Taggart, Paul 2004: Populism and representative politics in contemporary europe. *Journal of Political Ideologies* 9:3, 269-288.
- Tilastokeskus 2015: Suomen virallinen tilasto (SVT): Rakennukset ja kesämökit. Saatavilla <http://www.stat.fi/til/rakke/2015/rakke_2015_2016-05-26_tie_001_fi.html>. Luettu 7.2.2017.
- Tilli, Jouni 2012: *The continuation war as a metanoic moment: A burkean reading of lutheran hierocratic rhetoric*. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Tilli, Jouni 2016: Pääministeri sipilän akateeminen tarkkailuluokka ja luovat häiriköt. Saatavilla <<http://politiikasta.fi/paaministeri-sipilan-akateeminen-tarkkailuluokka-ja-luovat-hairikot/>>. Luettu 5.5.2017.
- Tilli, Jouni 2017: *Miten puhumme, kun puhumme politiikkaa? Ensimmäinen painos*. Jyväskylä: Atena.
- Vaarakallio, Tuula. 2017. Perussuomalaisten kaksoispuhe. Teoksessa Emilia Palonen & Tuija Saresma (toim.), *Jätkät & jytkyt: Perussuomalaiset ja populismin retoriikka*, 199-217.
- Westinen, Jussi. 2016. Puoluevalinta suomessa 2000-luvulla. Teoksessa Poliittisen osallistumisen eriytyminen: Eduskuntavaalitutkimus 2015., Kimmo Grönlund, Hanna Wass (toim.), 249-272. Helsinki: Oikeusministeriö. Saatavilla <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-517-1>>. Luettu 3.1.2018.
- Woods, Dwayne, Wejnert, Barbara & De la Torre, Carlos (toim.) 2014: *The many faces of populism : Current perspectives*. Research in political sociology Volume 22. Bingley, England: Emerald.
- Woodward, Gary C. 2003: *The idea of identification*. SUNY series in communication studies. Albany: State University of New York Press.

Ylä-Anttila, Tuukka 2017: The populist toolkit: Finnish populism in action 2007–2016
Helsingin yliopisto.

Yle 2015: Lopullinen vaalitulokset: Keskustalle suurvoitto - perussuomalaiset ylsi kakkoseksi,
SDP romahti. Saatavilla <<http://yle.fi/uutiset/3-7939636>>. Luettu 11.4.2017.

Yle 2012: Kataisen hallitus sai vallan. Saatavilla <<http://yle.fi/uutiset/3-5380407>>. Luettu
3.2.2017.